BENOIT BUTEURTRE
Fetiţa şi ţigara

Fiecare din cele două texte părea indiscutabil... Numai că duceau la concluzii contrarii. După legea de stat, condamnatul Deşire Johnson acţiona cu drepturi depline invocând articolul 47 din codul de aplicare a pedepselor, care-i permitea să fumeze o ultimă ţigară înainte de execuţie. La rândul său, domnul Quam Lao Ching, directorul unităţii penitenciare, aplica riguros alineatul 176 liT. B din regulamentul interior interzicându-i să aprindă această ţigară. Adăugat cu un an mai înainte, la presiunea asociaţiilor de apărare a sănătăţii publice, acest apendice interzicea categoric consumul de tutun în incinta închisorii. Evident, ideea de a apăra sănătatea unui condamnat la moarte putea să te lase perplex, dacă nu cumva vedeai în asta un rafinament al cruzimii; dar o astfel de măsură, benefică pentru cei mai mulţi, nu accepta nici o excepţie. Din alt punct de vedere, articolul 47, deşi căzut în desuetudine, îl autoriza în mod incontestabil pe prizonier să tragă cele câteva fumuri prin care se risipea în aer ultima-i dorinţă.
Aparent indiferent la soarta ce-l aştepta, Deşire Johnson arbora un aer încăpăţânat, în anticamera sălii de execuţie, un dialog al surzilor se purta între condamnatul la moarte, un negru masiv, adept al mişcării religioase Rastafari, foarte calm sub codiţele împletite, şi administratorul stabilimentului, un vietnamez licenţiat în drept, recent numit la conducerea acestei închisori ultramoderne pentru a asigura buna desfăşurare a vreo douăsprezece execuţii capitale pe an. Trupul mărunt al asiaticului părea contractat de o vie agitaţie interioară. Dorinţa de a-şi îndeplini datoria fără a comite nici o greşeală, teama de a nu încălca regulamentul, obligaţia de a lua o decizie se traduceau prin repetarea aceluiaşi ordin, rostit cu o voce mecanică ce-i trăda lipsa de siguranţă:
— Vă cer, domnule Johnson, să formulaţi o ultimă dorinţă compatibilă cu regulamentul interior al acestei închisori.

Impasibil în uniforma sa portocalie fluorescentă, cu încheieturile strânse în cătuşe, Deşire Johnson nu avea nimic provocator, nici măcar insolent. Afişa mai degrabă acea inconştienţă care-i derutase pe juraţi în timpul procesului său – când afirma că nu-l înjunghiase şi nici nu-l jefuise pe acel poliţist de patruzeci şi trei de ani, pe o străduţă din apropierea locuinţei lui. Sigur pe el, cu privirea sinceră şi capul sus, se crezuse obligat să precizeze: „Mă mai întâlneam cu el şi, drept să spun, era un rasist împuţit. De-aş fi vrut vreodată să-i fac felul cuiva, sigur aş fi ales pe unul de teapa lui!" în lumina indiciilor concordante şi prea numeroase, această declaraţie ambiguă sunase ca o mărturisire; dar era ceva cavaleresc în cuvintele lui, care atrăsese simpatia publicului, mai ales când Deşire adăugase: „Nu-mi cereţi să-l jelesc pe tipul ăsta care hărţuia puştii în loc să-i ajute. Eu n-am făcut în viaţa mea rău unui copil!"
Tribunalul rămăsese împărţit până când procurorul a ajuns la concluzie: Johnson avea nevoie de bani la momentul faptei; arma fusese găsită sub rulota lui; şi, pe deasupra, el accepta principiul acestei crime odioase. Trebuia să plătească. Chestiunea naivităţii se ridica totuşi, încă o dată, în dimineaţa asta, în faţa lui Quam Lao Ching, exasperat de calmul cu care Johnson repeta fără să se dea bătut:
— Dar, domnule director, aşa scrie aici.
Spunând asta, îi întindea şefului instituţiei o fotocopie a articolului 47: câteva rânduri extrase din codul de aplicare a pedepselor, în care se stipula: „Condamnatul la moarte îşi va putea satisface, înainte de execuţie, o ultimă dorinţă, conform uzanţelor..." Noţiunea de uzanţe putea fi, 6 desigur, discutată, dar textul mergea până la a da câteva exemple precise, precum: „să bea un pahar de alcool, să fumeze o ţigară...". Aceste indicaţii, datând dintr-o altă epocă, îi permiteau, o jumătate de secol mai târziu, lui Deşire Johnson să facă ochii mari, ţinându-se tare pe poziţie:
— Vreau numai să fumez o ţigară. Am dreptul ăsta, domnule.
Ascultându-l pe acest imbecil, ai fi crezut cu adevărat că, pentru el, problema nu era că avea să agonizeze un sfert de ceas şi să se scufunde în neant în floarea vârstei, ci numai să obţină lucrul

la care avea dreptul: în speţă, porcăria asta de ţigară care, în fiecare an, distruge milioane de vieţi omeneşti în lumea întreagă!
După optsprezece execuţii îndeplinite fără vreun incident, Quam Lao Ching ajunsese să se considere, nu fără vanitate, un bun profesionist; un exemplu de rigoare, de omenie şi eficacitate în punerea în practică a legii democratice. Niciodată, totuşi, nu dăduse peste un aşa caz şi, cu toate eforturile, nimic din amintirile lui de student sau din educaţia sa juridică nu-i oferea măcar o idee de răspuns. Fireşte, interzicerea tutunului în interiorul centrului de detenţie provocase, la început, o anumită tensiune în zona de maximă securitate; rezultatul se vedea însă: în câteva luni, de voie, de nevoie, toţi deţinuţii se lăsaseră de fumat. Pe plafoanele stabilimentului, detectoarele automate captau şi cea mai mică emanaţie suspectă, iar recalcitranţii sfârşiseră prin a renunţa, la ameninţarea celorlalţi deţinuţi, care nu mai suportau declanşarea alarmelor la orice oră din zi şi din noapte. Vindecaţi şi ei de tabagism, condamnaţii la moarte nu mai cereau deci faimoasa „ultimă ţigară”; de altfel, cei mai mulţi nu cereau nimic, cu gândul numai la moartea ce-i aştepta. La rândul lor, doctorii recomandau renunţarea la obiceiul micului pahar cu rom, fiindcă unele reacţii chimice între alcool şi produsul mortal injectat se puteau dovedi imprevizibile în momentul fatal.
— Vreau pur şi simplu să-mi fumez ţigara, repeta Johnson, într-o atmosferă tot mai tensionată, între gardieni, avocaţii acuzării şi cei ai apărării.
Localul semăna cu o infirmerie, cu pereţii său placaţi cu faianţă albă. Un dulap medical, pe margine, conţinea diferite flacoane şi ustensile. Prin uşa întredeschisă se zărea, în camera de alături, un fel de masă de operaţie, echipată cu chingi rezistente, pe care condamnatul avea să fie curând „operat”. Alte două uşi, una pe stânga, una pe dreapta, dădeau spre micile saloane unde invitaţii celor două părţi luaseră deja loc pentru a urmări macabra scenă până la ultimul icnet al condamnatului. Fără să ştie nimic despre dezbaterea care se prelungea în culise, aceste persoane aşteptau răbdătoare începutul spectacolului, în timp

ce Quam Lao Ching, înţepenit în faţa criminalului, încerca să rezolve încurcătura, dar nu găsea în el fermitatea necesară ca s-o tranşeze. Pe de o parte, codul de aplicare a pedepselor îi acorda oficial lui Johnson dreptul pe care el îl revendica; pe de alta, regulamentul închisorii îi interzicea s-o facă; şi, de altfel, detectoarele ar fi făcut acest gest imposibil, riscând să declanşeze o revoltă, în sine, directorul spera că bunul-simţ va prevala până la urmă, iar condamnatul va accepta o măsură luată spre binele tuturor. Riscă să mai facă o dată apel la raţiunea lui:
— Domnule Johnson, vedeţi prea bine că nu este posibil. La primul fir de fum, alarmele o să urle peste tot. Fiţi înţelegător!
Fiindcă aceste cuvinte nu clătinau hotărârea lui Deşire, vocea directorului căpătă o tentă de indignare:
— Ştiţi bine că-i rău pentru toată lumea. Dacă nu vă gândiţi la sănătatea dumneavoastră, respectaţi-o cel puţin pe a gardienilor. Nimic nu-i obligă să suporte fumul ţigării dumneavoastră!
În tăcerea lăsată, el puse pe masă alte cărţi:
— Vă oferim cu plăcere un hamburger şi o bere rece... Spuneţi-ne ce vă doriţi înainte să vă duceţi din lumea aceasta, domnule Johnson.

Avocata condamnatului, şi ea surprinsă de cererea lui, bănuia că directorul n-o să ţină seama de ea şi că toată afacerea se va opri aici. Cât a durat procesul, doamna avocat Maren Pataki se arătase incapabilă să obţină o circumstanţă atenuantă cât de mică pentru clientul ei. Se mira totuşi că un criminal atât de sărac cu duhul sesizase, cu un asemenea curaj, o problemă juridică inedită, în faţa ei, avocatul familiei poliţistului avea impresia că asistă la o farsă proastă; dar şi el avea încredere că directorul va rezolva aceste ultime şi penibile detalii, cum făcea de obicei... Fiecare aştepta ca totul să reintre în ordine, când condamnatul explică, parcă pentru a-i convinge pe ceilalţi de buna lui credinţă:
— De-un an de zile nu mă lasă să fumez. Aşa c-aş vrea să mă bucur măcar de ultima, cum am dreptul.

— Dar nu-i adevărat! Se indignă o voce. Ne ia drept fraieri! Haideţi, domnule director, daţi-i ţigara şi să-l executăm.
Quam Lao Ching întoarse o privire neputincioasă spre avocat şi arătă spre detectorul de fum agăţat pe tavanul infirmeriei. Furios, acesta din urmă cerea o soluţie rapidă. Era clar, în ochii lui, că asasinul continua cu provocările printr-un şiretlic menit să întârzie clipa fatală. A prelungi aşteptarea însemna să i se aprobe insolenţa. Gata să se aşeze la loc, directorul se întoarse în cealaltă parte şi întâlni privirea lui Maren Pataki, avocata din oficiu, ai cărei ochi mici şi scăpărători indicau o determinare bruscă, de parcă încăpăţânarea lui Johnson tocmai deschisese o uşă în cariera ei mediocră. După cinci minute de neînţelegere, ea întrevedea o perspectivă şi n-avea să lase să-i scape această ocazie extraordinară... Cu lehamite în voce, Quam Chao Ling încercă încă o dată să obţină un aranjament amiabil:
— Ştiţi, domnule Johnson, că sunteţi pe cale să daţi un exemplu deplorabil? Şi alţii vor fi tentaţi să vă imite...
Tonul era unul patern. Departe de a voi să intre în aceste subtilităţi, avocatul victimelor izbucni:
— Vă somez, domnule Chao Ling, să procedaţi la execuţie cum este prevăzut, la ora fixată!
Arăta cu degetul spre ceasul din infirmerie care indica deja ora 8:50 – injecţiile erau prevăzute pentru ora 9 fix. Nu mai rămânea nici o secundă de pierdut; dar avocata apărării, luând o iniţiativă cu care cariera ei n-o prea obişnuise, alese acest moment pentru a înainta, rigidă şi solemnă, rostind:
— În mod evident, domnule director, ne vedem confruntaţi aici cu o problemă juridică necunoscută, care ne obligă să amânăm execuţia. Trebuie cel puţin să cunoaştem avizul Curţii Supreme.
— Baliverne! Replică adversarul ei. Apelul a fost respins. Preşedintele nu l-a graţiat pe condamnat. Din punct de vedere juridic, omul ăsta e deja mort!
Avea o faţă de intelectual, cu craniul pleşuv, fruntea zbârcită şi ochelari. L-ai fi luat lesne drept un profesor de ştiinţe umane, dacă n-ar fi fost această furie care se exprima dintr-o dată:
— E incredibil, orice-aţi spune. Am o familie care aşteaptă în salon: părinţii, soţia, copiii. O familie sfâşiată care, de zece ani,

aşteaptă ultimele convulsii ale ticălosului ăstuia ca să se împace cu doliul!
— Dar tot ce vreau este să fumez o ţigară.
Johnson îşi reluase încetişor litania; părea că vrea să-l calmeze pe duşmanul lui şi să găsească o soluţie.
— Trebuie să telefonăm la Curtea Supremă de Justiţie, afirma avocata arătând cu degetul spre aparatul agăţat pe perete – lângă care se scursese, o oră mai devreme, vana speranţă a unei graţieri prezidenţiale.
În faţa acestor pretenţii contradictorii, Quam Chao Ling simţea că nu mai poate tergiversa; ştia totodată că decizia lui avea, oricum, să indigneze una dintre părţi. La ora 8:52, îşi dădu seama că prima soluţie prezenta inconvenientul că era ineluctabilă: dacă proceda la execuţie comiţând o eroare juridică, greşeala ireparabilă risca să se întoarcă împotrivă-i. Dacă însă amâna execuţia, nimic nu-l împiedica să dea satisfacţie victimelor cu câteva ore mai târziu. Nefiind omul care să ia în glumă codul de aplicare a pedepselor, directorul era aproape convins, la 8:53, de obligaţia de a amâna execuţia, în jurul lui, cei doi avocaţi se uitau cu îngrijorare la mişcarea acelor de ceasornic. Quam Lao Ching era gata să-şi exprime concluzia când fu cuprins de o ultimă grijă; căci amânarea injecţiilor mortale pentru o simplă ţigară risca să fie percepută drept o glumă proastă, cu grele consecinţe pentru viitorul carierei lui. Închise ochii, imploră un ajutor divin şi îşi întoarse, în fine, cu şase minute înainte de execuţie, chipul descompus spre avocatul reclamanţilor, rostind:
— Îmi pare cu adevărat rău, domnule avocat, dar procedura trebuie să rămână conformă cu legea, iar noi ne aflăm în faţa unei probleme insolubile. Trebuie să-i consult pe superiorii mei.
— Doar n-o să vă lăsaţi intimidat de ticălosul ăsta!
— Gândiţi-vă că orice încălcare a legislaţiei ar face jocul inamicilor pedepsei capitale.
Un elan de indignare îl zgudui pe avocat:
— Şi cum să anunţ asta familiei? Nu credeţi c-au suferit destul?
Chipul său impasibil se înroşise, iar emoţia îi gâtuia vocea. Orice persoană care-ar fi intrat în camera aceasta fără să cunoască

datele problemei l-ar fi crezut, cu siguranţă, un apropiat al condamnatului la moarte; dar Deşire Johnson se întorsese spre Maren Pataki ca s-o întrebe, fără pic de aroganţă:
— Atunci, o să pot fuma mahorcă asta?
Cuprins de un acces de furie, ca şi cum decizia pe care o luase îi permitea să se descarce, directorul închisorii se întoarse spre el ţipând:
— Nu aici, domnule! Cu siguranţă, nu aici! Şi să nu credeţi că o să scăpaţi de ce vă aşteaptă!
Îmbrăcată în culori sumbre pentru această zi de doliu, cu buzele subţiri şi o tufa de păr negru pieptănat neglijent, micuţa avocată ridică, autoritar, capul. Contraancheta ei nu fusese convingătoare, pledoaria ei nu făcuse nimic pentru salvarea condamnatului, dar tocmai intrase în analele judiciare graţie vidului juridic descoperit de clientul ei. Însuşindu-şi ideea lui Deşire, ea flutura copia articolului 47, precizând:
— Curtea Supremă trebuie să decidă.
Nu mai rămânea decât să fie preveniţi martorii care, în saloanele respective, începeau să se impacienteze. Dacă n-ar fi fost gardienii înarmaţi, cele două părţi ar fi ajuns poate să se încaiere. Directorul se gândi că această confruntare, în pragul camerei de execuţie, durase prea mult. Trebuia să evacueze pe toată lumea şi să încerce să gândească limpede, în orele următoare, fără să confunde tabăra acuzatului cu aceea a victimei; trebuia să rezolve detaliul tehnic şi să procedeze, în fine, la execuţie, întorcându-se din nou spre avocatul reclamanţilor, Quam Lao Ching spuse cu o voce mieroasă:
— Nu se face nici o schimbare. Condamnatul rămâne condamnat. De vreme ce n-a fost graţiat, va fi executat cu o întârziere cât mai scurtă posibil, vă promit. Dar trebuie să aflu procedura de urmat.
Apoi, spre gardieni:
— Duceţi condamnatul în celula lui!
Johnson părea la fel de indiferent; doar un pic posac fiindcă nu-şi putea satisface imediat pofta de nicotină. Directorului însă nu-i plăcu surâsul avocatei, care-şi permise să adauge, de parcă obţinuse o victorie personală:

— Nu cred că-l puteţi trimite atât de repede pe acest nefericit la execuţie. Nu ne jucăm aşa cu nervii unui condamnat!
— Mai vedem noi! Replică adversarul ei.
Deşire Johnson îi urmă pe gardieni pe culoar, într-o direcţie în care el păşea primul, în momentul când se întorcea la viaţă, se mulţumi să bodogănească, de parcă toţi ceilalţi se străduiau să-i complice lui viaţa:
— Doar n-am cerut mare lucru.
Autobuzul este aproape gol, ca-n fiecare seară când urc de la capăt de linie. O femeie încărcată cu sacoşe de plastic a luat loc în rundul vehiculului; un hindus cu barbă căruntă stă în picioare pe culoarul central, purtând pe cap un turban. Şoferul arată o indiferenţă completă la intrarea mea; nici nu se uită la cartela de abonament pe care i-o întind, ca pentru a-mi semnala că nu şi-a început încă serviciul. Până la ora plecării, peste patru minute, preferă să-şi aranjeze haina, să-şi ordoneze diversele efecte personale şi să vorbească la telefonul mobil. Toate astea mi se par normale şi mă aşez, la rândul meu, pe un scaun care nu are un altul în faţă, ca să mă cufund în lectura Telegrafului liberal-care titrează despre o brutală cădere a Bursei, urmare a indicatorilor economici pozitivi făcuţi publici ieri. Să-nţeleagă cine poate. Totuşi, acest gen de mister mi se pare, şi el, normal.
Vehiculul porneşte la drum sau, mai degrabă, se instalează în primul ambuteiaj de pe Bulevardul Victoriei care, în fiecare dimineaţă, blochează împrejurimile centrului administrativ, de la lansarea planului de urgenţă destinat să fluidizeze circulaţia. Timp de un an, şantierul creat aici de administraţia drumurilor publice a asfixiat totul. După inaugurarea cu mare pompă a „culoarelor cetăţeneşti” rezervate transportului în comun, bicicletelor, rollerilor şi automobiliş-tilor beneficiari ai unei anumite priorităţi (mame cu copii, femei însărcinate, handicapaţi, vârsta a patra…), s-a crezut că oraşul avea, în fine, „să respire mai uşor”, după expresia primarului. Amenajate pe mijlocul bulevardelor, aceste căi speciale au devenit paradisul ralierilor şi al cicliştilor care alunecă unul pe lângă altul, purtând căşti audio pe urechi – ceea ce dă o imagine mai tinerească oraşului, dar deranjează circulaţia autobuzelor şi a taxiurilor. Pe

porţiunea care rămâne din şosea (o bandă îngustă de o parte şi de alta), maşinile obişnuite se îngrămădesc într-un blocaj permanent care paralizează intersecţiile. Mă uit la chipurile şoferilor: cei mai mulţi sunt oameni activi, la vreo patruzeci de ani, fără permis de trecere, spre deosebire de cetăţenii prioritari şi de cei care rulează şi par să se distreze în mijlocul gazelor de eşapament.
Am, aşadar, timp să citesc atent acest articol care ocupă o pagină întreagă, scrisă cu caractere mici: „De ce este Bursa afectată de scăderea şomajului?”. Din când în când, mai arunc o privire pe trotuar, unde unii trecători îşi pun o batistă la nas ca să poată respira. Apoi mă aplec iar spre ziar, fără să dau aproape deloc atenţie grupului de vreo douăzeci de copii care urcă în autobuz la următoarea staţie, încadraţi de două supraveghetoare. Se împrăştie zgomotos pe culoar, provocând din parte-mi doar o iritare murmurată discret: „Gura, mucoşilor!”. Doar eu mă aud, dar îmi face bine. Autobuzul porneşte din nou şi calmul revine când, un minut mai târziu, ridic ochii şi descopăr un spectacol straniu.
Trupa de ţânci – băieţi şi fete de vreo zece ani, întorşi dintr-o excursie şcolară sau dintr-un părculeţ de joacă, s-a repezit spre locurile libere, la îndemnul însoţitoarelor, iată-i acum aşezaţi confortabil de la un capăt la celălalt al autobuzului, purtând toţi şepcuţe portocalii fluorescente şi ecusoane pe care erau trecute numele şi adresa fiecăruia. Poartă haine de firmă, înghit băuturi zaharoase şi manevrează tot felul de jocuri electronice. S-ar zice că se simt ca acasă, în autobuzul lor, în care viitorii călători n-aveau decât să se ţină bine, adică în picioare! Cum privesc scena 14 cu mirare, una dintre supraveghetoare îmi întoarce o privire dezagreabilă. Purtând şi ea o şapcă fluorescentă, pare pe deplin devotată cauzei acestor puşti, încât priveşte lumea exterioară ca pe o conjuraţie de potenţiali agresori. O cheamă pe o fetiţă care rămăsese pe culoar:
— Audrey, vezi că e acolo un loc, lângă Gordon. Aşea-zăte, scumpo…
De-acum, toate scaunele sunt ocupate. Asistenta şcolară mă priveşte din nou, suspicioasă, înainte de a-şi pune braţul gros pe

umărul unui băieţel cu pistrui pe faţă. Evident, aş putea bănui că supraveghetoarele îi aşezaseră pe copii ca să-i liniştească; îi vor ruga curând să se ridice pentru le oferi locul „celor mari”… Dar e la fel de posibil ca puştii să fi ocupat toate scaunele ca să nu se aşeze alţii. Fireşte, cea de-a doua ipoteză se confirmă la următoarea oprire, apoi pe tot traseul.
Nu mai e nici o îndoială. Bine înfipţi în scaunele lor, copiii se uită cu dispreţ (sau nu se uită deloc) la adulţii din ce în ce mai numeroşi care se înghesuie pe culoarul central, îi văd pe bieţii oameni urcând, cu cartela în mână, obosiţi, dar încă încrezători în transportul în comun, bucuroşi c-au terminat ziua de muncă. Observ apoi chipurile care se descompun când privesc în interiorul vehiculului şi descoperă că toate locurile sunt ocupate. Ultimii urcaţi se strâng lângă ceilalţi, care se agaţă de barele metalice ca să nu cadă: văd urcând un cuplu de bătrânei, câteva cadre tinere cu telefonul sudat de ureche, comercianţi, studenţi şi, în fund, două pensionare drăguţe şi vorbăreţe, la vreo şaizeci de ani, purtând pachete cu sigle ale unor mari magazine. Fiecare rezistă răbdător accelerărilor şi frânelor, în timp ce, dinspre scaune, creşte gălăgia ţiuitoare şi veselă a şcolarilor, care uneori se mai atenuează înainte să cuprindă din nou tot autobuzul.
Supraveghetoarele nu schiţează nici un gest. Dimpotrivă, de fiecare dată când un nou pasager se înghesuie cu ceilalţi, ele par să se asigure, printr-o privire circulară, că toţi copiii rămân înfipţi pe scaunele lor. Desemnate să-i protejeze pe micuţi, ele nu văd nici un motiv să-i favorizeze pe cei în vârstă la împărţirea locurilor. Oare numai eu îmi aduc aminte de vremea aceea îndepărtată când copiii le datorau respect adulţilor? Trebuie să constat, în orice caz, că adulţii, victime ale acestei mitocănii, contemplă liota cu o expresie de fericire. Câţiva dintre ei le adresează copiilor zâmbete şi semne din mână pentru a-şi exprima simpatia; cei mai curajoşi le pun întrebări despre cum a fost la şcoală, câţi ani au, cum îi cheamă sau unde locuiesc. Par să uite de tot restul: trupurile obosite, minţile stresate de ziua de lucru. „Cei mari” se uită la această adunare puerilă ca la o imagine emoţionantă a reînnoirii speciei, a supravieţuirii

umanităţii, a viitorului lumii, iar ideea asta pare să-i susţină în faţa greutăţilor aduse de propria lor situaţie, în faţa acestui elan de iubire, cele două însoţitoare renunţă la atitudinea urâcioasă; ele ridică mândre capul, ca să arate cât de norocoase sunt să-i însoţească pe prichindei în acest autobuz, ca două intermediare între lumea celor mari şi cea a micuţilor.
Într-un asemenea context, orice remarcă neplăcută din parte-mi ar fi prost percepută – dacă nu cumva pot conta pe opinia neexprimată a câtorva tineri funcţionari cu cravată la gât, cufundaţi în conversaţiile telefonice. De partea cui vor fi ei? Pariul pare riscant; cea mai mică iniţiativă m-ar putea transforma în ţap ispăşitor, huiduit de mulţimea de prieteni ai copiilor. Dar, totodată, o irezistibilă indignare civică mă împinge să le semnalez supraveghetoarelor că persoanele vârstnice suferă, în picioare, strivite în mulţime, în timp ce şcolarii îşi mestecă batoanele şi beau cola, vorbind despre episodul şapte din Harry Potter… Ca să testez sentimentul general, întind ostentativ gâtul şi arunc o privire iritată care sfârşeşte prin a atrage atenţia celor două sexagenare durdulii, încărcate de cumpărături. Ca şi cum 16 aş fi vorbit numai pentru mine, articulez aceste exclamaţii din ce în ce mai distincte:
— Incredibil! Parcă-s nişte prinţi! Unul nu s-ar ridica să-şi cedeze locul!
Pronunţând aceste cuvinte, îmi încrunt sprâncenele ca să arăt cât de mult mă şochează situaţia. Simt că majoritatea va trece de partea mea. Timp de câteva secunde, îmi menţin grimasa, sperând în sprijinul acestor doamne energice, îmbrăcate după moda veche, care, cu siguranţă, au fost altfel educate. Cea mai înaltă mă scrutează, enervată la rândul ei. Până la urmă se întoarce spre prietena ei rostind cu vocea puţin răguşită:
— Nu ştiu ce are. S-ar zice că nu-i plac copiii!
Cauza mea e pierdută; iată-mă depăşit, şi încă de bătrâni. Ar fi zadarnic să mă lupt mai departe şi prefer să mă cufund iar în lectura informaţiilor economice, reluând firul articolului: „Din ce motiv noua creştere economică se traduce printr-o sporire a deficitelor?”. Atunci nişte cuvinte răstite mă fac să tresalt:
— Locul dumneavoastră, domnule, sunt însărcinată…

Înfricoşat, mă ridic în faţa unei tinere cu burtica rotundă care s-a apropiat şi mă ţintuieşte cu privirea, deloc amabilă, în timp ce-mi strâng în grabă ziarul, ea insistă cu o voce dezagreabilă, atrăgând atenţia unei părţi din public:
— Dacă aţi fi avut un minim de politeţe, v-aţi fi ridicat deja!
Cedându-i locul, mormăi că primii ar fi trebuit să se ridice copiii; dar, apărându-mă astfel, am eu însumi impresia că mă port ca un copil. Cu buzele unsuroase de la dulciuri, mai mulţi puşti au aruncat o privire aiurită în direcţia mea. Se uită la mine ca la un tip bizar şi grosolan, apoi se întorc la jocurile lor. Din fundul autobuzului, cele două femei încărcate de pachete mă scrutează, şi mai de sus, ca pe un pervers şi un prost crescut.
Latifa pretinde c-ar trebui să fiu mai atent. Făcându-le reproşuri copiilor, o să dau până la urmă de necaz.
Având în vedere unde lucrez şi condiţiile în care trebuie să mă descurc, nu-i aşa de uşor să-i priveşti pe aceşti mici monştri cu ochi binevoitori. Primarul nostru – care mi-e şi şef – dovedeşte un adevărat geniu de fiecare dată când e vorba să gâdile opinia publică în sensul „unei egalităţi mai mari între sexe”, al „locurilor mai multe pentru biciclişti şi handicapaţi”, al „unui oraş mai uman şi al unei gestionări mai transparente” şi, firește, al „unei atenţii sporite acordate copiilor”, înainte de triumfala-i alegere, în programul său era înscris un proiect vizând să transforme în creşă o parte din centrul administrativ, sediul principalelor servicii ale oraşului. Câteva luni mai târziu, toată aripa stângă a birourilor noastre s-a reconvertit în cămin de zi, dotat cu o intrare specială pentru mămici şi progeniturile lor. Obligat la neutralitate de postul meu de angajat municipal, consilier tehnic la direcţia generală a serviciilor, am deplâns în tăcere distrugerea apartamentelor de serviciu, în care se trăia bine. Trecând prin faţa intrării creşei, am observat mai ales tonul mieros, respectul uman cu care paznicii îi primesc pe copii, îi mângâie pe bărbie, îi bat afectuos pe umăr, înainte de a le felicita pe mămici pentru această treabă bine făcută. Atitudine care contrastează cu privirile lor bănuitoare, la intrarea personalului, când ne cer sec legitimaţiile, fără să facă nici un efort ca să ne recunoască de la o zi la alta.

Încurajat de aclamaţiile presei, primarul nostru a vrut să-şi înceapă al doilea mandat printr-o nouă lovitură de imagine, care-i permitea să se arate încă şi mai mult un prieten al vieţii, al tinereţii, al copilăriei şi al mişcării. Astfel a votat consiliul de aieşi rezoluţia din 10 octombrie, vizând să extindă complexul de creşe şi cămine de zi la toate clădirile centrului administrativ, o jumătate dintre birouri 18 rămânând afectate celorlalte servicii municipale, în rezoluţie figura expresia „coabitare fericită” între personalul oraşului şi tânăra generaţie, care de acum aveau să împartă aceleaşi spaţii. De la această dată, sugarii (dar şi cei mai mari, când n-au şcoală) se zbenguie cam peste tot în interiorul sediilor. Măsura mergea în sensul unui proiect mai mare: o diminuare la jumătate a posturilor de funcţionari, care urmau să fie externalizate. După gunoieri, grădinari, angajaţii administraţiei drumurilor publice, cea mai mare parte a posturilor de birou au trecut la firme private, pentru a reduce pierderile, în acest context propice împotrivirilor sindicale, transformarea sălilor de lucru în săli de joacă tindea să demonstreze că angajamentul social al primarului nu-şi pierdea câtuşi de puţin din vigoare: concedierea brutală a adulţilor n-ar fi fost bine văzută; aducerea copiilor în locul lor amintea atenţia sa neobosită faţă de cei mai slabi şi ne invita să îndeplinim această schimbare cu bucurie. Dacă municipalitatea nu mai era o „protecţie socială” pentru funcţionari ce se agăţau de avantajele dobândite, ea intenţiona să-şi concentreze mijloacele în favoarea celor mici – creând simultan mai multe sute de posturi de asistenţi şcolari.

Acest mod de lucru ni s-a părut ciudat la început. Copii şi angajaţi, toţi intram, de acum, pe aceeaşi uşă mare -deşi atitudinea paznicilor nu se schimbase deloc: bătaie afectuoasă pe umăr pentru cei sub doisprezece ani; ton neplăcut şi solicitarea ecusonului pentru angajaţi. Potrivit unei note difuzate de cabinetul primarului, funcţionarii municipali sunt rugaţi să ofere „cea mai bună primire posibilă” copiilor cu care se intersectează sau pe lângă care trec pe culoarele centrului administrativ şi în spaţiile lor de lucru. Dintr-o preocupare de emulaţie, direcţia de resurse umane a considerat potrivit să

alterneze căminele de zi şi birourile în aceleaşi clădiri. Aşa că adesea mi se întâmplă, când scriu un raport pe calculator, s-aud scâncetele plozilor care strigă după mame în camera de alături.
Dacă personalul se străduieşte să respecte anumite reguli ale vieţii comune, copiii, în schimb, îşi permit să facă orice vor, când vor şi unde vor. Nu de puţine ori, când mă duc la toaletă, găsesc blocat culoarul de un joc de bile sau de şotron; dar nu trebuie nicidecum să-i deranjez pe heruvimi, care profită ca să se plângă asistentelor. Toată ziua, cadrele care se ocupă de curierat sau de rapoarte aşteaptă ca puştii să-i lase să treacă. Numai primarul şi adjuncţii lui mai dispun de spaţii rezervate; ceea ce nu-i împiedică să străbată, din când în când, un culoar plin de copii, în declicurile fotografilor de presă. Promovat de serviciile de comunicare, acest nou plan de acţiune municipală a adus echipei un câştig de popularitate în rândul unei opinii publice încântate că un om se hotărăşte să „iasă de pe cărările bătătorite" pentru a administra oraşul cu „un curaj şi o imaginaţie" care pun capăt „administrării bătrânicioase" a predecesorului său.
Confruntat cu această revoluţie, personalul a arătat mai multă sau mai puţină resemnare. Vreo jumătate au intrat pe faţă în joc şi nu vin niciodată, dimineaţa, fără bomboane de împărţit. O treime dintre confraţii mei preferă indiferenţa sau afişează un aer blazat faţă de creşterea inexorabilă a valului infantil: „Nu putem face nimic, o să fie din ce în ce mai rău, cel mai bun lucru pe care-l putem face e să ne adaptăm şi să ne vedem de treabă..." în fine, o minoritate, din care fac parte şi eu, suportă greu această coabitare, în mai multe rânduri, la reuniunea comisiei pentru proiecte de amploare, mi-am permis să iau cuvântul pentru a-mi exprima rezervele. Fără să mă pronunţ asupra fondului – care este de competenţa politicienilor – am subliniat extrema dificultate practică rezultată dintr-o asemenea confruntare, pentru munca unora şi a celorlalţi. De fiecare dată, directorul general de la servicii şi adjunctul primarului mi-au ascultat argumentele; au încercat chiar să mă asigure spunându-mi că se va face totul pentru ca personalul să nu fie deranjat. La ultima reuniune, se pare că interven-20 fia mea mai

degrabă i-a agasat. De ce această încăpăţânare în a-i privi pe copii ca pe nişte indivizi care deranjează? Primarul a sfârşit prin a aminti că edilii făcuseră o alegere care lui i se părea cea mai bună pentru oraşul nostru; n-o puteam readuce în discuţie la nesfârşit din motive tehnice. Dezbaterea era închisă.
Dacă pe majoritatea îi înduioşează, prezenţa copiilor face să devină acută nervozitatea altora; drepturile care li se acordă lor şi ni se refuză nouă, aroganţa cu care au înţeles că noi suntem de acum pe teritoriul lor, toate acestea produc un efect de permanentă umilire. Evităm să-i privim, refuzăm să le răspundem la întrebări sau o facem luându-i peste picior. Trebuie mereu să ne ferim de supravegherea continuă a asistentelor, care au făcut deja mai multe victime. Procesul este întotdeauna acelaşi: o atitudine ostilă faţă de copii este până la urmă descoperită, semnaiată serviciului de personal, preocupat să îndepărteze orice pericol potenţial pentru copii! În şase luni, vreo zece suspecţi au fost – ca măsură preventivă – mutaţi în birouri externe. Prin astfel de mijloace, municipalitatea crede că-şi protejează tinerele oiţe.
Ăsta-i, pe scurt, infernul de care sper să scap în fiecare seară, când ies din centrul administrativ ca să vin acasă. De-aceea scena anodină din autobuz mi se pare insuportabilă, ca şi cum droaia de mucoşi care-mi stricaseră deja ziua continua să mă urmărească pe scări, pe stradă, în autobuz, peste tot; ca şi cum răul se întindea până când devenea imposibil să mai scapi de el fiindcă, de acum, în ţara asta copiii fac legea.
După ce-am urcat pe Bulevardul Churchill şi am făcut colţul pe lângă librăria dezafectată, intru pe Hortensiilor, o drăguţă străduţă înfloritoare unde se aliniază căsuţe Art nouveau, la doi paşi de centrul oraşului. A mea e înaltă, cu cele două etaje de cărămidă roşie, acoperişul ţuguiat şi vitralii în formă de flacără, în timp ce urc pe aleea din grădină, câinele meu se repede şi e cât pe ce să mă dea jos sprijinindu-se cu labele din faţă de burta mea. Blana lui flo-coasă de prepelicar e udă (copiii vecinului trebuie să-l fi ţintit cu furtunul de udat). Se învârte frenetic în jurul meu, până-l calmez cu un:
— Culcat, Sarko!

Îi mângâi blana udă, apoi intrăm împreună în locuinţa drăguţă şi modestă (şaizeci de metri pătraţi, câte o cameră la fiecare etaj) pe care o împart de trei ani cu Latifa. O mireasmă de iepure cu verdeţuri se insinuează în vestibul, stimulându-mi papilele gustative. Partenera mea îşi petrece adesea ziua în faţa cuptorului. Cum spune ea singură: „Prefer să mă duc la piaţă decât la birou”; iar eu sunt cel mai încântat, fiindcă am făcut, împreună, pactul de a trăi pentru plăcerea noastră, fără să ne procopsim cu vreo şunculiţă orăcăitoare – ne ajunge şunculiţa sfârâitoare din tigaia ei, cu care dă un gust mai bun sosului. Aşa e Latifa: preferă bărbaţii plozilor, deşi, din când în când, o mai roade dorinţa de a avea un copil, în ciuda eforturilor mele de a o abate de la gândurile astea negre.
Ne-am întâlnit la un concert al Filarmonicii din Viena. Aveam locuri alături şi trupurile noastre păreau, în ziua aceea, străbătute de aceeaşi jubilaţie de a absorbi această muzică fericită: concertul pentru oboi de Richard Strauss. În antract, am băut o cupă de şampanie în foaier, înainte să ne luăm la revedere. Câteva zile mai târziu, ne-am întâlnit din nou la cocktailul Marelui Premiu de cinematografie, organizat în salonul de onoare al centrului administrativ. Ea venise în calitate de cronicar la o revistă feminină, pentru care mai scrie nişte articole despre people – fără pasiune, cu o detaşare amuzată. Mi-a părut mai frumoasă ca prima dată: îmi plăcea la nebunie statura ei înaltă de tânără burgheză egipteancă prea repede crescută, ochii ei vioi şi pieptul cam plat. 22
Eu şi Latifa avem în comun lipsa de ambiţie. Diplomele mele anunţau o strălucită ascensiune în cabinetele ministeriale, cu condiţia să consacru timpul necesar intrigilor, în loc de asta, până la patruzeci şi cinci de ani, am rămas un modest consilier tehnic al municipalităţii. Latifa, cu inteligenţa şi farmecul ei, putea deveni o jurnalistă de succes... Am făcut amândoi acelaşi calcul: cu o mică moştenire (pe care ea o primise de la maică-sa), salariul meu onest, un gust pronunţat pentru viaţă, o curiozitate pentru artă, peisajele frumoase şi toate bucuriile vieţii, am putea să ducem o existenţă mult mai interesantă decât una care constă în a cuceri neîncetat posturi mai înalte şi

salarii tot mai mari pentru a plăti impozitele pe anul trecut. Epicur spunea că trebuie să trăieşti pentru plăcere – adăugând că nimic nu aduce mai multă plăcere decât puţin soare şi un pahar cu apă. Pe principiul acesta se bazează, de trei ani, existenţa noastră conjugală, consacrată pentru a face dragoste, a citi, a savura feluri de mâncare excelente, a petrece câteva zile într-un hotel frumos de pe malul mării, a ne vizita prietenii (puţini şi fără copii), a merge la concerte şi la cinema, a dormi, a cultiva grădina.

Pentru toate aceste motive, Latifa a pregătit iepurele în sos care se termină de înăbuşit în cratiţă când intru în salonul unde frumuşica mea consoartă navighează pe Internet. Adună nişte bârfe din lumea modei, pe care poate că le va folosi într-un articol pe care poate că-l va scrie… Dacă are chef şi timp. Se-ntoarce spre mine cu un zâmbet languros. Părul ei castaniu deschis încadrează un chip pe care umbrele şi pometii dezvăluie întotdeauna ceva amuzant şi vioi care mă face să uit de coşmarul din autobuz. Nici n-am, de altfel, timp să-i vorbesc despre asta, fiindcă pare să aibă o singură idee în minte, înainte de cină – idee care se traduce printr-o întrebare:

— Unde?

Mă gândesc că am făcut-o recent pe masa din bucătărie, în boschetul din fundul grădinii (aproape sub ochii vecinilor), de mai multe ori în pat, dar nu o mai făcusem de ceva timp în pivniţă, lângă rezervorul de combustibil. Ar putea fi o chestie unsuroasă, proletară şi scăldată în transpiraţie. O invit deci pe scumpa mea pe trepte şi-l trimit pe Sarko – mereu gata să ne urmeze – cu un şut uşor, în cuşca lui.

Abia mult mai târziu, seara, după ce am cinat şi am jucat o partidă de şah, când bem un rachiu de pere şi fumăm o ţigară, Latifa spune cu voce tare, de parcă azi s-ar fi gândit de mai multe ori la asta:

— Poate c-ar fi bine s-avem un copil.

Vede cum mă sufoc, cu paharul de rachiu dus la gură. Ridic apoi o privire năucită, ca şi cum mi-ar fi propus să ne petrecem vacanţa la Las Vegas sau la Saint-Tropez! Ea ştie toate întrebările conţinute în această atitudine: „De ce un copil? Ca

să-l ştergi la fund? Ca să educi un nerecunoscător? N-am ales noi să trăim împreună exact invers?” Nedându-mi timp să formulez aceste obiecţii, ea încearcă să-mi dea un răspuns:
— Curând, pentru mine va fi prea târziu. Şi n-aş vrea să-mi pară rău într-o zi.
Oare nevoia asta ciudată ajunge întotdeauna să le gâdile pe femei? Prefer să tac şi s-o iau de mână, sperând încă o dată că acest acces de febră se va domoli repede.
— Vă rog, domnilor fotografi!
Omul de ordine, un pakistanez masiv cu craniul ras, purtând sacou şi cravată, deschidea trecerea. Folosindu-se de mâinile sale lungi, el împingea pe margini hoarda de vânători de imagini adunaţi în faţa Palatului de Justiţie cu aparatele foto în mâini, tirul flash-urilor şi obiectivele lor obscene. Niciodată nu-şi închipuise Maren Pataki că i-ar putea interesa în asemenea măsură pe fotografii profesionişti. Chiar şi-n adolescenţă, ea fusese străină de acest vis de midinetă, care se împlinea azi. Cu uimire, ea privea frenezia acestor şobolani gata să se calce în picioare pentru a ajunge la pradă, hotărâţi să-l strivească pe orice ins inoportun care-ar fi stat în calea muncii lor – ceea ce arăta pe deplin că meseria asta nu făcea mai mulţi bani ca toate celelalte. După reducerea costurilor şi restructurarea agenţiilor de presă, aventura reporterului lăsase loc nerăbdării unei gloate care colcăia flămândă.
Nici soarta avocaţilor nu era de invidiat, nici cea a altor mii de locuri de muncă, toate reduse la aceeaşi zbatere epuizantă şi prost plătită – cu excepţia câtorva posturi înalte în comerţ şi finanţe, în faţa acestei derute generale a profesiilor, Maren simţea că prinsese marea şansă a vieţii ei, singura posibilitate de a se smulge din masa de avocaţi numiţi din oficiu ce subzistau în apele stătute ale justiţiei de jos. Ani întregi de muncă sârguincioasă n-o duseseră nicăieri -de vreme ce clienţii ei erau în majoritate imposibil de salvat, crimele lor atroce şi vinovăţia dovedită (îndată ce părea posibilă o eroare juridică, un mare cabinet de avocatură prelua cazul ca să se bucure de avantajul mediatic). Maren era totodată conştientă de limitele talentului ei: acea aparentă fatalitate care părea să-i condamne

pe indivizii apăraţi de ea la pedeapsa cea mai grea. Toate acestea explicau de ce, la treizeci şi patru de ani, valoarea ei pe piaţă era aproape nulă, când alţi avocaţi din generaţia ei se orientaseră strălucit spre mediile profitabile. Or, peste noapte, tânăra femeie se transformase în protagonistă a unei afaceri de stat, hărţuită de jurnaliştii care o rugau să-şi spună părerea. Dând la o parte marea de fotografi, omul de ordine îi deschise drumul până la limuzina împrumutată de Compania Generală a Tutunului. Ajunsă la vehicul, Maren Pataki se întoarse spre jurnalişti şi rosti, cu jumătate de surâs:

— Pentru moment, nu pot să spun nimic. Doar că aşteptăm cu încredere decizia pe care o va da, în după-amiaza aceasta, Curtea Supremă de Justiţie.

Rumoarea încetase. Presa asculta fiecare cuvânt al avocatei care, în mod bizar, se simţea în largul ei în această poziţie privilegiată. Oare fiindcă văzuse, în reportajele televizate, cum se descurcau alţii? Sau era o chestie inerentă oricărei situaţii care-i conferă omului o autoritate naturală? Foarte dezinvoltă, ea dădu să se urce în maşină, în timp ce întrebările curgeau din nou, apoi, întrerupându-şi mişcarea cu un profesionalism desăvârşit, dezvălui în extremis informaţiile pe care le selectase în prealabil:

— Am cerut o procedură de revizuire a condamnării la moarte… Potrivit unei uzanţe judiciare foarte vechi, o execuţie împiedicată de un motiv neprevăzut poate fi anuiată printr-o graţiere specială. Altădată, i se spunea „mâna lui Dumnezeu”. Astăzi, ar putea fi o ocazie de a reflecta asupra pedepsei capitale şi a zonelor ei întunecate… Şi, fireşte, în primul rând asupra cazului particular al domnului Johnson, a cărui vinovăţie este departe de a fi fost demonstrată. Vă mulţumesc.

Cu siguranţa celor care decid când să vorbească şi când să tacă, ea închise portiera şi se lăsă dusă spre sediul Companiei Tutunului.

Persecutaţi de ani de zile pentru activitatea lor de negustori ai morţii, conducătorii multinaţionalei descoperiseră, cu patruzeci şi opt de ore în urmă, incredibila amânare a execuţiei lui Deşire Johnson, iar evenimentul acesta le apăruse ca un miracol:

semnul pozitiv pe care nu-l mai aşteptau. Deşi privea un criminal condamnat la pedeapsa capitală, incredibila tărăşenie judiciară anunţată de ziare asocia, măcar o dată, tutunul şi viaţa, aşa cum n-o putuse face nici o reclamă. Un individ fusese salvat de tutun, cel puţin pentru câteva zile (se aştepta decizia Curţii); un articol de lege uitat făcea din ţigară cel mai bun prieten al omului. O rază de speranţă se întrevedea pentru o întreagă ramură economică afiată în pericol.

Imediat după amânarea execuţiei, Maren alertase agenţiile de presă, iar ştirea se răspândise în câteva ore. La amiază, ziariştii se adunaseră în faţa închisorii ca să relateze evenimentul. La ora 16, departamentul de publicitate al Companiei Tutunului îi propusese avocatei să-i pună la dispoziţie mijloace considerabile pentru a-şi pregăti contraatacul judiciar: un local, o sumă iniţială de 30 000 de eurolari pentru cheltuieli şi o maşină de serviciu.

Ziarele de dimineaţă erau înşirate pe bancheta din spate. Maren citi un titlu, apoi altul. Aproape toate anunţau cazul pe prima pagină, dar era greu să distingi printre punctele de vedere adesea contradictorii: „Când anti-fumatul salvează un asasin”, titra Oglinda zilei, un ziar populist şi oarecum reacţionar. Pentru edi-torialist, interzicerea fumatului, care se extindea peste tot în ţară – până în apartamentele private din blocurile de nefumători – se învecina cu hărţuirea, depăşind limita acceptabilă în democraţie. Astăzi aveam de suportat o consecinţă cu totul odioasă, căci regulamentul unui centru penitenciar se întorcea în favoarea asasinului şi împotriva răzbunării victimelor.

Acest punct de vedere pro-fumat mergea în sensul dorit de Compania Tutunului; dar se îndrepta împotriva acuzatului şi a avocatei lui, cerând executarea rapidă a pedepsei, după ce condamnatul îşi fumează ultima ţigară. Mai subtil, cronicarul de la Democratul independent se întreba în legătură cu acest paradox: de ce să protejăm plămânii criminalilor aflaţi pe culoarul morţii? Desigur, regulamentul impus de asociaţiile antifumat urmărea în primul rând protecţia personalului penitenciar şi combaterea tabagismului pasiv; dar, din alt punct de vedere, de vreme ce ţigara este atât de dăunătoare

sănătăţii, n-ai nici un motiv s-o interzici indivizilor pe care vrei să-i elimini.
Punctul de vedere anti-tutun domina în mare măsură celelalte comentarii; dar, din nou, o linie de ruptură îi despărţea pe cei care vedeau în acest caz o ocazie de a-şi amplifica lupta pentru viaţă („Nu fumatului, nu pedepsei cu moartea!”, titra Telegraful liberal) şi spiritele rigoriste care cereau interzicerea fumatului pe tot teritoriul, fără nici un favoritism pentru condamnaţi („Da injecţiei letale, nu ţigării!”, în introducerea din Tribuna republicană). După aceştia din urmă, Deşire Johnson şi avocata lui se bazau pe textul legii, în faţa acestei provocări, Curtea Supremă de Justiţie trebuia să impună fără discuţii execuţia şi să refuze să intre în interpretarea subtilă a unor articole de lege perimate.
Limuzina înainta pe bulevardul Preşedintele Bush, împărţit în două de o parcelă de flori. De o parte şi de alta se ridicau clădiri elegante de piatră, de sticlă sau de oţel, cu firme celebre în vârf. Aici, fiecare metru pătrat făcea cât salariul pe câteva luni al lui Maren, care locuia în centrul oraşului, într-un apartament minuscul. Cu cincisprezece ani în urmă, ea încă mai credea în radicalismul politic, căruia prietenii ei artişti îi dădeau o tentă de poezie boemă, încrezătoare în viitor, ea milita într-un grup feminist şi în mişcarea pentru drepturile deţinuţilor. Dar calculele ei se dovediseră 28 proaste: chiar când a renunţat la lupta pentru drepturile femeilor, care i se părea depăşită, alte fete mai virulente au preluat tema, descoperind peste tot urme de sexism, cu un neaşteptat succes! Maren se interesa mai mult de soarta condamnaţilor la moarte – aproape toţi erau oameni de culoare proveniţi din cartiere sărace, condamnaţi de rasa şi de originea lor socială. Dar, confruntată cu creşterea violenţei, justiţia adoptase o atitudine brutală şi represivă aprobată de mass-media, încât lupta ei devenea aproape arhaică. Nu reuşise niciodată să salveze viaţa cuiva. Imprecizia anchetelor ei, mediocritatea pledoariilor, stângăcia cu care acuza victimele – chiar şi când vinovăţia asasinului era fără dubii – toate acestea grăbeau, fără îndoială, drumul clienţilor ei spre injecţia fatală. Astfel căpătase, în mediul avocaţilor penalişti, supranumele de

Moartea subită. Îl compătimeau, în secret, pe inculpatul care recurgea la serviciile ei, atras de pretinsa ei „expertiză” în criminalitate, dar mai ales de faptul că accepta remuneraţia mediocră de avocat din oficiu.
Şoferul opri în faţa imobilului de marmură albă al Companiei Generale a Tutunului. Edificiul Art Deco se îngusta în trepte spre cer. Cupolele de bronz aşezate la fiecare nivel aveau o patină frumoasă. Deasupra monumentalei intrări, o mare sculptură acoperită cu foiţă de aur reprezenta o mână ţinând o ţigară din care se ridica o volută de fum, amintind de epoca în care fumatul trecea drept un gest elegant. Un valet deschise portiera limuzinei şi Maren păşi cu bascheţii ei pe covorul roşu; înainta pe sub marchiză spre holul imens unde o aştepta un responsabil din departamentul de comunicare. Intrară împreună în liftul care urcă până la sala de şedinţe de la etajul cincisprezece. Având de jur împrejur geamuri largi, aceasta se ridica deasupra oraşului ca un observator; la o masă ovală din lemn lustruit stăteau vicepreşedintele şi directorul pentru probleme juridice, înconjuraţi de stafful lor. Avocata simţi o uşoară ameţeală: nu se gândise niciodată că locul ei ar fi aici, printre oamenii ăştia de afaceri în căutarea unei lovituri mediatice. Va şti oare să vorbească limba cadrelor de conducere, să dezbată viaţa unui om cu publicitarii? Gândindu-se că propria ei viaţă socială e în joc, ea îşi recapătă respiraţia şi alese să se încreadă în zâmbetul binevoitor al vicepreşedintelui, responsabil cu comunicarea:
— Spuneţi-ne, doamnă avocat…
— Avocată! Îl corectă fosta militantă feministă.
Avea să-şi reproşeze această uşoară agresivitate, dar simţi că o astfel de intervenţie îi consolida statutul de purtătoare de cuvânt a dreptului şi a justiţiei.
— Iertaţi-mă! Doamnă avocată, aş vrea să ştiu cum intenţionaţi să pledaţi după-amiază, când veţi fi audiată la Curtea Supremă de Justiţie. Trebuie să… ne putem organiza comunicarea pe baza unei argumentaţii clare!
— Da, îl întrerupse directorul pentru probleme juridice. Scuză-mă că te opresc, Fran9ois, dar cred că trebuie să ştim ce vrem: între argumentele anti-fumat şi pro-fumat, între partizanii şi

adversarii pedepsei cu moartea, fiecare-şi poate forma teoria pe care o vrea şi trebuie să admitem că suntem cam ezitanţi…
Un jurist scund şi cu ochelari luă cuvântul, la rându-i, ca să explice:
— N-aş vrea să par cinic, dar, la o primă analiză, revendicarea cea mai rezonabilă ar fi să cerem pur şi simplu aplicarea codului penal: respectarea strictă a legii. Altfel spus: condamnatul este autorizat să-şi satisfacă ultima dorinţă, îşi fumează ţigara şi este injectat!
Acest punct de vedere părea să-i convină directorului adjunct de la publicitate, care continuă:
— Pentru noi, asta ar prezenta avantajul de a nu intra în dezbaterea despre pedeapsa cu moartea. Ne-am mulţumi să subliniem că, în lumea aceasta puritană în care anti-fu-matul seamănă groază, ultima dorinţă a unui om poate fi, pur şi simplu, să fumeze o ţigară: un mesaj frumos, în registru emoţional.
— De acord, spuse altă voce, dar… Fie că vrei, fie că nu, toate astea accentuează triunghiul simbolic criminal-tu-tun-moarte. Nu-i numaidecât un lucru bun pentru piaţa ţigărilor.
Maren îşi drese glasul şi lăsă un moment de tăcere. Indecizia interlocutorilor ei îi convenea. Trebuia acum să vorbească fără greşeală. Dacă s-ar arăta prea servilă faţă de Compania Tutunului, miza ar fi prea mică; întregul caz şi-ar pierde din durată, din amploare, din înălţimea morală şi din rentabilitate. Cu o voce fermă, ea îşi expuse punctul de vedere:
— Evident, vă înţeleg preocupările şi vă mulţumesc pentru sprijinul financiar pe care mi-l acordaţi; dar e greu, pentru o avocată, să gândească după o logică publicitară când e în joc soarta unui om. Veţi înţelege, aşadar, că eu cer anularea pur şi simplu a execuţiei – mai întâi, pentru că legea o permite; apoi, pentru că eu cred în nevinovăţia acestui om.
— Dar a mărturisit! Replică juristul.
— Mulţi nevinovaţi au mărturisit într-un comisariat sau într-un birou al judecătorului de instrucţie.
— De acord, reluă vicepreşedintele; dar, vă rog: precizaţi cadrul general, viziunea asupra cazului, pe care să ne putem baza.

Pentru această zi excepţională, Maren făcuse un efort de eleganţă. Trecuse pe la coafor şi purta un taior negru sobru care – deşi nu se prea potrivea cu bascheţii – o făcea aproape credibilă la aceste negocieri. Când să abordeze problema pedepsei capitale, ea închise ochii ca şi cum ar fi regăsit în sine argumente îndelung pregătite:
— Ştiţi că mulţi oameni – inclusiv nevinovaţi – au fost executaţi după legea de armonizare a pedepsei capitale.
Juristul mărunt cu ochelari rectifică, rânjind cinic:
— Dar legea din 11 iulie n-a confirmat totuşi renunţarea la pedeapsa cu moartea în toată Uniunea?
— Aveţi dreptate: cum se precizează în textul acesta: „Pedeapsa cu moartea este definitiv abolită. Mai multe state membre îşi rezervă totuşi dreptul de a o aplica în anumite cazuri”. Şi încă să ne bucurăm că nu în toate cazurile! Totuşi, domnul Johnson, ca mulţi alţii, e condamnat la moarte!
— A ucis un poliţist!
— E unul dintre cazurile vizate, într-adevăr... Doar că ieri un semn extraordinar a rupt înlănţuirea fatală: o simplă ţigară a întrerupt procesul de executare a acestui om. Johnson nu cere decât respectarea unui drept. Noi cerem mai mult: o justiţie echitabilă pentru săraci şi abolirea efectivă a pedepsei cu moartea. Compania Generală a Tutunului trebuie să se situeze astăzi în fruntea luptei.
Juristul o readuse la realitate:
— Şi de ce credeţi dumneavoastră că săracii nu beneficiază de o justiţie echitabilă?
După tonul lui muşcător, Maren ghici răspunsul: „Pentru că avocaţii lor sunt nişte nulităţi, ca Maren Pataki”. Fu cât pe ce să roşească, dar, trăgând adânc aer în piept, preferă să se eschiveze. Din fericire pentru ea, fiecare se pierdea în propriile-i reflecţii. Perplex, vicepreşedintele se întreba dacă putea compania să se lanseze serios într-o asemenea luptă, cu riscul de a-şi îndepărta o parte dintre fumători. Un sondaj realizat cu doi ani în urmă, privitor la profilul social al amatorilor de ţigări, demonstra că aceştia rămâneau, în ansamblu, ceva mai favorabili pedepsei capitale decât restul populaţiei. Era mai

indicat să fie folosit cazul Johnson cu modestie, profitând de această idee simplă şi puternică a fumatului „ca ultimă plăcere”. Din alt punct de vedere, dacă Maren Pataki găsea argumente serioase pentru a demonstra nevinovăţia clientului ei, câştigul cazului se putea răsfrânge asupra Companiei Tutunului, asociind fabricantul de ţigări cu salvarea unui nevinovat. După ce cântărise totul, el luă cuvântul pentru a da verdictul:
— Ascultaţi, doamnă avocată, nu cred că firma noastră vă poate urma în implicarea dumneavoastră împotriva pedepsei cu moartea. Vă respectăm convingerile, dar preferăm să lansăm o campanie publică pe o temă ce provoacă 32 mai puţine disensiuni. Dacă şi Curtea Supremă menţine execuţia, noi vom apăra dreptul la ţigara de pe urmă ca ultimă legătură cu lumea aceasta. Frumoasă imagine, nu?
Se întoarse spre directorul pentru probleme juridice, care aprobă, apoi vorbi din nou:
— Important, pentru noi, este ca acest condamnat să-şi poată împlini ultima dorinţă. Comunicaţi justiţiei că suntem dispuşi să furnizăm toate infrastructurile necesare, de exemplu, o cameră de execuţie pentru fumători, complet securizată… Dacă totuşi Curtea decide să meargă mai departe, permiţând o rejudecare a procesului, putem lua în considerare acordarea unui sprijin, în măsura în care veţi demonstra nevinovăţia domnului Johnson.
Fără să mai aştepte răspunsul avocatei obscure căreia-i oferea şansa vieţii ei, vicepreşedintele se întoarse spre colaboratorii lui, precizând:
— Mi-ar plăcea ca toată lumea să susţină această poziţie. Până la decizia Curţii Supreme, Maren Pataki îşi păstra deci mijloacele puse la dispoziţie de companie. Ea se urcă înapoi în limuzină şi-i ceru şoferului s-o ducă la centrul penitenciar pentru o ultimă întâlnire cu Deşire Johnson. Dată fiind întorsătura luată de caz în ultimele trei zile, avocata era de acum hotărâtă să obţină un deznodământ spectaculos. Dar se temea de comportamentul clientului ei, de siguranţa lui idioată, de indolenţa lui şi de vorbele incontrolabile. Pregătită să-l anunţe că spera să-i salveze capul, nu fu foarte surprinsă să-l vadă intrând în vorbitor cu un mers nonşalant, de om preocupat de aceeaşi chestiune:

— Deci o să pot fuma o papiroasă?
— Domnule Johnson, nu-i vorba de o ţigară; vreau să obţin o rejudecare a procesului! Aţi afirmat că nu vă aflaţi acolo la momentul crimei! Trebuie atunci să profitaţi de şansă şi să vă luptaţi.
La aceste cuvinte, masivul Rasta păru să intre în meditaţie. Ca şi la audieri, s-ar fi zis că soarta lui personală îl interesa mai puţin decât o problemă de logică. Ochii lui o scrutară pe avocată, ca şi cum se simţea obligat să aducă o uşoară corectură:
— E-adevărat că nu l-am omorât; dar tipul ăsta era un rasist împuţit!
— Te rog, Deşire, încetează să justifici acest asasinat. Asta nu ne-a fost de folos la proces. Toate crimele sunt odioase, chiar dacă unii poate merită să moară. Şi tocmai pentru că eu cred în nevinovăţia ta, o să încerc să te scot de-aici.
— O să vorbiţi cu judecătorii?
— Da, acolo merg acum!
— Vă rog, întrebaţi-i dacă pot să aleg marca ţigării. Mi-ar plăcea una englezească; un Benson fără filtru, care înţeapă!
Schiţă un zâmbet:
— Cu un pic de iarbă, ar fi şi mai bună.
Militanta abolиţionistă zâmbi cu milă. N-avea ce aştepta de la bietul băiat, incapabil să facă ceva pentru a-şi salva pielea. Avocata trebuia să se descurce singură. După ce-l salută pe Johnson, ea se întoarse la maşină şi-i ceru şoferului s-o ducă la Curtea Supremă de Justiţie, unde era convocată la ora 16 ca să-şi facă auzit punctul de vedere.
Ca de obicei, pledoaria lui Maren Pataki se situa sub nivelul mediu, în ciuda şansei pe care i-o oferea această situaţie inedită, în ciuda argumentelor de care dispunea, în ciuda convingerii ei profunde, ea nu găsi cuvintele potrivite să convingă autorităţile judiciare de temeiul cauzei. Magistraţii republicii o ascultară cu condescendenţă, ca pe o studentă care dădea examen. O găsiră plictisitoare şi-i respinseră cererea de anulare a condamnării la moarte; dar, aproape imediat, uitară de avocată şi intrară într-o discuţie de experţi care părea să-i

pasioneze – sau măcar să-i distreze – despre problema inedită ridicată de Deşire Johnson: aceea a ultimei ţigări. Ce valoare aveau, în parte, articolul 47 şi alineatul 176 liT. B? După câteva minute, bătrânii experţi în robă neagră şi cu guler de hermină se cufundară în 34 această dezbatere aprinsă şi-i cerură avocatei să iasă până când ajungeau la o decizie.
Discuţia se prelungi târziu în noapte, în faţa unei probleme de o asemenea amploare, magistraţii îi rugau des pe uşieri să le aducă mai multe copii din arhivele judiciare, care se adunau pe masă: decizii din procese faimoase, încă de la originile Republicii şi chiar din vremea Imperiului Roman. Fiecare profita ca să-şi evoce propriile amintiri de student, să amintească vreun detaliu de jurisprudenţă, vreun caz interesant pe care-l judecase în lunga lui carieră. Seara întreagă fu un concurs de elocvenţă, în timp ce avocata moţăia în anticameră, pe o banchetă, trezită la fiecare jumătate de oră de telefoanele de la Compania Tutunului, care aştepta verdictul. Presa era încă adunată în faţa palatului, pe la miezul nopţii, când preşedintele Curţii apăru însoţit de trei confraţi, ale căror chipuri roşii şi pline de riduri îşi recăpătaseră un aer tineresc, pentru a anunţa decizia luată cu şapte voturi contra patru. După o întreagă enumerare de alineate, el rosti în fine concluzia:
— Condamnatul Deşire Johnson este autorizat să-şi satisfacă ultima dorinţă, în speţă: să fumeze o ţigară la alegerea lui, care-i va fi furnizată de conducerea centrului penitenciar. Pentru a nu contraveni dispoziţiilor anti-fumat stabilite legal în interiorul instituţiei, conducerea centrului va trebui să amenajeze (în interiorul sau în exteriorul incintei) o zonă pentru fumători, prevăzută expres pentru îndeplinirea acestei ultime dorinţe, fără să dăuneze sănătăţii personalului. Imediat ce-şi va consuma ultima ţigară, lui Deşire Johnson i se va face o injecţie mortală ca aplicare a pedepsei care a fost pronunţată împotriva sa.
Vârsta adultă era orizontul şi idealul nostru. Copilăria era supusă unor reguli stricte; în aceşti ani prea lungi, trăiam ca nişte prizonieri care-şi aşteaptă eliberarea. Vacanţele aduceau un sentiment trecător de autonomie, o percepere bruscă a imensităţii lumii, repede spulberată – o dată cu reînceperea

şcolii – în strâmta curte de recreaţie, acoperită cu frunze moarte. Când eram mic, trebuia să tac, să fiu ascultător, să muncesc, să învăţ şi mai ales să am răbdare, aşteptând să fiu primit în lumea „celor mari”, în adolescenţă, această aşteptare a devenit şi mai presantă, mai crudă şi mai precisă. Etapele se succedau: prima ţigară, primii bani, prima ieşire în oraş, primul sărut... În perspectiva acelei zile când viaţa cea adevărată avea să primească denumirea oficială de majorat. Ca toţi puştii, râvneam la acest paradis în care toate interdicţiile aveau să dispară, unde puteai acţiona şi alege fără să ceri voie (cel puţin în scurta perioadă de dinainte de căsătorie). Anumite gesturi banale ni se păreau simboluri ale maturităţii: să conduci o maşină, să intri într-un bar de noapte, să cumperi Playboy de la chioşcul de ziare. Dar primul dintre aceste drepturi era, incontestabil, cel de afuma... Cancerul era ultima noastră grijă; dimpotrivă, la cinema, publicitatea ne învăţase să privim acest obicei drept un gest de libertate. Să-ţi aprinzi o ţigară, s-o ţii, să sufli fumul: acest artificiu straniu ce dădea celor care-l practicau o alură sofisticată, elegantă şi modernă. 36

Obiect inutil şi aproape estetic, ţigara îl deosebea pe om de animal. Prin acest mijloc şi alte câteva, voiam să devenim mari, cât mai repede.

Cum puteam să bănuiesc că, treizeci de ani mai târziu, partea cea mai periculoasă a existenţei mele avea să constea -exact ca pentru un elev de treisprezece ani – în a găsi locuri ascunse unde să-mi fumez ţigara, a mă închide după o uşă zăvorâtă, într-un local suficient de bine aerisit ca să nu fiu prins în flagrant delict? Cum să-mi închipui că libertatea aceasta dobândită cu greu va dispărea atât de repede, sub presiunea riguroasă a măsurilor luate pentru pro-pria-mi protecţie? Cum să bănuiesc eu că, după acei ani de relativă libertate, viaţa mea socială avea să însemne o întoarcere la copilărie, cu interdicţiile ei, în timp ce copiii se vedeau gratificaţi cu drepturi tot mai numeroase?

Nu ştiu exact să spun ce-a fost la originea acestor lucruri, dar, într-o zi, adulţii au început să-şi dorească să se apropie de copilărie. Deodată, nimic nu le-a părut mai important decât să-i asculte pe micuţi, să-i însoţească, să-i ia de mână, să

construiască o lume ideală adaptată la nevoile lor şi să regăsească acea copilărie ascunsă în ei înşişi. Visul s-a inversat, iar cei mari au privit tinereţea ca pe un model ideal pe care nu-l vor atinge niciodată: spontaneitatea, puritatea, pielea proaspătă, sănătatea, în primele reality-show-wi, candidaţii învăţau deja să nu se mai comporte ca nişte persoane mature şi responsabile; dimpotrivă, se întorceau bucuroşi la un fel de şcoală, ca să înveţe să cânte, să danseze, să doarmă în dormitoare comune, să se certe pentru fleacuri, apoi să se ierte în public dându-şi un sărut. Debarasaţi de obsesia adultă a ridicolului, ei se exhibau cu toată simplitatea pentru un public de telespectatori compus, la rându-i, în principal din puşti, stăpânii pieţei publicitare. Copilăria a devenit visul societăţii, cel care ne permite să-i suportăm constrângerile, cum suportam altădată copilăria visând la vârsta adultă…

Astfel de gânduri îmi treceau prin minte, după-amiază, în toaleta de la etajul patru al administraţiei municipale, unde mă închisesem ca să fumez un Marlboro roşu („gudron: 0,5 mg, nicotină: 0,04 mg, monoxid de carbon: 0,5 mg”). Cu pantalonii în vine, trag cu poftă din ţigară şi inspir fumul cald până-n rundul bronhiilor, înainte să-l expir. Săptămâna trecută am reuşit în fine să deschid fereastra asta blocată, cu ajutorul unei şurubelniţe ascunse în buzunar. Treaba asta mi-a luat mai multe luni, câte zece minute pe zi: trebuia desfăcut fiecare şurub, apoi răzuit cleiul de lemn centimetru cu centimetru, până când rama a cedat. Fumătorul clandestin trebuie să aleagă un loc bine aerisit: deşi toaletele astea minuscule nu au detectoare, ar fi de-ajuns ca fumul să iasă pe uşă ca să declanşeze alarma de pe culoar. Am, aşadar, grijă să ventilez bine şi să închid meticulos fereastra înainte de a ieşi.

Până anul trecut, mai erau amenajate câteva fumoare în incinta centrului administrativ. Indivizii care „mor prematur” se adunau aici ca nişte proscrişi, după ce înfruntaseră privirea dispreţuitoare a colegilor. Dar, de când grădiniţa s-a extins în toate localurile, de când puştii sunt oaspeţii privilegiaţi ai acestei case, nu se mai poate tolera nici cel mai mic risc de intoxicare, între adulţi, mai puteam încă să „dăunăm sănătăţii

anturajului nostru”; nu eram decât o biată adunătură de licenţiaţi în litere şi în drept, de taţi de familie, de funcţionari conştiincioşi... Dar să fie supuşi mu-coşii, o singură secundă, tabagismului, nici nu se pune problema! Interdicţie generală! Inutil să mai insistăm! Fumătorii să profite, mai degrabă, de această şansă pentru a-şi corecta viciul şi a-şi trata dependenţa. Aceste măsuri, cum e şi de înţeles, nu mi-au îndulcit sentimentele faţă de copii. Dar ele au avut totodată, drept consecinţă, să mă facă să regresez spre plăcerile pubertăţii. Departe de a mă fi vindecat de dependenţă, trag din ţigară cu o bucurie secretă şi juvenilă, în spaţiul de cel mult doi 38 metri pătraţi, recitind afişul: „Fumatul în timpul sarcinii este dăunător pentru sănătatea copilului dumneavoastră”. Ca un ştrengar neruşinat, trag din ţigară şi-mi bag picioa-rele-n el de regulament. Cu un zâmbet răutăcios, îi aud pi-uind pe culoar pe ţâncii ăştia care n-au să mă împiedice să trăiesc aşa cum vreau. Iar zâmbetul meu se transformă în grimasă perversă când mă gândesc la precizarea chiţibuşară din noul regulament care promite „urmărirea” tuturor „contravenienţilor”. Altădată, se mulţumeau cu un avertisment pentru oricine fuma în zona de nefumători; de-acum, e vorba să-i reprime. Dar tutunul îmi încălzeşte bronhiile şi simt o bucurie nedemnă amintindu-mi faţa roşie a primarului când a anunţat aceste măsuri sanitare! Mereu primul pe lista de prieteni ai copiilor, ai mamelor, ai bunicilor! Crede c-a transformat centrul administrativ în zonă protejată; mie n-o să-mi vină de hac, şi îi suflu încet fumul în ochi.

L-am întâlnit imediat după prânz, la şedinţa tehnică lunară despre „Calitatea vieţii”. M-a felicitat public pentru raportul meu: un studiu destul de subtil, menit să pună în lumină daunele paradoxale produse de protecţia mediului! Nimeni nu observase acest fenomen uimitor: restricţiona-rea căilor de circulaţie în tot oraşul nu a făcut decât să agraveze ambuteiajele şi poluarea, cărora cetăţenii – pe care vrem să-i protejăm – le cad primii victime, în simpatia ei pentru echipa municipală, presa a pretins, luni întregi, că maşinile rulau mai uşor, că aerul se purifica şi că toată lumea era mai fericită.

Astăzi, cifrele statistice contrazic bilanţul teoretic. Se spera că automobiliştii vor fi descurajaţi de măsurile incitative; n-au renunţat însă. Dimpotrivă, instalarea „culoarelor cetăţeneşti” a provocat o creştere neîncetată a nivelului de sulf şi de oxid de carbon. Chiar şi vara, altădată calmă şi sănătoasă, devine un coşmar, când întregul centru al oraşului este amenajat ca zonă pietonală, agravând blocajele din cartierele învecinate. S-a tot repetat că totul merge spre bine, dar toată lumea suferă din cauza acestei situaţii. Acesta e riscul unei politici care urmărea să fie pe placul prietenilor naturii, dar fără să se opună cu adevărat şoferilor în ansamblu.
După ce a spus tot ce credea mai bun despre analiza mea, după ce chiar a regretat că politica lui de „trai mai bun în comun” poate duce la efecte adverse, primarul şi-a exprimat dorinţa ca raportul meu să rămână confidenţial. Apoi s-a lansat într-o diatribă împotriva unei părţi a presei care, după el, aşteaptă prima ocazie ca să-i denigreze politica. Raportul meu îl enervase vizibil, arătând perspectiva unei schimbări a opiniei publice, posibilitatea ca politica lui să fie privită negativ, ameninţarea unui punct de vedere răuvoitor destinat să-i umbrească acţiunea – după concertele de aplauze care-l elogiau pe acest om călăuzit de „obsesia cinstei şi a binelui public”. Bănuieşte oare dobitocul ăsta, cu aerul lui angelic, că eu mă ascund în fiecare zi în budă ca să-mi poluez liber bronhiile şi sângele – cum îi otrăveşte el, cu viclenie, pe cetăţenii oraşului?
Când am ieşit de la reuniunea tehnică, vreo zece copii dansau în cerc în faţa sălii de conferinţe, în fiecare după amiază, ies de la şcoală, aşteptând ca părinţii să vină după ei. Uşierul ne-a rugat să aşteptăm până când ei termină. Anima-toarea fredona un cântec popular, acompaniindu-se cu o tobă. Puştii – de vreo cinci-şase ani – îşi dădeau gingaş mâna; se învârteau în paşi de balet, iar cei mai mulţi dintre colaboratorii primarului (care o ştersese pe uşa rezervată lui) au rămas înmărmuriţi de încântare în faţa acestui spectacol al inocenţei şi purităţii. Toţi aceşti cvadragenari cu ochelari, cincagenari cu chelie, aceşti funcţionari cu cravate căzuseră în beatitudine, ca şi cum fiecare voia să se convingă că o lume mai bună începea, că aveam

multe de învăţat de la micuţi, că venise vremea să renunţăm la statutul nostru de bărbaţi ca să găsim, în copilărie, un sens al existenţei:
— Ai văzut-o pe fetiţa aia, cum îi sclipesc ochii de inteligenţă?
40
— Şi micuţul coreean, uită-te la mutrişoara lui veselă! Vocea mea a răsunat pe un ton sinistru:
— Gaşcă de pedofili bătrâni! M-am răstit, dându-i la o parte pe confraţii mei.
Am înaintat pe culoar împingând grupul de copii sub privirile uşierului furios; apoi m-am întors adăugând pe un ton glacial:
— Să-i ducă naibii în altă parte pe mucoşii ăştia şi să ne lase să lucrăm!
M-au privit consternaţi. Cei mai indulgenţi or fi crezut că-i vorba de-o pasă proastă, de-o problemă conjugală. Cei mai perspicace s-or fi gândit că am suportat greu decizia primarului de a îngropa raportul meu. Cât despre copii, îi durea în cot; continuau să danseze pe un refren accelerat, terminând într-o îmbulzeală veselă. La puţin timp, i-am auzit împrăştiindu-se, în timp ce intram în toaletă, hotărât să mă răzbun pe condiţiile de muncă pe care ni le impun. Am închis uşa în spatele meu. Am tras zăvorul, mi-am dat jos pantalonii (dacă îşi aşteaptă cineva rândul dincolo de uşă, e mai bine s-audă zgomot de haine, ceea ce dă mai multă autenticitate sejurului în acest loc). Cu ajutorul şurubelniţei, am desfăcut ultimul şurub care ţinea fereastra închisă şi am deschis-o spre bulevardul Victoriei, unde maşinile se înghesuiau într-un ambuteiaj colosal. Am scos atunci pachetul de ţigări, am luat cuiul de sicriu, am pus filtrul între buze şi m-am apropiat de curentul de aer curat ca să apăs bricheta şi să-mi aprind ţigara.
*
Mai sunt şi alte circumstanţe care-mi explică nervozitatea; ele încep încă din weekendul trecut, când fratele Latifei ne-a invitat să ne arate casa lui de la ţară. Propunere amabilă în aparenţă, pe care am făcut greşeala s-o acceptăm, renunţând la stilul nostru de viaţă egoist şi epicureic de dragul unei apropieri de familie. Mai pleda un argument pentru această scurtă călătorie:

descoperirea unei regiuni vălurile, traversate de un vechi canal. Cu gândul la plimbările printre vii şi la pajiştile pe care aveam să ne întindem tandru, am neglijat argumentele negative; în primul rând, prezenţa nepoţilor ei: trei puşlamale nesuferite care, încă de la naştere, exercită o putere dictatorială asupra părinţilor. Cumnatul meu şi nevastă-sa îşi pregătiseră totuşi alt mijloc de a ne strica de tot expediţia bucolică.
Totul a început sâmbătă dimineaţă. Sosiţi seara târziu, petrecuserăm o noapte delicioasă într-o cameră mirosind frumos a brad. Trezită de păsări, Latifa coborâse pe la 9 să bea o cafea. Ceva mai târziu, se instalase în faţa şemineului ca să-şi aprindă o ţigară. Abia ce se auzise declicul brichetei, că, ieşind din bucătărie, cumnată-sa îi explică foarte calm:
— Scuză-mă, dar nu se fumează în casă…
Acest „se” părea să-i includă şi pe invitaţi. Rostise această sentinţă pe un ton stingherit care nu se voia autoritar, dar nu permitea nici o discuţie. Ştiind totuşi cât de neplăcută ar fi această interdicţie pentru partenera mea, ea adăugă imediat:
— Ai putea să te abţii un moment, ţi-ar prinde bine.
Evident, ea credea că acţionează spre binele nostru. Văzând mina descumpănită a Latifei, ea găsi totuşi necesar să precizeze:
— Serios, nu e bine pentru sănătatea copiilor; şi-apoi, nici nu-i un exemplu bun.
Agasată, dar neîndrăznind să-şi înfrunte familia, Latifa îşi terminase ţigara singură sub copertină, în frigul grădinii, în timp ce eu făceam ironii de faţă cu cumnatu-meu:
— Mă faci să mă gândesc la foştii comunişti. S-ar zice că numărul ţigărilor pe care le-ai fumat altădată te face deosebit de sever!
— Deloc! Închipuie-ţi că mirosul ăsta chiar ne deranjează! Îmi pare tare rău pentru voi doi. Dar e singura regulă măruntă din casa asta. 42
Această singură regulă măruntă a creat, încă de dimineaţă, o atmosferă deplorabilă… Evident, ar fi trebuit să le dau dreptate, să admit că această restricţie era benefică; de altfel, eu fumez puţin, n-ar fi fost un efort aşa grozav, în loc să fac asta, m-am

concentrat, cu o curiozitate bolnăvicioasă, pe obsesia sanitară a acestor indivizi. Iar gradul de neplăcere provocată de tutun cumnată-mii depăşea tot ce-mi imaginam. După prânz, am urcat, eu şi Latifa, în camera noastră. Radioul acoperea sunetele jocurilor noastre erotice sub fereastra larg deschisă. După amor, am adesea chef să-mi aprind o ţigară (vechi clişeu de virilitate, preluat probabil din romanele poliţiste citite în adolescenţă); mă gândisem la toate şi adusesem discret o farfurioară de folosit ca scrumieră, îmbrăcat în halat, mă sprijineam de fereastră ca să împrăştii mirosul de tutun. Cel mai mic dintre nepoţi a trecut tocmai atunci prin grădină; şi-a ridicat privirea şi m-a văzut în timp ce făceam rotocoale de fum. I-am adresat un semn amical cu mâna, dar el s-a repezit la maică-sa, în salon, să-i povestească tot ce văzuse... Cinci minute mai târziu, aceasta începu în bucătărie – chiar sub cameră – să tuşească nervos, ca şi cum ar fi fost incomodată de fumul nostru. După legile fizicii, acesta nu putea coborî la etajul inferior; era vorba mai degrabă de un semnal: aceste deflagraţii maladive ne erau adresate. Speriaţi şi tăcuţi, am rămas ascunşi ca doi pasageri clandestini. După un moment de tăcere, cumnată-mea sfârşi prin a urca scările şi trecu de mai multe ori prin faţa uşii noastre, tuşind şi mai tare. O jumătate de ceas mai târziu, când ne-am reîntâlnit cu familia ca să plecăm la plimbare, ea a reapărut, supărată:
— Chiar vă cer să nu fumaţi în camere.
Ca să mărească efectul, întinse sub ochii noştri farfurioara vinovată, cu două mucuri negre bine strivite. Aparent dezgustată, ea exclamă: „Ce monstruozitate!”, înainte să verse probele într-o pubelă. Copiii ne priviră la rândul lor, repetând:
— Fumatul e scârbos!
— Fumatul dă cancer!
Devenisem copiii întregii familii. Umilit, eram aproape să decid că, în condiţiile astea, preferam să plec înapoi acasă; am simţit, însă, pe degete strânsoarea uşoară a partenerei mele, care mă îndemna să rămân calm, pentru a evita clash-u măcar până la întoarcere.
Am fi putut salva weekendul ăsta ratat prin conversaţii interesante. Din nefericire, în aceste două zile a fost imposibil să

schimbăm un singur cuvânt între adulţi, fiindcă, de fiecare dată când mâncăm, cuplul aşeza cele trei mlădiţe la mijlocul mesei – separându-i pe cei mari şi dându-le copiilor toată autoritatea asupra conversaţiei, de la antreu până la desert. Imediat ce începeam să vorbim despre vreun subiect, fiul cel mare (zece ani) ne întrerupea şi povestea ce făcuse la clubul de echitaţie; se enerva că un coleg avea o consolă de jocuri mai bună decât a lui; apoi, soră-sa mai mică voia să vorbească despre prietena ei Jennifer. Aparent pasionaţi, părinţii îi îndemnau să continue, în timp ce mezinul scâncea cu nasul în piure, în alte momente, cum-natu-meu lua un aer degajat şi începea o conversaţie de parcă balamucul ăsta n-ar fi deranjat pe nimeni... Copiii o mai ştergeau uneori în camera lor, lăsându-ne să schiţăm un dialog adult; dar, deodată, cumnata Latifei ne întrerupea, fiindcă fiică-sa se pusese pe urlat şi ea trebuia să intervină. Rămâneam la masă, descumpăniţi, alături de mezin şi de taică-său, care continua să-l hrănească.

Iar copiii stăteau treji până dincolo de miezul nopţii. Epuizaţi, ne-am întors împreună cu trenul de duminică seara. Cât a durat călătoria aceasta prea lungă, cei trei monştri au alergat întruna de la un capăt la celălalt al vagonului. Se zbenguiau pe culoarul central, lovindu-i pe pasageri. Scoteau ţipete de bucurie, scheunături de indieni, fata îl fugărea pe băiat, iar bebeluşul, în scutece, se împiedica în urma lor. Şi apoi o luau în celălalt sens, de neoprit. La în-44 ceput, părinţii se făceau că-s singurii care nu aud nimic. Cufundaţi în cărţile pe care nu le citeau cu adevărat, ei se gândeau zadarnic să intervină autoritar asupra copilaşilor (dat fiind modul cum îi creşteau, autoritatea n-avea, de altfel, nici un efect). Jenat, îi priveam pe ceilalţi călători ca şi cum mi-aş fi cerut scuze pentru neputinţa mea. În fine, înţelegând că enervau pe toată lumea, tatăl sau mama se decideau să acţioneze – fiecare desemnându-l pe celălalt să se ocupe de asta. Punând în voce toată blândeţea posibilă, ei îi rugau pe micuţi să se calmeze, să se aşeze şi să se joace în linişte. Copiii se lăsau oarecum prinşi, dar apoi se zbăteau în braţele părinţilor cu scâncete răutăcioase, se dădeau jos şi reîncepeau să alerge pe culoar – fata îl fugărea pe băiat,

amândoi urmaţi de bebeluşul în scutece. Fascinat de acest spectacol, percepeam în agitaţia puştilor ceva agresiv care părea să ne fie destinat în mod explicit.
*
Singur, în sfârşit singur în toaleta de la etajul doi, cu pantalonii în vine, îmi degust regeşte ţigara. Abia inhalat, fumul iese pe fereastra larg deschisă şi mă gândesc că lucrurile nu merg chiar aşa de rău. De dimineaţă, în drum spre centrul administrativ, simţeam o energie veselă la început de săptămână. Weekendul s-a terminat; mult timp n-am să-i mai văd pe nepoţii Latifei; căsuţa mea frumoasă, dragostea noastră tandră şi chiar arterele puturoase ale oraşului, viaţa asta cotidiană mi se pare preferabilă unei vieţi de familie. Există interdicţii, dar şi ingeniozitate umană, şi nimeni nu mă poate împiedica să fumez ţigara asta la adăpostul unei uşi închise. Lupta nu este egală, dar ştiu încă să mă bat. Adineaori, intrând în lift, am reuşit să le-o iau înainte la trei puşti şi să le închid uşa-n nas. Cabina urca deja în timp ce ei tropăiau, furioşi că trebuie să aştepte cinci minute până să poată urca la căminul de zi.
Pe scurt, sunt un adult şi trăiesc aşa cum îmi convine. E de-ajuns să-mi păstrez calmul şi să-mi fac treaba riguros -fie şi provocând nişte dispute cu superiorii, cum s-a-ntâmplat mai devreme, în legătură cu circulaţia. Dacă-i inteligent, primarul îmi va mulţumi pentru astfel de iniţiative; un om aflat la putere are nevoie să fie informat. Mai trag un fum din ţigară şi mi se pare că sunt destul de isteţ, în felul meu. Aşezat pe vasul toaletei, mă desfăt cu gustul fumului, iar această plăcere sporeşte şi mai mult admiraţia pentru propria-mi minte, pentru arta de a provoca o polemică, în timp ce colegii mei se mulţumesc să aprobe prosteşte. Pantalonii mei gri stau pe jos, cu cureaua desfăcută, în chiloţi, cu coatele pe genunchi şi ţigara între degete, i-aş părea ridicol oricui n-ar lua în seamă amploarea influenţei mele în organizarea acestui oraş. Mai inspir o porţie şi o suflu prin fereastră.
Exact în acest moment, mânerul uşii se roteşte pe un sfert. Cu toată superioritatea, mă gândesc dispreţuitor la acest intrus care va trebui să aştepte până termin. Cu un simţ accentuat de

provocare, trag din nou din ţigară... Dar, în secunda următoare, uluit, văd cum uşa se întredeschide. Mişcarea este atât de înceată încât îmi trebuie un timp ca să-mi dau seama că nu trăsesem bine zăvorul. Surprins de viteză, văd apărând o mână minusculă, apoi mutra aiurită a unei fetiţe de cinci ani care poartă ochelari şi mă priveşte prin norul de fum. Prins asupra greşelii, în capcană, mă gândesc că-i numai un copil, că nu trebuie să mă las intimidat. Exclam pe un ton iritat:
— Ieşi imediat de-aici! Vezi bine că-i ocupat!
În loc să plece, fetiţa pare fascinată de scenă. Continuă să mă privească, apoi enunţă singura observaţie de care e capabilă creieraşul ei:
— De ce ţi-ai dat jos pantalonii, dar chiloţii nu?
— Ţi-am spus să ieşi!
Ea insistă cu o voce subţire: 46
— Ştii, nu e voie să fumezi aici. Din cauza sănătăţii copiilor!
Această siguranţă cu care recită, încă de mică, regulamentul care o protejează mă scoate din sărite, îmi vine să-i trag o pereche de palme, dar aş risca să fiu descoperit. Deodată, mă îngrijorează mirosul de fum care iese acum prin uşa întredeschisă. Cu un singur gest, mă ridic şi arunc pe fereastră ţigara încă aprinsă. Apoi înaintez anevoie în chiloţi – cu pantalonii în vine – somând-o pe fetiţă:
— Şterge-o de-aici, idioato!
De data asta, am lovit unde trebuie. Faţa ei de avorton se înroşeşte, i se iţesc pe sub ochelari câteva lacrimi, în timp ce eu împing uşa la loc, trag zăvorul, ca să pot aranja locul cum fusese. Deschid şi închid de mai multe ori fereastra ca să creez un curent de aer; apoi scot şurubelniţa şi blo-chez din nou fereastra învârtind şurubul secret; pulverizez puţin dezodorizant „briză marină”, îmi ridic pantalonii şi trag apa, ca să arăt că fusesem într-adevăr la toaletă, în fine, îmi strâng cureaua şi ies din cabina de la etajul doi ca un utilizator oarecare... Micuţa e terorizată şi nu va spune nimic. O văd ceva mai încolo pe culoar. Bombăne sprijinită de perete, ca şi cum insulta mea a ofensat-o. Ca să întăresc presiunea psihologică, trec pe lângă ea repetând încet, dar ferm:

— Idioato!
Asta ca să-i închid definitiv pliscul.
Seara, întors acasă, îi povestesc întâmplarea Latifei, care se mulţumeşte să zâmbească. Ascultă cum mă ambalez, de parcă mi-aş fi asumat riscuri nebuneşti şi-aş fi scăpat dintr-o mare primejdie. Tonul vorbelor mele dovedeşte climatul de angoasă şi suspiciune care domneşte la centrul administrativ, iar partenera mea înţelege că această anecdotă neînsemnată mă tulbură în secret, ca şi cum m-ar paşte un pericol. Ca să-mi redea raţiunea, exclamă:
— Doar n-ai să faci o depresie fiindcă o puştoaică de cinci ani te-a văzut fumând în toaletă!
Are dreptate. Pufnesc în râs, înainte de a-mi strecura picioarele sub masă, ca să savurez o saiată de scoici Saint-Jacques. Angoasa mea va reveni abia la sfârşitul serii, când Latifa îmi va şopti, aproape adormită:
— Dragul meu, o să te surprindă, dar... Cred că e momentul s-avem un copil.
— Un ce?
— Un copil, noi amândoi.
— Nu crezi, draga mea, că sunt deja destui copii pe lume?
— Sunt şi eu femeie, înţelege-mă!
— Dar ne-am promis...
Monştrii sunt peste tot. Se strecoară pe sub uşi şi până în gândurile Latifei, care acum sforăie! Enervat, incapabil să adorm, aprind lampa de pe noptieră şi iau Telegraful liberal, pe care n-am avut vreme să-l citesc dimineaţă. Pe prima pagină apare subiectul săptămânii: decizia Curţii Supreme de Justiţie care, în cele din urmă, i-a permis lui Deşire Johnson să-şi fumeze ultima ţigară înainte de execuţie. Ştirea mai degrabă mă bucură; o rază de speranţă readuce la proporţiile lor corecte angoasele mele de fumător clandestin.
Adevăratul pericol vine din momentele de siguranţă, când nu mi-e teamă. Având o fire timidă şi nesigură, mă îndrept prudent spre victorii modeste. Dar, în clipa de plenitudine când ridic mândru capul, ridicolul, ascuns în umbră, nu e niciodată prea departe ca să mă înhaţe. De-o sută de ori am constatat-o. Să

mă feresc de orice acces de încredere, de orice sentiment victorios; sa rezist acelor voci insinuante care-mi repetă să nu mă mai prefac mic, temător, modest, timid. Ele ar vrea să mă convingă că totul e posibil şi mă îmbată cu parfumul lor veninos. Merg mândru pe calea gloriei, hotărât să uit necazurile banale, şi tocmai atunci îmi cade-n cap o găleată de lături.
Îmi recăpătasem seninătatea, marţi dimineaţă, mergând spre centrul administrativ, descotorosit de grijile din ajun. O fetiţă mă surprinsese cu ţigara-n gură, ei şi? O să cad în paranoia, eu, care aduceam o contribuţie atât de preţioasă la administraţia locală? Tocmai câştigasem câteva puncte în ierarhia internă oferindu-i primarului o replică inteligentă la propria politică. Chiar enervarea lui o dovedea: începea să înţeleagă că avea nevoie de mine. Latifa mi-o repetase de dimineaţă, la micul dejun: trebuia să nu-mi mai fac griji din nimic; o bruftuluisem pe bună dreptate pe o mucoasă care voia să deschidă uşa toaletei, când eu stăteam liniştit acolo, ocupat cu fumatul şi cu meditaţia.
Necazurile au început aproape de prânz, când triam tăieturile de presă păstrate de mai multe luni: o întreagă serie de notiţe, de coloane, de mici ştiri medicale semnalând creşterea bolilor respiratorii în oraşul nostru, în ultimii trei ani. Nicăieri aceste fapte nu erau puse în legătură cu măsurile de restricţionare a circulaţiei şi ambuteiajele provocate de ele. Presa voia, cu orice preţ, să-l privească pe primar ca pe un om infailibil – fiindcă se însurase cu o negresă, adoptase copii asiatici, făcuse o carieră de stânga, înainte de a cuceri primăria sprijinit de showbiz. Fiecare decizie a lui părea deci salutară. „Culoarele cetăţeneşti” aduseseră oraşului „o gură de aer proaspăt”. Jurnalele se mulţumeau să aplaude – semnalând totodată, pe alte pagini, strania înmulţire a bolilor respiratorii.
Incitat de propriile-mi verificări, am hotărât să mai prezint o dată analiza mea la cabinetul primarului, insistând şi mai mult: trebuia să anticipăm o schimbare a opiniei generale, să iniţiem un subtil viraj, să ne gândim la un mijloc de a organiza circulaţia fără să înmulţim ambuteiajele, îmi recapitulam argumentele când a sunat telefonul... Secretara mea primise un apel:

directoarea de la resurse umane întreba dacă aş putea trece pe la ea la 15:30. Nu preciza obiectul acestei întâlniri, dar intuiam deja o veste bună. Avansare? Promovare? Primă de merit pentru intervenţiile mele de la ultimele reuniuni? Încă un pas care să mă apropie de statutul de consilier special, de intelectual neîncadrat, fără orar fix şi plătit mult mai bine ca să mediteze liber la subiectele care-l interesează. Am confirmat întâlnirea şi am urcat, la 15:25, la etajul cinci.
Ca să ajung la biroul directoarei, trebuia să traversez încăperea care servea altădată meselor oficiale, o vastă sufragerie unde puteai admira o serie extraordinară de fresce vechi care retrasau istoria oraşului nostru: sosirea flotei engleze, revolta din 1820, vizita ţarului... Îmi plac aceste picturi imense de la sfârşitul secolului al XlX-lea, tehnica lor figurativă nu prea inventivă, dar fascinantă prin perfecţiunea detaliilor, prin stofele hainelor, prin jocul de lumini asupra fortificaţiilor şi forfota marşurilor populare... Acum, 50 în mijlocul acestei săli golite de toate mobilele şi ornamentele, cu excepţia frescelor, un castel gonflabil servea de adăpost celor vreo douăzeci de copii între 4 şi 6 ani care escaladau zidurile de plastic roz. Împopoţonaţi cu salopete brodate cu inimioare şi ursuleţi, ţâncii scânceau, salivau şi se ciondăneau sub privirile agasate ale personajelor istorice. Câţiva magistraţi în robe medievale păreau să arunce asupra hărmălaiei un ochi dispreţuitor, de la ferestrele lor renascentiste. Cum cele două supraveghetoare erau întoarse cu spatele, le-am adresat şi eu câteva grimase copiilor; un băiat începu să zbiere.
Satisfăcut, am ajuns la secretariatul directoarei de resurse umane şi nu m-am mirat deloc – dat fiind rangul meu în instituţie – atunci când tânărul uşier, în loc să mă lase să aştept ca un angajat oarecare, mă rugă să intru imediat în biroul colegei mele. Îngropată în notiţe administrative, ea ridică privirea, schiţă un zâmbet şi îşi schimonosi gura ca să-mi spună, vizibil jenată:
— De fapt, bătrâne, sunt de-a dreptul îngrijorată. Trebuie să-ţi vorbesc despre o treabă... Bizară!

Era regula primăriei: toate cadrele superioare se tutu-iau. Ea continuă:
— O chestie cam nesănătoasă... Care te priveşte direct! Ridurile de pe faţa mea căzură într-o strâmbătură uluită:
— N-o s-o iau pe ocolite. Spune-mi clar: ai fost ieri la toaletă cu o fetiţă?
Ochii mei larg deschişi exprimau neîncrederea. Auzisem bine? Toaletă? Fetiţă? Această trimitere dădea o notă de perversitate întâmplării mărunte de ieri? Vocea mea a izbucnit de indignare:
— Nu, dar glumeşti, sper? Doar nu-ţi închipui că duc puştoaice la toaletă?
Colega mea părea copieşită:
— Mă deranjează teribil povestea asta. Sigur că nu-mi închipui nimic, dar... Cum să spun, cuvântul unui copil e în joc!
Micuţa mă turnase! Căzusem în capcană... Deşi, la urma urmei, nu făcusem nimic rău; dar nimic nu-i mai grav decât să fumezi o ţigară. Am simţit cum pielea îmi transpiră deodată, în clipa aceea, ar fi trebuit să povestesc exact ce se întâmplase; dar un fel de pudoare mă împinse să neg totul. Nici nu se punea problema să mă arăt ca un puşti nesimţit care fumează pe şest în toaletă. Inutil să mai vorbesc de ţigară; fetiţa n-avea nici o probă. Am respirat încet, ca să mă calmez înainte de a lua din nou cuvântul:
— Ascultă, lucrurile sunt foarte simple: da, m-am dus ieri la toaletă, după reuniunea cu primarul. Da, a intrat o fetiţă, fiindcă nu trăsesem bine zăvorul. Da, i-am cerut să iasă şi am închis uşa la loC. În nişte birouri invadate de copii, se pot întâmpla lucruri de-asta, nu? Nu mai este nimic altceva. Doar n-o să ne pierdem toată după-amiaza cu asta.
Directoarea rămânea prietenoasă, dar nu pe deplin convinsă. Mai lăsă să treacă un timp, apoi mă întrebă:
— Pot să te întreb ce făceai la toaletă?
Ce însemna întrebarea asta deplasată? Am ridicat din umeri rânjind:
— Ascultă, făceam ce se face întotdeauna la toaletă.
— Micuţa afirmă că ai aruncat o ţigară pe fereastră. Şi mai pretinde c-ai ameninţat-o!

Precizia poliţienească a interogatoriului contrasta cu subţirimea ridicolă a faptelor. Cum mă temusem, eram aşadar acuzat că. Fumasem o ţigară, în acea clipă, cel mai simplu ar fi fost să recunosc. Dar, hotărât lucru, ideea de a mă descrie în chiloţi, cu ţigara-n gură şi înarmat cu şurubelniţa avea ceva umilitor. Căutând un răspuns logic, am îngăimat:
— Păi, ştii bine că ferestrele sunt zăvorâte. De altfel, tot centrul administrativ e echipat cu detectoare de fum!
— Problema e că, la aceeaşi oră, pe bulevardul Victoriei, unei trecătoare i-a căzut în cap un chiştoc, căzut de la o fereastră a acestei clădiri. Nu mai trebuie să-ţi spun că e indignată şi ameninţă să depună plângere. N-aş vrea să te învinovăţesc, bătrâne...
Deşi încercasem s-o evit, această concluzie îmi aducea o uşurare. Mi se părea chiar c-o aşteptasem de la început, din prima zi când m-am apucat să deschid fereastra. Nevoia mea de a fuma nu era deloc irezistibilă; era vorba mai degrabă de o dorinţă perversă de a încălca regulamentul, de o nevoie infantilă de a fi prins asupra faptului, mustrat şi corectat... Fie: toată lumea avea să afle că fumez pe şest în toaleta centrului administrativ. Fie: încălcasem regulamentul; crima rămânea măruntă. Pedeapsa n-avea să fie foarte gravă, chiar dacă, în contextul general de luptă împotriva tabagismului, mă puteam teme de o întârziere a avansării mele. O dată încheiată expunerea faptelor, aşteptam verdictul directoarei de la resurse umane, care nu părea doritoare să găsească un compromis:
— Ascultă, nu ştiu ce să-ţi spun, dar fetiţa s-a plâns părinţilor, trebuie să te aştepţi la o sancţiune. Mai ales cu ţigara aia aruncată pe fereastră... O să văd, cu directorul tău, cum să ajungem la un aranjament rezonabil, îţi promit c-o să fac tot ce pot.
I-am adresat un gest sobru colegei mele, ca mulţumire. Apoi m-am întors acasă, descumpănit de acest eşec pregătit minuţios! De ani de zile mă străduiam să scap de nebunia din jur, de tiraniile epocii; n-aveam maşină, n-aveam copii, mă uitam rar la televizor, mă făceam că nu-i aud pe cei care voiau să mă protejeze fără voia mea. De ani de zile mă străduiam să uit de

constrângerile astea, ca să mă dedic muncii, iubirii, existenţei noastre plăcute şi retrase, în ciuda acestor strădanii, nebunia din jur reuşise să mă prindă. Aproape că-mi era ruşine să-i povestesc Latifei cum directoarea de la resurse umane mă atrăsese în capcană şi mă de-mascase, cum cariera mea era, dacă nu compromisă, cel puţin pătată. Primarului, care nu mă avea la inimă, i-ar fi făcut o mare plăcere să mă atace în plină şedinţă publică:
— Înainte să vă ocupaţi de poluarea oraşului şi de plămânii concetăţenilor dumneavoastră, începeţi prin a nu mai fuma în toaletă!
Tot bombănind, îl mângâiam pe Sarko, care părea că vrea să mă consoleze şi-şi pusese capul mare şi flocos în braţele mele. După relatarea mea, Latifa servi două aperitive. Orchestra lui Count Basie care se învârtea pe disc aproape reuşise să mă facă să cred că fericirea era posibilă şi că reuşita profesională n-avea nici o importanţă atâta timp cât puteam, amândoi, să cultivăm arta de a trăi în cuibul nostru de dragoste. In seara aceea, partenera mea a avut delicateţea să nu vorbească despre copii.
Cazul n-a făcut nici un fel de vâlvă până la sfârşitul săptămânii. Aşteptam verdictul directoarei de la resurse umane; nimic nu părea să fi transpirat în rândurile personalului municipal, şi nici condiţiile mele de muncă nu s-au schimbat. Abia lunea următoare, întorcându-mă acasă, am avut surpriza neplăcută să găsesc, în cutia poştală, o bucăţică de hârtie albastră prin care mi se aducea la cunoştinţă că sunt convocat la sediul Poliţiei pentru o audiere la Brigada pentru minori.
Am privit convocarea fără un gest. Nu-mi mirosea a bine deloc. Când i-am întins misiva, cu privirea rătăcită, Latifa a rămas mută; dar ce m-a scos cu adevărat din sărite a fost tonul energic pe care ea a anunţat deodată – ca în apărarea unei cauze disperate:
— O să ne batem!
Să ne batem cu cine? De vreme ce era de la sine înţeles că fumasem o ţigară pe ascuns; de vreme ce eram gata să plătesc pentru că încălcasem regulamentul, pusesem în pericol sănătatea copiilor şi era să declanşez alarmele anti-incendiu. Ce

mai voiau de la mine? Îmi acceptam în întregime vinovăţia şi consecinţele ei administrative, dar glisarea asta de la serviciul de personal spre poliţia judiciară n-avea nimic liniştitor, şi am petrecut ore întregi enumerând ipotezele: părinţii fetiţei îi vor fi mobilizat şi pe alţi părinţi, convinşi că prin comportamentul meu puneam 54 în pericol plămânii mlădiţelor lor? Formulau oare acuzaţii mai scabroase? De-o sută de ori văzusem, în presă, uşurinţa cu care copiii îi acuzau pe adulţi de cele mai rele mârşăvii, fără nici o posibilitate de a dezminţi.
Mergând spre sediul Poliţiei, marţea următoare, eram hotărât să povestesc totul precis şi fără ocolişuri. Agentul de gardă îmi examina pentru început actele şi mă puse să trec pe sub un portal metalic, înainte să-mi arate liftul şi să mă trimită, printr-un labirint de culoare, la Brigada pentru minori. Acolo, o secretară nu prea amabilă mă rugă să aştept într-o sală cu zugrăveală gălbuie. Pe un afiş agăţat pe perete, se vedeau nişte copii fugind, iar în urma lor se profila umbra ameninţătoare a unui bărbat, având deasupra această legendă: „Protejaţi-vă copiii!”. Refuzând să cedez fricii, am aşteptat vreo jumătate de ceas înainte ca secretara să mă invite s-o urmez până la uşa comisarului.
Omul nu era dezagreabil la prima vedere. Aşezat în spatele biroului, avea părul rar, trăsături fine, elocvenţa unei persoane cultivate şi – fapt care mi-a apărut ca un semn de solidaritate – fuma o ţigară. Aproape gata să fraternizez, am îndrăznit să scot un pachet din buzunar şi să-l întreb dacă puteam… Dădu din cap întrebându-mă, cu un aer zeflemitor:
— Tutunul este, deci, alibiul dumneavoastră?
De ce vorbea de alibi? Am preferat să surâd, pe un ton aproape destins:
— Alibi, dar alibi pentru ce?
Cu ţigara-n gură, comisarul pipăia un frumos presse-papiers din fildeş, îmi arunca scurte ocheade şi, deodată, mă întrebă ironic:
— Vă place literatura pentru copii? Filmele lui Walt Disney?
— De ce-ar trebui să mă intereseze porcăriile astea?
— Din ce ştiu, nu prea sunteţi văzut cu copii. Nu aveţi, cred?

Trecea de la o întrebare la alta, după o logică bizară. Fie că mă interesează copiii, fie că nu, comportamentul meu părea să aibă în esenţă ceva necurat. Omul ăsta părea totuşi inteligent şi bănuiam că mă testează. Fără să mai aştept, am decis să clarific lucrurile:
— Ascultaţi, domnule inspector, felul cum îmi petrec timpul n-are nimic secret. Trăiesc în linişte cu partenera mea, care poate să vă confirme.
Insistând asupra relaţiilor mele conjugale, de o hetero-sexualitate banală, credeam că marchez un punct decisiv. Rămase o clipă tăcut, apoi reluă:
— N-aveţi copii cu partenera dumneavoastră de viaţă, nu? Greşeala mea, în acel moment, a fost să mă impacientez.
Reproşul lui părea să aibă legătură cu solicitările presante ale Latifei. De ce voiau toţi să am copii? Cu un elan exagerat şi parcă pentru a pune capăt bănuielilor, am strigat:
— Nu, n-am copii, deoarece copiii mă oripilează, mă mănâncă de viu. Administraţia municipală s-a transformat în creşă. Colegii mei – oameni cu diplome!
— Seamănă cu o armată de îngrijitori de copii. Cât despre mine, nu caut compania copiilor, dimpotrivă, fug de ei, e clar?
Din tăcerea poliţistului am înţeles că era prea clar. Mă întrebă iarăşi, cu o voce suavă:
— De ce să fugiţi? Vă e teamă să nu faceţi prostii? Rotocoalele de fum se ridicau în birou, lăsându-mă să cred încă într-o posibilă înţelegere:
— Sincer, nu văd unde vreţi s-ajungeţi! Ne-am putea opri aici, domnule inspector.
— Comisar! Ştiţi, problema cu un pervers e că neagă întotdeauna, mai ales crimele împotriva copiilor, în cea mai mare parte a timpului, e un om inteligent, de vârsta dumneavoastră, mai degrabă cultivat şi aparent normal…
Crimă împotriva copiilor. Pronunţase teribila formulă, acest cap de acuzare care, mai sigur ca oricare altul, te bagă la închisoare cu pedepsele cele mai grele. Cu doi ani în urmă, la presiunea asociaţiilor victimelor, legea interzisese folosirea termenului „pedofil”, considerat prea îngăduitor cu criminalii (era, în

cuvântul acesta, o idee de „iubire pentru copii” incompatibilă cu oroarea faptelor). Se pre-56 fera de acum expresia „crimă împotriva copiilor” – ceea ce antrena noi confuzii, fiindcă orice persoană care manifesta un comportament dezagreabil faţă de copii risca să se trezească asimiiată în categoria perverşilor sexuali. Presupunând că şi comisarul stăpânea aceste nuanţe, am preferat să pun punctul pe „i”:
— Dacă înţeleg bine, domnule comisar, mă bănuiţi de perversiune sexuală, de „pedofilie”, cum se spunea altădată. Numai că eu, v-o repet, sunt pedofob, de-a dreptul pedofob.
— Destul cât să le faceţi rău?
— Nu asta vreau să spun. Nici măcar nu-i detest! Nu-i văd, nu mă interesează, îmi sunt indiferenţi. Pentru mine, sunt larve umane, mici animale lipsite de interes.
— Şi cu animalele putem face orice, fără scrupule, aşa-i? Cum ar fi să atragem o fetiţă în toaleta de la etajul patru al centrului administrativ şi să ne exhibăm în faţa ei…
Pentru prima dată, chipul lui exprima furie. Terorizat, mi-am regăsit accentele cele mai sincere:
— Domnule comisar, ea a intrat prin surprindere. Eu tocmai îmi savuram ţigara.
Am adăugat cu jumătate de glas, ca să trezesc solidaritatea ruinătorului:
— Închipuiţi-vă că-i singurul loc din clădire unde alarma nu riscă să se declanşeze.
— Şi-atunci de ce zăvorul nu era bine tras? Şi de ce aveaţi pantalonii în vine?
Comisarul cunoştea fiecare detaliu al scenei. S-ar fi zis că afacerea căpătase, în zece zile, greutate şi volum, că se transformase într-un „dosar” plin de mistere, de minciuni şi de orori, încă o dată, mă simţeam în pielea unui copil, deposedat de orice demnitate adultă, obligat să justific fiecare detaliu:
— Zăvorul, într-adevăr, cred c-am uitat…
— Aţi uitat, sigur: lăsaţi copiii să vină la mine! Am preferat să nu răspund şi am continuat:
— Pantalonii, cum să vă spun… De fiecare dată când fumez o ţigară, îmi dau jos pantalonii…

Poliţistul rânji: -Asta-i interesant!
— Da, fireşte, îmi dau jos pantalonii ca să dau impresia că-s într-adevăr la toaletă, dacă aşteaptă cumva altul la uşă.
— Şi cum ar putea persoana aceasta să ştie că v-aţi dat jos pantalonii, de vreme ce sunteţi după uşă?
— Păi, în fine, domnule comisar. Ştiţi bine că foşnetul hainelor, descheierea curelei fac un zgomot caracteristic. Datorită acestui zgomot, o persoană care aşteaptă afară ştie că utilizatorul este pe cale să se îmbrace la loc.
Mi-am recăpătat respiraţia. Ce fel de fraze debitam? Cum puteam să-mi petrec tot acest timp explicându-i unui poliţist modul cum folosesc toaleta centrului administrativ? Într-un nou acces de nerăbdare – ca şi cum am fi fost între oameni de bună credinţă şi aş fi avut libertatea să închei – am exclamat:
— Ascultaţi, e complet ridicol, să terminăm odată, vă rog!
— Sincer, vă sfătuiesc să nu-mi vorbiţi pe tonul ăsta. Eu decid când terminăm.
Comisarul mai ezită o clipă. Se aplecă asupra mormanului de hârtii înghesuite pe biroul lui, căută o filă, reciti în tăcere un pasaj; apoi se ridică să rezume situaţia pe un ton perfect destins şi, din nou, aproape amical:
— Eu cred că sunteţi vinovat. V-am studiat atent dosarul: sunteţi un om cultivat, cam singuratic, mai degrabă ostil faţă de copii – ca şi cum v-aţi teme cu adevărat de ceva. Poate că n-aţi trecut încă la faptă, dar aveţi profilul pentru a trece, într-ozi...
Tot ce-aş fi putut spune n-ar fi făcut decât să-i întărească teoria preconcepută. Puteam încerca să modific datele? Pentru ultima oară, mi-am adunat resursele pentru a-mi demonstra nevinovăţia:
— Dar chiloţii, de chiloţi v-a spus?
— Ce-i cu chiloţii? 58
— Vă precizez, domnule inspector, că aveam chiloţii pe mine. Micuţa v-a spus cu siguranţă! Dac-aş fi vrut să comit un atentat la pudoare, mi i-aş fi dat jos. Nu-i asta dovada că eram acolo ca să fumez o ţigară”?
— Se pare c-aveaţi şi o şurubelniţă în mână.

— Da, o mică şurubelniţă ca să deschid fereastra, pentru evacuarea fumului. O veţi găsi acasă la mine, în trusa de unelte.
— Problema e că fetiţa pretinde c-aţi ameninţat-o cu şurubelniţa aia!
Mi-am pierdut iar sângele rece:
— A spus asta puştoaica aia nesimţită? Ei bine, nu, domnule, am alungat-o din toaletă ca să nu mă deranjeze când fumam, pur şi simplu!
Poliţistul mă privea în ochi:
— Ştiţi, am văzut o grămadă de ţipi ca dumneavoastră şi cei mai mulţi au recunoscut până la urmă. Dar, în cazul dumneavoastră, se suprapun mai multe chestiuni. Pentru ţigara din toaletă, administraţia va rezolva direct cu dumneavoastră. Chiştocul aruncat pe fereastră e mai neplăcut, femeia aceea a făcut plângere pentru primejdia prin care a trecut din cauza dumneavoastră; avocatul ei reclamă despăgubiri.
Spunea astea verificând cu degetul pe notele adunate în faţa lui, apoi îşi înghiţi saliva şi continuă:
— Sper, pentru binele dumneavoastră, că judecătorul va decide să se oprească aici; dar asta ar însemna un eşec pentru mine. Căci, personal, n-am de gând să vă las să scăpaţi.
Pronunţase ultimele cuvinte aproape mieros şi împinse amabilitatea până la a-mi detalia procedura:
— De fapt, totul depinde de micuţă. Am ascultat-o ieri, dar n-a mers până la capăt cu explicaţiile. O vom audia din nou săptămâna viitoare, cu psihologii, şi sper că ne va spune ce s-a întâmplat de fapt.
Eram uluit de această rea-credinţă. Voia cu orice preţ să descopere ceva murdar, pentru un motiv pe care-l preciza singur:
— Ştiţi, în meseria mea avem o regulă absolută: copiii nu mint niciodată. Aş putea decide să fiu subtil, să ţin cont de miile de motive care vă indică nevinovăţia. Dar trebuie mai întâi să respect întotdeauna regula aceasta de aur: s-o ascult pe fetiţă ca să nu risc – prin imprudenţă – să pun alţi copii în pericol. Chiar de n-ar fi decât o posibilitate dintr-o sută să fiţi vinovat, aş

fi de părere să fiţi plasat în detenţie provizorie... Dar hotărârea îi revine judecătorului.
Rostise cuvântul „detenţie”? Atât de jos ajunsesem? Cinic până la sfârşitul întrevederii, comisarul se ridică pentru a mă însoţi şi-mi puse prieteneşte mâna pe umăr, spunându-mi:
— Pentru moment, rămâneţi în libertate. Dar aştep-taţi-vă la o nouă convocare.
Am părăsit biroul împleticindu-mă. La ieşirea din sediul Poliţiei, primul meu reflex a fost să trec dincolo de gardul din Parcul Reginei, aflat în apropiere, şi să mă aşez pe o bancă, lângă bazinul raţelor. Mi-a plăcut întotdeauna să privesc raţele alunecând pe apă, în acest decor artificial cu arbuşti şi stânci scufundate ca nişte faleze; îmi place să văd cum îşi pun micile labe palmate pe insula artificială ale cărei regine sunt, apoi cum se scuturã şi merg una după alta legănându-se. După ce m-am aşezat, am rămas nemişcat în această contemplare năucă, de parcă nu trebuia decât să respir, calm, repetându-mi: „Nu vreau să mă împiedice cineva să mă uit la raţe. Nu vreau să merg la puşcărie”.
Am pornit la drum ca un somnambul, în loc să mă întorc direct acasă, am mai intrat într-o cafenea, unde am comandat o bere. Tare mi-ar fi plăcut să-i povestesc barmanului necazurile mele... Numai că era vorba de o crimă împotriva copiilor, genul de crimă despre care nu se vorbeşte. De altfel, chelnerul şi muşteriii, ca toată ţara în momentul acela, erau întorşi spre televizor, urmărind ultimele ştiri despre Deşire Johnson; serialul judiciar în mărime naturală care trebuia să-şi atingă apogeul, în după-amiaza aceea, cu transmisiunea în direct a ultimei ţigări.
„Dragi telespectatori, iată-ne împreună pentru a împărtăşi un extraordinar moment de emoţie şi a descoperi deznodământul acestui caz despre care se vorbeşte de mai bine de două săptămâni. V-a fost de ajuns să deschideţi televizorul pentru a fi informaţi, chestionaţi, interpelaţi şi a lua parte la dezbatere. Reportajul în direct la care veţi asista în câteva clipe, pe Canalul de Justiţie, constituie el însuşi un subiect de controversă, în ciuda acordului dat de autorităţile judiciare. Unii au afirmat deschis că acest eveniment ar fi trebuit să se desfăşoare cu

uşile închise. Noi nu suntem de această părere şi ne felicităm pentru transparenţa acestui deznodământ care marchează o triplă victorie: victoria justiţiei, a cărei sentinţă va fi în sfârşit executată; victoria condamnatului la moarte Deşire Johnson, care, în câteva minute, îşi va aprinde în direct ultima ţigară; victorie, în fine, pentru sponsorul său, Compania Generală a Tutunului, care a furnizat mijloacele tehnice care permit îndeplinirea acestei din urmă dorinţe: un program urmărit în lumea întreagă de zeci de milioane de telespectatori…” în ciuda tonului energic al discursului, vocea prezentatorului este marcată de gravitate. Cu microfonul în mână în faţa camerei, cu părul uşor răvăşit de vânt, el nu uită că prezintă sfârşitul unui om, el însuşi asasinul unui poliţist. De cincisprezece zile, discuţiile în jurul lui Deşire Johnson, al pedepsei capitale şi al dreptului la fumat divizează partidele politice, grupurile de prieteni, familiile, în unele baruri, clienţii s-au încăierat ca să schimbe puncte de vedere, înainte să intre în direct, prezentatorul a căutat expresia care să se potrivească deznodământului acestei încurcături judiciare: a adoptat până la urmă un amestec de însufleţire şi emoţie sobră. Timpul discuţiilor între experţi trecuse; acum lumea trăia un moment de emoţie, cu sprijinul Companiei Tutunului. Sigla roşie şi aurie a multinaţionalei flutura pe steguleţele plantate în jurul spaţiului izolat unde, în câteva clipe, condamnatul avea să-şi savureze ultima plăcere, înainte să se întoarcă în centrul penitenciar pentru a-şi primi injecţia mortală.

„După cum ştiţi, dragi telespectatori, după decizia Curţii Supreme de Justiţie, care respinge apelul avocatei Maren Pataki (care cerea suspendarea execuţiei), dar recunoaşte dreptul imprescriptibil al condamnatului de a-şi satisface ultima dorinţă, conducerea centrului penitenciar s-a găsit confruntată cu o situaţie inedită. Cum se poate fuma o ţigară într-un local în întregime echipat cu detectoare de fum? Cum să scape de avalanşa de procese promise de asociaţiile anti-fumat care pichetează deja închisoarea pentru a cere o aplicare riguroasă a regulamentului? Cum să satisfacă sindicatul gardienilor, dar şi o asociaţie a deţinuţilor care exprimau o poziţie de principiu:

„Fără tabagism pasiv în închisoarea noastră!„? Pe de altă parte, mai mulţi delegaţi ai personalului au vrut să profite de situaţie pentru a obţine deschiderea unui fumoar. Atunci Compania Generală a Tutunului a comunicat că era dispusă să furnizeze toate mijloacele necesare pentru a-i permite lui Deşire Johnson să-şi fumeze ţigara cu respectarea normelor de securitate, fără să afecteze bugetul administraţiei penitenciare. După ce au studiat mai multe ipoteze, firma şi autorităţile judiciare au optat pentru acest teren în aer liber, situat la un kilometru de centrul de detenţie…”

Braţul prezentatorului arată spre mica pajişte plină de flori primăvăratice care se întinde în spatele lui. În zilele pre-62 cedente, un gard înalt de doi metri fusese ridicat la marginea câmpului. Patru posturi de gardă, la colţurile terenului, sunt ocupate de gardieni bine înarmaţi. Obiectivul face câteva prim-planuri cu chipurile lor protejate de măşti de gaze.

„. Oamenii desemnaţi pentru a asigura controlul acestei operaţiuni au primit un echipament special, destinat să-i protejeze de emanaţiile de tutun. Ei vor câştiga, de asemenea, din partea Companiei Tutunului, o primă excepţională pentru această activitate în exteriorul centrului penitenciar… Dar să vedem acum masa şi scaunul puse la dispoziţia lui Deşire Johnson pentru a-şi fuma în linişte ţigara…”

Obiectivul se mişcă încet dinspre gard spre interiorul câmpiei acoperite de păpădii, bumbişori şi violete, în mijlocul acestei grădini improvizate sunt aşezate o masă şi un scaun de grădină din plastic alb, imitaţie de fier forjat… Obiectivul se apropie şi mai mult pentru a arăta obiectele puse pe masă de organizatori: o scrumieră, o brichetă şi un pachet de ţigări conform normelor în vigoare, ornat cu fotografia unui plămân canceros. Compania Tutunului dorea să-i ofere condamnatului un pachet special, fără nici o aluzie morbidă, în această privinţă, organizaţiile anti-fumat s-au impus: nici un favoritism pentru criminalul Deşire Johnson.

„Dar iată că lumea se agită lângă centrul penitenciar… Alo, Jack, mă auzi?”

Camera continuă să parcurgă câmpul înflorit, în timp ce începe un dialog cu o voce din off.
„Da, Misha, te aud perfect. Mă aflu la intrarea închisorii, ale cărei porţi tocmai s-au deschis. Ne aşteptăm să vedem apărând, dintr-un moment în altul, duba care-l va transporta pe condamnat spre locul de execuţie... În fine, vreau să spun: de execuţie a ultimei sale dorinţe!" „E interesant de precizat – nu-i aşa, Jack – că distanţa de la închisoare la acest câmp amenajat de Compania Tutunului este de aproximativ un kilometru." „Exact un kilometru şi trei sute de metri. Dar iată, Misha, asta e, vehiculul iese din închisoare!"
Imaginea câmpului s-a estompat, lăsând loc unui plan fix cu centrul penitenciar. Se vede înaintând o dubă încadrată de două blindate uşoare, în cazul în care această afacere de stat ar inspira vreun grupuscul terorist. Vehiculele dispar pe drum, dar sunt repede „recuperate" de camerele instalate la intrarea terenului. Duba încetineşte, apoi se opreşte în faţa gardului. Misha mai dă câteva explicaţii: „Printre dezbaterile provocate de ceea ce astăzi numim cazul Johnson, una dintre cele mai delicate priveşte dreptul de a difuza public ultimele clipe din viaţa unui om. Să precizăm că, întrebat de avocata lui, doamna Maren Pataki, condamnatul şi-a dat acordul... Administraţia penitenciară ar fi putut totuşi să se opună acestei mediatizări. La rândul lor, asociaţiile anti-tabagiste regretă că o decizie a justiţiei serveşte ca pretext unei etalări publicitare în favoarea ţigărilor – publicitate, de altfel, interzisă..."
Oameni înarmaţi au sărit din blindatele uşoare ca să înconjoare duba încă închisă.
„. Se pare, în fapt, că argumentele juridice au jucat în favoarea Companiei Tutunului – unii avocaţi afirmând că administraţia penitenciară nu poate proceda legal la o execuţie pentru fumători, decât dacă încredinţează organizarea unui subantreprenor. În schimbul serviciilor prestate, compania dorea să obţină drepturile audiovizuale asupra evenimentului; însă a trebuit să se angajeze că nu va face nimic, în timpul difuzării, care să semene a publicitate mascată pentru mărcile sale de ţigări. Preşedintele Companiei Tutunului preferă să vorbească

de un „moment de reflecţie„ la care îi invită pe telespectatori, respectându-le opiniile. Dar iată, Jack, că un gardian se apropie acum ca să deschidă duba. Îl vom descoperi în direct pe condamnat, incredibilul Deşire Johnson…” 64
Rostind ultima frază, Misha a ridicat vocea, ca şi cum spectacolul începea. Johnson coboară din dubă în uniforma lui de prizonier – un fel de pânză portocalie croită dintr-o singură bucată. Toţi telespectatorii îşi aţintesc privirile spre umerii lui largi, codiţele de Rasta, ochii lui mari şi verzi… O expresie de satisfacţie se degajă de pe acest chip împăcat care pare să caute obiectivul şi se opreşte în faţa camerei. Johnson nu mai are nimic din condamnatul năucit; el pozează pentru publicul său şi ridică mâinile, bine prinse cu lanţuri, într-un gest de victorie. Satisfacţia de a fi obţinut ce voia pare să fie mai importantă decât gândul la pedeapsa capitală care va fi aplicată în mai puţin de o oră: „Ne-ar fi plăcut să-l intervievăm pe condamnat pentru a afla ultimele lui impresii, părerea lui despre organizarea evenimentului, despre alegerea acestui câmp… Autorităţile judiciare ne-au interzis, din nefericire, să ne apropiem de Deşire Johnson, din motive de înţeles. Căci omul acesta nu este un sfânt. A fost declarat vinovat de asasinarea unui poliţist, tată a trei copii. Victima avea patruzeci şi trei de ani. Astăzi, a venit momentul ca Johnson să-şi plătească datoria…”
Doi gardieni îl conduc pe condamnat până la intrarea în câmpul pentru fumători. Un al treilea se apropie ca să-i descuie cătuşele. Scăpat din strânsoare, Johnson îşi scutură pentru o clipă braţele; ridică apoi capul, cu un zâmbet bizar, şi înaintează singur în interior, în timp ce comentatorul se miră: „Ciudat asasin, care a negat mereu crima, dar nu s-a putut abţine să repete la proces: „Sincer, dac-ar fi trebuit să omor pe cineva, aş fi ales un ticălos de teapa lui!„, înţelegem de ce Curtea a decis pedeapsa cu moartea care este, vă amintesc, abolită în toată Uniunea, cu excepţia anumitor state şi a anumitor cazuri, precum asasinarea unui membru al forţelor de ordine… Aşadar, nu cu milă, ci cu o anumită emoţie îl privim pe Deşire Johnson

cum înaintează spre masa de grădină unde-l aşteaptă ţigara. Un spectacol extraordinar, nu-i aşa, Jack?”
Da când ne gândim că acest ciudat provocator îşi trăieşte, în faţa noastră, ultimele cincisprezece minute! Când ne gândim, mai ales, că-şi trăieşte ultimele minute cu nepăsarea sinucigaşă a fumătorului!„ „într-adevăr, dragă Jack, este teribilul paradox al acestei afaceri. Putem înţelege că un om care urmează să moară vrea să-şi aprindă o ultimă ţigară, dar n-ar trebui ca interesul suscitat de cazul lui să marcheze un câştig pentru tabagism!„ „Personal, sunt foarte bucuros că m-am lăsat de fumat de şapte ani. Dar ceea ce ne pasionează astăzi este premiera judiciară; acest om autorizat oficial să-şi îndeplinească ultima dorinţă, acest om care acum ajunge la obiectul cererii sale.„ în timpul dialogului, prizonierul a făcut câţiva paşi pe iarbă, cu chipul tot mai radios. S-a oprit de câteva ori, surprins dintr-un unghi, apoi din altul de camerele plasate în jurul câmpului. Acum îşi îndoaie genunchii şi se apleacă spre pământ, întinde mâna şi, cu arătătorul, mângâie petalele unui bumbişor, înainte de a-l culege cu delicateţe, întinde apoi cealaltă mână, culege o violetă şi începe să adune un buchet. Prezentatorii rămân muţi timp de mai multe secunde punctate de scurte exclamaţii: „Incredibil! Ce face?„ „Parcă ar căuta ceva.„ „Nu, cred că adună flori!”
Capul lui Misha reapare pe ecran, îşi ţine cu fermitate microfonul în faţa câmpului unde Johnson îşi vede de treabă în continuare, aplecat la pământ. Bulversat, comentatorul renunţă la riguroasa neutralitate a comentariului: „Vedeţi, ca şi mine, acest spectacol fantastic. Cum poate un om condamnat pentru asasinarea unui poliţist, în pragul propriei sale morţi, să se oprească pentru a culege flori de câmp? Am vrea să înţelegem ce sens are gestul acesta.” „în orice caz, Misha, cei care-l privesc pe Johnson ca pe un monstru sunt, probabil, dezamăgiţi...” 66 „S-ar zice că acum se ridică şi se apropie de masă. Priviţi: ţine în mână buchetul de flori...” „Oare astfel face cu ochiul pentru ultima oară către pământul pe care-l va părăsi? Cred că acum îşi va aprinde ţigara.” „Ce combinaţie bizară! Ţigara, cu gudronul ei toxic; florile de câmp, simbol al prospeţimii. Îmi închipui că mulţi

telespectatori îşi pun întrebări despre comportamentul lui Johnson.”
Condamnatul stă în picioare lângă masă. Nu se aşează; dimpotrivă, împinge pachetul de ţigări pe margine, apoi aruncă în dezordine bumbişorii, păpădiile şi violetele pe suprafaţa de plastic alb. Se agită din nou, în uniforma lui portocalie plastifiată. Deodată, imaginea îşi pierde claritatea; o altă cameră preia ştafeta, fixând chipul unui gardian sub masca anti-tutun, în timp ce Misha spune din off: „E incredibil, Jack, se petrece ceva incredibil…” „Lămureşte-ne, Misha! Imaginea nu ne permite să vedem ce se-ntâmplă. Cred că regizorul nostru e un pic dezorientat.” „într-adevăr, căci mi se pare că Deşire Johnson, condamnatul la moarte, este pe cale să transmită un mesaj.” „Un mesaj?”
Imaginea revine asupra lui Johnon, aplecat asupra mesei. Poate fi văzut doar din spate, dar Misha, datorită ecranelor de control, descrie cu precizie gesturile prizonierului: „Cred că desenează litere cu ajutorul florilor de câmp; ca şi cum ar vrea să spună ceva…” „Ar fi o ştire halucinantă, Misha. Ştiţi că Johnson nu are dreptul să se exprime cu ocazia acestei ultime dorinţe! Dacă o face, asta ar putea chiar perturba derularea emisiunii.” „Pariul este cu adevărat riscant; de aceea realizatorul nostru a avut un moment de ezitare. Dar se pare că justiţia ne permite, pentru moment, îmi închipui că Johnson vrea să profite de ocazie ca să-şi proclame inocenţa… Mai ia un bumbişor şi cuvintele încep să fie lizibile, încerc să înţeleg. Da, asta-i, este. Incredibil!”
Corpul masiv al lui Johnson se ridică în sfârşit. Chipul său destins se întoarce spre cameră; apoi se îndepărtează şi lasă să apară, cu litere vegetale aşezate pe masa albă, această scurtă propoziţie compusă din tulpini, petale, sta-mine; două cuvinte oferite milioanelor de telespectatori:
TRĂIASCĂ VIAŢA.
După un moment de tăcere, vocea lui Misha revine: „Descoperiţi această propoziţie în acelaşi timp cu noi. Incredibil acest Johnson! Încă o dată, surprinde pe toată lumea, fiindcă nu spune: „Sunt nevinovat…” Nu, sensul este mult mai general.

„E-adevărat, Misha. Un omagiu adus vieţii, scris cu flori; ne vine greu să credem că o asemenea formulare a ieşit din mintea unui asasin.” „Numai dacă acest om, pe care ne-ar plăcea să-l credem nevinovat, n-ar fi repetat, la proces, că ar fi putut ucide cu uşurinţă un poliţist!” „Dar să ne amintim că a mai spus: „Niciodată n-aş putea face rău unui bătrân, unei femei sau unui copil…„.” „O iubire pentru tot ce este fragil, pe care a exprimat-o din nou acum. Ştii ce idee mi-a venit, Jack?” „Nu.” „Mă întreb dacă nu cumva toată această poveste cu ţigara n-a fost decât un mijloc de a ajunge aici; o extraordinară strategie ca să poată transmite acest mesaj înainte de moarte…”
Parcă spre a-i confirma spusele, Johnson se aşează, în fine, pe scaunul de grădină. Se apleacă deasupra mesei şi ia pachetul, apoi scoate ţigara condamnatului, o duce la gură şi o aprinde. S-a plasat astfel încât publicul, în timp ce-l vede fumând, să poată citi şi propoziţia scrisă de lângă el: „Trăiască viaţa”. 68 „Dar de ce acest tip uimitor lasă să planeze ambiguitatea până-n ultima secundă? De ce, în loc să urle ca să-şi salveze pielea, face apel la conştiinţa fiecăruia?”
Deşire Johnson savurează acum fiecare fum şi comunică, s-ar zice, cu naţiunea întreagă. Milioane de telespectatori interpretează, fiecare în felul său, mesajul. Reuniţi în sala lor de conferinţe, pe bulevardul Preşedintele Bush, conducătorii Companiei Tutunului se gândesc că, ajutată de un asemenea actor, firma afiată în pericol şi-ar putea regăsi perspectivele luminoase. Avocata Maren Pataki, care eşuase în tentativele de a obţine graţierea, înţelege că toate speranţele sunt posibile cu un astfel de client, însuşi preşedintele ţării este prostrat în faţa televizorului. Meditează la sensul vieţii şi la scandalul emoţional pe care-l va produce execuţia unui asemenea om. Iată ce se poate măcar presupune, în timp ce Deşire Johnson urcă înapoi în dubă pentru a se îndrepta spre închisoare şi a suporta injecţia letală. Căci, în momentul când vehiculul intră în incinta centrului penitenciar, silueta entuziasmată a lui Misha apare din nou pe ecran, ca să anunţe, cam gâfâit: „Astăzi, cu siguranţă, ştirile de senzaţie vin una după alta. Tocmai am aflat că preşedintele ţării

a telefonat, în extremis, pentru a-i acorda graţierea excepţională condamnatului la moarte Deşire Johnson.”
Ajuns în strada Hortensiilor, încă mai auzeam cuvintele comisarului: „Cred că sunteţi vinovat şi, personal, n-am de gând să vă las să scăpaţi…” De-a lungul trotuarului, grădinile înflorite miroseau frumos a primăvară, dar îngrozitoarea ameninţare făcea această frumuseţe fragilă şi mă făcea aproape să izbucnesc în lacrimi. Sărind din casă, Sarko s-a apropiat să primească mângâierile mele, iar eu l-am strâns disperat lângă coapsă. Strivit de acuzaţie, mă întrebam cum să-i povestesc Latifei scena care tocmai se petrecuse. Din tenul meu palid, din vorbirea mea ezitantă, ea înţelese totul. Insistă, cu destul tact, să-i descriu amănunţit întrevederea şi concluzia poliţistului, în tăcerea care urmă, partenera mea mă privi cu acea încredere pe care i-o cunoşteam, acea energie a fiinţelor civilizate, convinse că există întotdeauna o soluţie, şi spuse:
— O să ne batem!
Era înaltă, sănătoasă, surâzătoare şi, de astă dată, combativitatea ei mă cuceri. Nu constituia chiar personalitatea Latifei, o femeie frumoasă şi înfloritoare, demonstraţia suficientă a nevinovăţiei mele? Cum ar fi putut amantul unei asemenea zeiţe să disimuleze personalitatea unui pervers? Incontestabil, personalitatea ei era în favoarea mea. Luptându-mă cu angoasa care-mi apăsa pieptul, am decis să-i urmez exemplul – primul lucru ce trebuia făcut era să găsesc un avocat.
Fără-ndoială, ea a crezut că face bine şoptindu-mi, la cină, numele lui Maren Pataki, devenită faimoasă după 70 ce-l salvase de la moarte pe Deşire Johnson. Apropierea celor două cauze atât de disproporţionate putea să pară îngrijorătoare, dar Latifa avea gânduri mari; voia ce era mai bun, indiferent de preţ. Fireşte, atenţia ei se fixase asupra celei care, sub tirul presei, îl ajutase pe criminalul negru să scape de injecţia mortală. Prost informat în privinţa detaliilor, nu ştiam că avocata Pataki n-avusese nimic de-a face cu salvarea lui Johnson şi că mai degrabă îi grăbise condamnarea printr-o pledoarie stângace. Johnson avusese de unul singur ideea ultimei ţigări. Se salvase singur prin incredibila-i prestaţie televizată. Aveam

să descopăr toate acestea mult mai târziu, căci, deocamdată, Latifa avea o altă viziune asupra întâmplării: salvându-l pe acest om graţie „ţigării condamnatului”, Maren Pataki devenise pasionaria celor ce apărau dreptul la fumat. Dacă putuse să obţină graţierea unui criminal, n-ar avea nici o dificultate să demonstreze nevinovăţia unui simplu fumător suspectat pe nedrept de o crimă împotriva copiilor, în plus, ea beneficia de susţinerea puternicei Companii Generale a Tutunului, care va vedea în cazul meu o nouă ocazie de a-i îndemna pe fumători să ridice capul.
Prima dificultate era să intrăm în contact cu această femeie în plină glorie, transformată în manager oficial al lui „Deşire” (cum îi spunea acum toată lumea), prietenul vieţii, al copiilor şi al florilor. Latifa se făcu luntre şi punte ca să stabilească un contact, s-o convingă pe avocată că nu eram nişte şarlatani atraşi de notorietate, să demonstreze cât de interesant era cazul meu şi, în plus, că avea cu ce să plătească. Nu ştiam că, în faţa amploarei bruşte a cazului Johnson, Compania Tutunului solicitase un mare cabinet ca s-o înlocuiască pe această avocată din oficiu şi să obţină o rejudecare a procesului. Ultima speranţă a lui Maren Pataki se agăţa de toanele imprevizibile ale lui Johnson, care putea decide s-o păstreze. Aşteptând şi profitând de gloria ei trecătoare, ea se grăbea să răspundă favorabil tuturor solicitărilor ce i se adresau; apelul Latifei i se păruse o oportunitate, printre altele, de a-şi extinde clientela.
În fiecare dimineaţă, Deşire era pe prima pagină a ziarelor. Graţierea prezidenţială fusese urmată de o petiţie, semnată de cele mai mari conştiinţe ale ţării, în favoarea unei noi anchete: „Ne este greu să credem că acest prieten al vieţii, al copiilor şi al florilor este un asasin. Oare nu cumva singura lui crimă este aceea de a fi sărac şi de culoare?”
Timp de câteva zile, ideea că împart acelaşi avocat cu un om atât de popular mi-a ridicat moralul. La prima noastră întrevedere, în biroul ei minuscul, avocata Pataki se arătă foarte încrezătoare în soarta mea: nu mi se putea întâmpla nimic grav, în lipsa probelor. Nu mi-a plăcut totuşi cum îmi întrerupea întrebările presante cu un surâs matern:

— Nu vă agitaţi, nu ajută la nimic!
Întorcându-se spre Latifa, ea adăugă, pe un ton de complicitate feminină:
— Am impresia că-l văd pe fiul meu de doisprezece ani. Mereu nerăbdător, mereu grăbit să afle răspunsul!
Râsetele lor îmi reveneau în minte ca un zgomot neplăcut.
La centrul administrativ, cerusem un concediu excepţional ca să-mi pregătesc apărarea, în fiecare dimineaţă, coboram pe aleea din grădină ca să golesc cutia poştală unde mă temeam că voi găsi citaţia de la judecătorul de instrucţie, care sosi o săptămână mai târziu, în ziar apărea o nouă fotografie a lui Deşire, cu buchetul său de flori în mână. Luat oarecum de vârtej, mă gândeam că omul ăsta scăpase de moarte datorită unei ţigări, în timp ce eu… Tremuram imaginându-mi până unde poate merge simetria situaţiilor.
Latifa, care nu e soţia mea legitimă, n-avea dreptul să mă însoţească la audiere. Am lăsat-o în vastul hol al Palatului de Justiţie. După ce mă îmbrăţişa, ea încercă încă o dată să mă îmbărbăteze:
— Păstrează-ţi calmul. Spune ce s-a-ntâmplat şi totul o să meargă bine. Dar, mai ales, ai încredere în avocata ta.
În ultima privinţă, se înşela; căci e greu să ai încredere într-o avocată absentă. Or, doamna Pataki încă nu ajunsese 72 când am intrat în biroul judecătorului de instrucţie, o femeie grasă şi tunsă băieţeşte, care mă întâmpină tunând:
— Luaţi loc, domnule amator de fetiţe!
Ca şi la comisar, liturghia părea desăvârşită. Negaţiile mele n-au ajutat la nimic şi din nou m-a cuprins frica, încercând să scap de privirea ei de căpcăună, am ridicat capul spre o pictură în ulei agăţată în spatele ei, deasupra biroului: un tablou în stil pompieristic reprezentând un grup de copii goi, pe jumătate îngeri, pe jumătate bebeluşi, zbenguindu-se pe un nor de vată. Pictorul reprodusese cu o infinită preocupare pentru detalii formele dolofane, culoarea feselor şi micile sfârcuri roz. Înainte să deschid gura, ju-decătoarea proferă – ca şi cum m-ar fi prins în capcană:

— Sunt drăguţe fetiţele rnele, nu? Dar atenţie, fără atingeri! Sosirea bruscă a avocatei Pataki nu a făcut o impresie mai bună. Umfiată de recenta-i notorietate, micuţa femeie ciufulită intră în birou încărcată de dosare, explicând triumfal că păstra dosarul Johnson, la cererea condamnatului. Se scuză vag pentru întârziere, ceea ce-i aduse o remarcă dezagreabilă a magistratei. Departe de a se lăsa intimidată, avocata mea îşi debită argumentaţia, bazată pe trei puncte:
1) Suprimarea zonelor pentru fumători din clădirile administrative era deplorabilă; această nouă întâmplare sublinia acest lucru. Accesul meu de nebunie în toaletă era, cu siguranţă, legat de frustrare. O mare companie producătoare de ţigări studia, de altfel, posibilitatea de a reinstala -pe cheltuiala sa – fumoare în administraţii.
Referirea la Compania Tutunului mi s-a părut prematură. Dar, mai ales, de ce vorbea de un „acces de nebunie”? Demonstraţia cuprindea alte două puncte:
2) Nu se punea problema să ne îndoim de cuvântul unui copil. Cazierul meu judiciar arăta însă că nu am nici un antecedent, iar o confruntare cu victima părea indispensabilă pentru stabilirea riguroasă a faptelor.
3) Este imposibil să se judece un asemenea caz fără a se ţine cont de situaţiile de incest sau de atentatele la pudoare la care aş fi fost supus în copilărie. Ea cerea deci o expertiză psihiatrică.
Am rămas înlemnit, înainte să mă întorc spre ea îngăimând:
— Dar nu-i deloc aşa! Nu s-a întâmplat nimic la toaletă!
Văzând privirea dezarmată a avocatei mele, am descoperit că situaţia mea era mult mai gravă decât o crezusem. Chiar şi pentru persoana însărcinată să mă apere, părea dificil să pună la îndoială cuvintele fetiţei. De aceea doamna Pataki optase pentru o cale subtilă, incluzând aproape acceptarea vinei. Ea adăugă pe un ton care se voia liniştitor:
— Aveţi încredere în mine!
Judecătoarea de instrucţie arbora în continuare zâmbetul ei de devoratoare de oameni:
— Cum a amintit corect avocata dumneavoastră, nu se pune problema să ne îndoim de cuvântul unui copil. Răspunzând

cererii dumneavoastră, am convocat totuşi victima, care se află în camera de alături, pentru a-şi confirma acuzaţiile grave.
Îşi înghiţi saliva şi mă privi sever:
— O s-o chem pe micuţa Amandine, dar să fie clar: n-aveţi dreptul să-i adresaţi nici un cuvânt dacă nu v-o cer eu. După trauma pe care-a suferit-o, simpla dumneavoastră prezenţă va fi destul de greu de suportat.
Ce-aş mai fi putut spune faţă de această intrare în subiect? Punctul meu de vedere nu interesa pe nimeni, iar cuvântul meu n-avea nici o importanţă. Maşinal, am ridicat privirea exasperată spre bebeluşii durdulii, agăţaţi deasupra judecătoarei, care repetă rânjind:
— Fără atingeri!
Fetiţa intră în birou. Abia am avut timp s-o recunosc, că maică-sa – o Lolită îmbătrânită cu fustă de scai negru şi bluzon violet – îmi aruncă pe un ton dezgustat:
— Gunoi ce eşti! Tipii ca tine ar trebui torturaţi pentru ce le fac copilaşilor!
Judecătoarea o lăsă să debiteze mizeriile astea şi alte ameninţări. Când a terminat, mi s-a părut util să precizez:
— Doamnă, n-am atins-o niciodată pe fiica dumneavoastră.
— V-am cerut să tăceţi, domnule, mi-a tăiat-o sec Judecătoarea de instrucţie. Spune-mi, micuţo, te cheamă Amandine, nu-i aşa?
Fetiţa dădu din cap iară să mă privească. Stătea cu capul în pământ şi tot interogatoriul aşa s-a derulat, fără ca ea să ridice ochii spre mine.
— Îl recunoşti pe domnul acesta, Amandine?
Ea nu răspunse. O priveam pe căpcăuna aşezată în spatele biroului. Avea fălcile căzute şi o faţă plină de vinişoare care, deodată, căpătă o grimasă tandră:
— Micuţa mea Amandine, ştiu că e greu, pentru tine, să te gândeşti la ce s-a întâmplat. Atunci o să spun eu şi tu o să-mi spui dacă-i adevărat, bine?
— Bine.
— Domnul acesta îşi dăduse jos pantalonii?
— Da, doamnă!
— A lăsat uşa deschisă?

— Da, doamnă!
— Te-a speriat?
— Da, ţipa la mine. Avea o şurubelniţă!
— Te-a atins?
Fetiţa privea în continuare în jos. Ezitând o clipă, ea ridică ochelarii spre mama ei, care-i puse o mână pe umăr şi îi împinse căpşorul:
— Hai, scumpo, spune-i!
— Da, doamnă, m-a atins.
— Ştiu că-i foarte greu, Amandine, dar poţi să-mi spui unde te-a atins?
Amandine o întrebă din nou din ochi pe maică-sa, vizibil impacientată şi deodată mai autoritară: -Hai, spune-i!
La aceste cuvinte, în timp ce Lolita o strângea mai tare pe fiica ei, am izbucnit adresându-mă celei pe care-o luam drept avocata mea:
— Nu pot s-o las să spună asemenea lucruri…
— V-am cerut să tăceţi, mi-o tăie judecătoarea. Ştiu că vă e greu să respectaţi un copil, dar închideţi imediat gura! Vă mulţumesc, doamnă, şi ţie, micuţa mea Amandine, îţi promit că domnul ăsta nu-ţi va mai face niciodată rău.
Nu s-a mai întâmplat aproape nimic. După plecarea Amandinei şi a maică-si, judecătoarea de instrucţie a asigu-rat-o pe avocata mea că, dată fiind această mărturie gravă, i se păreau indispensabile plasarea mea în detenţie provizorie şi efectuarea unei percheziţii la domiciliul meu. A adăugat că era în curs o anchetă privind toţi copiii de la etajul doi al centrului administrativ, în depoziţia ei, mama Amandinei lăsase să se înţeleagă că şi alţii ar fi putut fi victimele atingerilor mele, după cum şi-a dat seama din anumite coşmaruri ale fiicei ei. Maren Pataki nu a avut nici o replică. Au intrat atunci gardienii, care mi-au pus cătuşe şi m-au condus în arest. Văzând cum viaţa mea se năruie brutal în această catastrofă grotescă, am început să mă zbat, în timp ce avocata mea se mulţumea să repete:
— Aveţi încredere în mine. Deocamdată, o să pledez pentru atentat la pudoare, fără atingeri sau violenţă. Va trebui, poate,

să acceptaţi un tratament medical, dar o să ne batem şi o să fiţi eliberat.
— Spuneţi-i Latifei că am nevoie de ea!
Aproape că răcnisem fraza asta. Cu încheieturile prinse în două cercuri de metal rece, treceam deja de uşă spre condiţia de captiv. Plasat în detenţie provizorie la închisoarea Saint-Laurent, am aflat câteva zile mai târziu simpatica poreclă de Moartea subită cu care era desemnată doamna Pataki în lumea mea de puşcăriaşi.
*
Numai instinctul de conservare m-a împiedicat să cedez. Situaţia mea obiectivă era înfricoşătoare: să trec instantaneu 76 de la statutul de cadru superior, de intelectual occidental înstărit, de bărbat adult liber să se mişte la condiţia de învinuit încarcerat de justiţie; să fiu deodată privat de drepturile mele elementare, supus unui orar şi unui regulament, fără să văd lumina zilei, ameninţat cu bătaia de ceilalţi deţinuţi; să mă văd potenţial ruinat pentru a plăti avocaţii şi despăgubirile victimelor... Unii îşi pierd minţile sau acceptă să moară. Mai ales când, chiar şi în clasa proscrişilor, te vezi trecut în categoria cea mai abjectă, din cauza simplului fapt că dosarul tău de instrucţie menţionează cel mai îngrozitor delict: crimă împotriva copiilor. In acest caz, nu te poţi bucura de nici o formă de compasiune sau solidaritate.
În elanul conversaţiilor de salon, am crezut întotdeauna că-i preferam pe criminali poliţiştilor, pe deţinuţi magistraţilor. O simpatie spontană mă purta spre nelegiuiţii acestei societăţi crude... A trebuit s-ajung aici ca să înţeleg că prizonierii sunt la fel de abjecţi ca omenirea în ansamblu; că ei stabilesc, în interiorul stabilimentelor, aceeaşi nemiloasă ierarhie socială; că morala lor josnică reproduce morala obişnuită, într-o versiune mai simplă şi mai brutală. Ei preiau toate mârşăviile mediatice dictate de fantasmele zilei. Ca pentru a se reabilita pentru propriile crime, ei se răzbună cu o înverşunare dublă pe aceia pe care societatea i-a considerat cei mai infami.
De îndată ce-am intrat în această cursă de şoareci, n-am prea avut timp să-mi plâng de milă, toată energia fiindu-mi absorbită

de altă urgenţă: să scap de virtutea lor de bandiţi evitând să spun pentru ce ajunsesem acolo – ceea ce nu-i uşor, într-un loc unde-ţi afişezi crima aşa cum, în alte părţi, prezinţi un curriculum vitae... Luând-o înaintea ezitării mele, gardienii avuseseră, de altfel, grijă să informeze pe toată lumea; cel puţin aşa presupun fiindcă, încă de la prima plimbare în curtea închisorii, m-am trezit izolat, în timp ce vreo jumătate de duzină de deţinuţi ţineau un conciliabul aruncându-mi priviri preocupate. La o fluierătură, toţi s-au împrăştiat, dar, imediat, au trecut pe lângă mine unul după altul, strecurându-mi la ureche complimente, agrementate cu un mic semn cu degetele la gât, tăind ca o lamă de oţel.
— Îţi luăm noi pielea, jăpcău nenorocit!
Ar fi trebuit să răspund că nici eu n-aveam o simpatie deosebită pentru această categorie a populaţiei. Aş fi amintit bucuros că eram nevinovat şi scocotit ca atare până la proces. Dar în închisoare prezumţia de nevinovăţie există şi mai puţin ca afară. Litania ameninţărilor a continuat deci până la încheierea plimbării, cu un program tot mai precis:
— Ai face bine să nu adormi, dacă vrei să te mai trezeşti!
Cum aveam să aflu mai târziu, individul care-mi şoptise aceste cuvinte tandre îl omorâse pe amantul soţiei sale izbindu-l cu capul de podea, în loc să se ocupe de improbabila sa apărare, îşi consacra energia unei noi cauze în slujba justiţiei: să-şi regleze conturile cu un inamic al copiilor. Abia am avut vreme să pricep ameninţarea lui, că am primit un pumn sec în rinichi, iar o altă voce murmura:
— Fără milă pentru violatorii de copii!
Ăsta-l doborâse, cu o bâtă de baseball, pe un tip care se sprijinise, din neatenţie, pe maşina lui în parcare. Victima avea să trăiască restul vieţii în scaunul cu rotile, dar criminalul, datorită mie, tocmai descoperise un orizont mai înalt: îi era de ajuns să cureţe închisoarea de câteva lepădături a căror imagine dezgustătoare o reprezentam eu, cu aerul meu de cvadragenar burghez care ademeneşte fetiţele în toaletă. La sfârşitul plimbării, mergeam cu frică, aruncând priviri nervoase înjur. Eram închis într-o curte de recreaţie, în mijlocul unor copii

cruzi care nu mi-ar lăsa nici o şansă. Gardienii nici nu se clintiseră. Oare din laşitate, din neputinţa de a interveni la cea mai mică încăierare? Sau era vorba de o complicitate secretă cu ceilalţi prizonieri, cu care împărtăşeau valorile şi ierarhia care mă trimiteau pe mine pe treapta cea mai de jos?
La întoarcerea în celulă, m-am sprijinit de perete, cu ochii umeziţi. Degeaba-mi tot spuneam că era numai o detenţie provizorie şi că o să scap din coşmarul ăsta, începeam 78 să înţeleg că n-aveam nici o şansă. Aveau să treacă săptămâni întregi, poate chiar luni, înainte de terminarea anchetei şi demonstrarea vinovăţiei mele. Singura mea speranţă se lega de determinarea Latifei, care avea să-şi folosească toată energia pentru a mă scoate de aici; dar n-aveam dreptul s-o văd în fiecare zi şi trebuia să rezist în condiţiile acestea abominabile… Evident, aş fi putut ajunge şi mai rău, să fiu închis cu o brută care să mă tortureze. Fără îndoială, responsabilii centrului de detenţie preferau să evite situaţiile periculoase care riscau să le complice lor viaţa; m-au pus aşadar să împart celula cu alt criminal împotriva copiilor care, în ce-l priveşte, îşi recunoscuse toate delictele.
Cât eu mă smiorcăiam lipit de perete, Paolo, aşezat pe pat, parcurgea o revistă de fapte diverse în care o jumătate de coloană marca apoteoza carierei lui sociale. Şi el tot la vreo patruzeci de ani, deja chel, cu ochi tulburi în spatele ochelarilor la care una dintre lentilele groase îi fusese spartă de un deţinut. Vorbea cu o voce timidă şi stătea singur în cea mai mare parte a timpului (ultima dată când ieşise în curte se întorsese cu un dinte spart). De la vârsta de cincisprezece ani, Paolo simţise o atracţie irezistibilă faţă de băieţei, cărora adora să le arate sexul. Poate că, într-un sat de pe vremuri, această biată perversiune ar fi fost mai uşor tolerată… Totuşi, ca măsură de prevenţie, după ce fusese închis prima dată, Paolo intrase în ciclul nesfârşit al tratamentelor medicamentoase, al eliberărilor sub control, al internărilor psihiatrice care nu-l împiedicaseră să-şi repete tentativele.
Cu două luni în urmă, se dezbrăcase în faţa unui micuţ vietnamez de şapte ani şi jumătate, pe care-l lăsase să plece

punându-l să jure că nu va spune nimic. Paolo mi-a povestit întâmplarea în amănunt, şi mi-era greu să înţeleg excitaţia pe care i-o procura acea privire infantilă asupra părţilor sale genitale; mi se părea jalnică atracţia irezistibilă pe care o simţea faţă de aceste fiinţe abia formate care îi sfărâmaseră la propriu viaţa. Dar, cu toată compasiunea, nu acceptam să fiu pus în aceeaşi categorie cu el, ca şi cum vinovăţia mea ar fi fost dovedită. Această apropiere făcea, de altfel, jocul celorlalţi prizonieri, care ne priveau ca pe un cuplu şi lansau, uneori, pe culoar, strigăte la adresa noastră, recurgând la registrul feminizării batjocoritoare („Deci vă frigeţi bine împreună, curviştinelor?”), când nu făceau apel la justiţia poporului („Fiţi atenţi, la 145 sunt închişi doi jăpcăi de copii”).
În dimineaţa celei de-a doua zile, am decis să merg la duş. Paulo refuza să se ducă, de teama loviturilor; împuţea aerul din celulă, în ciuda abluţiunilor sale în chiuvetă. Eu, în schimb, îmi păstrasem simţul igienei şi o oarecare încredere în rolul gardienilor însărcinaţi să-mi asigure protecţia. M-am dus aşadar, fără să-mi imaginez precis ce mă aştepta. Puţin jenat în momentul când m-am dezbrăcat, am înaintat timid în norul de apă caldă unde informaţia părea să fi ajuns deja. Am remarcat imediat privirile aprige, apoi diversele calificative care cădeau ca nişte scuipaţi, în timp ce mă apropiam de grup: „E jăpcăul. Chiar îmi vine să borăsc…”
Insultele ridicau între noi o barieră de ruşine şi în curând m-am trezit singur, la extremitatea sălii de duşuri, sub una dintre stropitori, care mă uda, în vreme ce ceilalţi prizonieri se spălau la distanţă. Gardianul trecea din când în când pe alături. Deodată, în plesnetul apei pe pardoseală, am distins o serie de tirade, mai blânde, care-mi erau vizibil adresate:
— Are buci mişto ăsta nou.
— Aproape ca de copil.
— Nici nu-i de mirare, la gusturile lui!
Inima îmi bătea mai tare. Mă străduiam să-mi păstrez aerul indiferent şi să mă săpunesc, dar acum mă priveau toţi. Tonul lor avea ceva brutal şi excitat.
— La-ntoarce-te un pic, jăpcăule, să-ţi văd găurica!

— Pe-aici, drăguţă, că vreau să profit şi eu de bucile tale... Înfricoşat de-a binelea, nu reuşeam să mă mişc. Ca să pot ieşi, ar fi trebuit să trec prin faţa lor, iar acum gardianul dispăruse. Cu o mână între picioare, deţinuţii îşi proferau ameninţările încet, ca să nu declanşeze alerta: 80
— Ţi-ar plăcea să-ţi facem ce le faci tu puştoaicelor?
În acest moment critic, o voce puternică se ridică şi le acoperi pe celelalte cu forţa unui tunet:
— Lăsaţi-l în pace. Următorul care se leagă de el o să aibă de-a face cu mine!
Cine îndrăznea să vorbească astfel? Ce zeu îmi venise în ajutor? Gardianul nu se întorsese, dar, din fundul sălii de duşuri, o formă umană începuse să se mişte în direcţia mea, în timp ce ceilalţi se dădeau la o parte ca să-i facă loc... Mai degrabă o bestie umană: o sută cincizeci de kile de carne şi grăsime, cu trupul plin de păr şi de clăbuci de săpun, omul înainta încet prin vaporii de apă fierbinte. Câteva capete se întorseseră, neînţelegând:
— Dar, Lulu! Este un criminal împotriva copiilor!
— Ce ştiţi voi despre asta? Dacă vă atingeţi de un singur fir de păr din capul lui, mă ocup eu de voi!
Se întâmplă, în viaţă, ca în cel mai disperat moment de singurătate să se manifeste un gest de solidaritate, o atitudine care rupe laşitatea din jur şi în faţa căreia şobolanii sfârşesc prin a fugi. În acea clipă, hoarda care mă încercuia s-a spart; fiecare a pus capu-n pământ, văzându-şi de spălat, iar masa enormă a acestui munte de carne se apropia, cu chipul rotund de Buddha, cu braţele unui luptător de sumo şi picioarele puţin arcuite pe pardoseală. Perii săi întreţesuţi, pe care spuma îi făcea lucioşi, formau pe tot corpul o vegetaţie densă, iar din mijlocul acestei păduri ieşea un sex minuscul. Cu un calm de călău, lăsa să cadă greutatea trupului pe un picior, apoi pe celălalt. Deţinuţii rămăseseră cu capetele înclinate, fără să mai îndrăznească a spune ceva. Când a ajuns lângă mine, mi-am fixat privirea spre acest protector neaşteptat, cu un amestec de gratitudine şi încredere. Abia atunci chipul său mare de copil schiţă un

zâmbet, apoi Lulu întinse uriaşul braţ, îmi atinse cu mâna păroasă şi groasă umărul şi le spuse celorlalţi:
— E prietenul meu şi vă sfătuiesc să nu-i faceţi necazuri, Pentru o persoană în situaţia mea, a mă sprijini pe o personalitate puternică, necontestată în comunitate, constituia o garanţie a integrităţii fizice şi morale. Aceeaşi lege se întâlneşte şi în majoritatea carierelor politice sau administrative care presupun să întâlneşti protectorul potrivit la momentul potrivit... Numai că aici, spre deosebire de politică sau de administraţie, dacă n-aş fi găsit protectorul potrivit aş fi fost expus la consecinţe cu adevărat dureroase. Fără intervenţia lui Lulu, mi-aş fi pierdut o parte din dantură, apoi aş fi adoptat comportamentul de supunere şi de retragere în sine simptomatic fiinţelor maltratate. Lulu m-a scutit de toate acestea. După întâlnirea noastră de la duşuri, el m-a privit ca pe o fiinţă demnă de stimă şi fragilă. Cu toată greutatea şi limbajul lui frust, mi se adresa cu blândeţe şi am devenit confidentul lui. În fiecare recreaţie, aşteaptă să vin lângă el, deoparte. Aşezaţi pe trepte, îmi povesteşte aventurile lui, rolul de „bodygard” pe care-l avea în barurile de noapte până să ucidă un gălbejit (nu-i plac gălbejiţii), îmi povesteşte toate astea ca pe un basm; din când în când, câte o frază lămureşte prietenia ce-mi poartă:
— Acum, îi bagă la puşcărie şi pe albii inteligenţi şi respectabili ca tine. Lucrul ăsta nu-l accept...
Îşi însoţeşte câteodată analiza cu o explicaţie suplimentară:
— Tot ce ţi se-ntâmplă e din vina muierilor; nu trebuia niciodată să li se lase muierilor puterea.
Gândindu-mă la mama Amandinei, sunt obligat să consider că Lulu nu se înşeală pe de-a-ntregul. În rest, simţul meu moral se revoltă la auzul acestor infamii rasiste şi sexiste, fără să reacţioneze. Dar n-am de ales. Lulu e puternic, toată lumea se teme de Lulu. Chiar şi când nu e lângă mine, ceilalţi se mulţumesc de acum cu un zâmbet zeflemitor al cărui sens îl înţeleg căci, pentru ei, am devenitfemeia lui Lulu. În aceste precare condiţii sociale, materiale şi psihologice aştept, zi de zi, veşti de la avocata mea şi mai ales de la Latifa, care, afară, se zbate în continuare să mă salveze.

Vicepreşedintele responsabil de comunicare veni el însuşi pe sub marchiză, până la portiera limuzinei. Deşi era pregătit pentru această întâlnire, fu impresionat de extraordinara relaxare a invitatului său, acea nonşalanţă a fostului condamnat care-i întindea mâna surâzând. După ce ridicase ochii spre clădirea Companiei Generale a Tutunului, masivul negru remarcă, dând din cap:
— E cool de tot!
Deşire îşi schimbase uniforma portocalie de deţinut cu un trening Gucci şi o pereche de Nike cu talpă triplă. Lanţul de aur de la gât putea aminti că era vorba de un răufăcător dar, minus acest detaliu, tot comportamentul său părea calm şi detaşat. Dădea încet din cap şi zâmbea, fără să spună un cuvânt; iar vicepreşedintele se gândea cu admiraţie că această candoare ascunde o mecanică intelectuală şi strategică de cea mai înaltă clasă, cum o dovedise povestea cu ţigara. Astfel analiza presa comportamentul fostului condamnat la moarte, devenit în câteva săptămâni unul dintre cei mai populari oameni din ţară, port-drapel al luptei împotriva pedepsei capitale, pentru drepturile fumătorilor, pentru copii şi pentru flori; pe scurt, campion al vieţii şi al diverselor cauze pe care le întruchipase în momentul când îşi îndeplinise ultima dorinţă. Deşi rămânea inculpat până la rejudecarea procesului, aproape nimeni nu mai voia să-l vadă pe acest om ca pe un asasin, însuşi vicepreşedintele credea tot mai ferm în interesul companiei de a susţine financiar contraancheta şi contraatacul juridic.
Avu atunci neplăcerea s-o vadă ieşind pe partea cealaltă pe avocata Pataki. Cu mutra boţită şi palidă, ea înconjură maşina şi se lipi de clientul ei ca o gardă de corp. De la eliberarea condiţionată a lui Deşire Johnson, ea nu-l părăsea nici un pas. Nu mai era vorba, pentru tânăra femeie, să pregătească o contraofensivă penală, ci mai degrabă să păstreze un client care reprezenta cvasitotalitatea veniturilor ei. Ca să învingă manevrele Companiei Tutunului, ea trebuia să rămână într-o relaţie privilegiată cu el. Toată lumea trebuia să înţeleagă: e inutil să i te adresezi lui Deşire fără să treci pe la ea. Pentru asta, ea profita de indolenţa acestui Rasta care nu exagera cu

nimic şi se mulţumea cu nişte gesturi simbolice – ca acel „V” al victoriei adresat camerelor de televiziune care-i filmau trecerea, împiedicându-se mereu de femeia asta (ea dormea mai mult în salonul hotelului lui, o cameră la Four Seasons plătită de Compania Tutunului), Deşire ajunsese să accepte această prezenţă ca pe una firească... Dar avocata îşi vedea rolul alunecând treptat spre cel de ataşat de presă, de secretară particulară, de guvernantă şi o grămadă de alte slujbe pe care ea le accepta cu dragă inimă, ca să nu piardă găina cu ouă de aur.
Când liftul urca spre etajul paisprezece, Deşire se uită la vicepreşedinte cu un surâs larg, apoi repetă:
— E coo/de tot aici!
— Mulţumesc, cred că stăm... Destul de bine, într-ade-văr. Această clădire a fost construită în 1927.
— Nu ştiţi de unde-aş putea face rost de ceva iarbă? Surprins, înaltul responsabil bâlbâi rânjind:
— Mă scuzaţi, dar nu cred că asta face parte, deocamdată, din sarcinile noastre...
Johnson îl scruta cu acel surâs impasibil care ar fi părut idiot dacă n-ar fi ascuns un geniu recunoscut astăzi de toţi. 84
Maren luă mina amuzată a unei femei care cunoaşte resorturile psihologiei:
— Nu-i daţi atenţie! E un puşti. Mi-aduce aminte de fiul meu care tocmai a împlinit doisprezece ani. Vi se pare că vă provoacă, dar el se amuză!
Intrară în sala de reuniune în care fusese primită Maren prima dată. Apropiindu-se de geamuri, Deşire contemplă o clipă oraşul de la picioarele sale, apoi se aşezară în colţul salonului şi începură să vorbească despre noua lui viaţă, despre noul proces. Vicepreşedintele îşi drese glasul şi spuse:
— Am pus la punct un întreg plan mediatic pentru a povesti ieşirea dumneavoastră din închisoare. Veţi apărea în cele mai bune emisiuni televizate. Poate-ar trebui să vă întâlniţi cu ataşaţii noştri de presă...
Înainte ca Deşire să apuce să răspundă, Maren Pataki le arătă calea pe care ar trebui s-o urmeze:

— Comunicaţi-mi programul detaliat, mă ocup eu de tot... Directorul îl privi pe Johnson cu un aer interogativ, învinuitul confirmă cu un surâs năuc:
— Aşa e bine, se ocupă ea.
Scotocind în buzunar, fostul condamnat scoase un pachet de ţigări. Se pregătea să-şi aprindă una când privirea sa se încrucişa cu cea a unui cadru superior, care-i explică timid:
— Scuzaţi-mă, dar e un local pentru nefumători.
Pronunţând aceste cuvinte, el nu făcea decât să amintească regulamentul. Deodată se opri, stingherit: aproape că repetase scena execuţiei ratate! Când îşi întâmpina invitatul, această remarcă putea să pară de prost gust. Departe de a se enerva, Johnson îşi recapătă mina aiurită:
— Să n-ai voi să fumezi aici, la un fabricant de ţigări!
— Mă scuzaţi, domnule, e legislaţia muncii, în clădirile profesionale, fumatul este interzis; în privinţa asta, salariaţii noştri sunt la fel de vigilenţi ca toţi ceilalţi. Şi, trebuie să vă mărturisesc, pe mine, personal, tutunul mă... Incomodează (pronunţase aceste cuvinte tuşind). Dar avem spaţii rezervate: la celălalt capăt al sălii, în spatele uşii de sticlă, dacă vreţi neapărat.
La fel de conciliant, Deşire Johnson merse spre zona pentru fumători, legănându-şi alene umerii. Vicepreşedintele profită de lipsa lui ca s-o încerce pe avocată:
— Nu credeţi că... În perspectiva acestui nou proces, ar fi bine să fiţi înconjurată de o echipă de experţi?
Maren se aştepta la această întrebare, preludiu al programatei sale eliminări! Observă totuşi că interlocutorul ei umbla cu mănuşi, datorită ascendentului pe care ea îl avea asupra clientului. Trebuia să rămână fermă:
— Vă mulţumesc, sincer, pentru solicitudine; dar Deşire ţine ca eu să ţin lucrurile în mână. Voi continua deci să duc lupta, cum am dus-o şi până acum cu oarecare succes, nu? Şi tot cu sprijinul dumneavoastră financiar, sper!
Managerul părea perplex:
— Totuşi, aţi avea numai de câştigat...

— Sunt o independentă, îmi place ancheta, îmi place munca pe teren.
Bărbatul făcu un gest de înţelegere. Apoi fruntea i se încruntă din nou şi întrebă:
— Cred că nu vă e uşor să vă ocupaţi şi de celelalte treburi ale dumneavoastră, fără un secretariat, când aveţi un caz atât de important ca al lui Deşire? Clientela dumneavoastră riscă să fie neglijată.
Maren vru să arate că era stăpână pe situaţie:
— De aceea nici nu accept decât dosare mici, fără importanţă... Apropo, aţi primit e-mail-ul meu despre bietul tip acuzat de crimă împotriva copiilor fiindcă a fumat o ţigară în toaleta centrului administrativ?
— Sincer, nu e pentru noi. Orice-ar fi făcut sau nu, nu vrem să avem nici o legătură cu o crimă împotriva copiilor, e prea dezgustător!
Deşire, care revenea în salonul pentru nefumători, aprobă cu o voce hotărâtă, ca un om care cunoaşte adevărul: 86
— Nu ne-atingem de copii, aveţi dreptate! Nu ne-atin-gem de viaţă!
Directorul de comunicare se întoarse zâmbind. Aceste ultime cuvinte îi plăceau, îl regăsea pe marele Deşire, cel pe care-l admirase la televizor, cel care provocase un formidabil elan popular, pe înţeleptul Deşire. Entuziast, funcţionarul trecu la subiectul următor:
— Spuneţi-mi, dragă... Prietene, în afară de planul mediatic şi de noul proces, mai este vreo luptă, astăzi, pentru care aţi vrea să ne mobilizăm?
Johnson se lăfăise în fotoliu cu îndrăzneala oarecum vulgară a derbedeilor:
— Aş putea să beau un păhărel? Un whisky, ceva?
— Bineînţeles, sun imediat...
După ce băutura fu comandată, masivul Rasta păru să se concentreze o clipă; apoi întoarse spre directorul de comunicare un chip dintr-o dată grav:
— Astăzi, văd o singură luptă importantă; şi, sincer, nu-i a mea. E a ostaticilor de la MartyreAcademy...

— Evident! Aprobară cei doi interlocutori. Vicepreşedintele dădea din cap, ca şi cum nimic nu mai era de discutat, întrebă apoi:
— Dar… Credeţi că se poate face ceva pentru nefericiţii aceia?
— Nu ştiu, dar ştiu că trebuie să ne batem. Ştiu că data de 5 mai a marcat o cotitură şi că nu putem rămâne cu braţele încrucişate…
— Are dreptate, se grăbi să repete avocata. Nu mai putem gândi la fel după 5 mai.
Lectura ziarelor apărute miercuri, 5 mai, te putea face să crezi că era o zi ternă, una dintre zilele acelea când lumea adoarme, iar actualitatea se învârte cu încetinitorul.
Pentru a menţine atenţia cititorilor, mai multe ziare aminteau pe prima pagină viitoarea eliberare condiţionată a lui Deşire Johnson, obţinută de comitetul de susţinere: dar se simţea deja că afacerea nu mai era de interes, pe măsură ce ameninţarea morţii se îndepărta. Puţini au fost cititorii care au remarcat, în paginile interioare, acest comunicat laconic difuzat de o agenţie de presă; câteva rânduri care-ar fi trebuit să fie în centrul actualităţii; câteva rânduri care, retrospectiv, au desemnat acea zi de miercuri, 5 mai, drept una când istoria se trezeşte şi îţi dă fiori pe spinare:
Grupul terorist „Conştiinţa lui John Wayne” a revendicat răpirea a şase ostatici în Orientul Mijlociu, îngrijorarea crescuse de mai multe zile, după dispariţia colaboratorilor civili şi militari, pe drumul Damascului, într-un e-mail trimis canalului de televiziune Allah l, comandoul – necunoscut până astăzi – a ameninţat că va trece la executarea ostaticilor dacă nu va obţine plata unei răscumpărări de 500 de milioane de dolari, destinată să finanţeze dezvoltarea unui „terorism de calitate”.
La prima vedere, revendicarea părea o farsă; mai era şi de o tristă banalitate. De doi ani, grupurile armate, în slujba celor mai variate cauze, se înmulţeau în regiune; teroriştii luaseră locul fundamentaliştilor şi cereau tot felul de lucruri. De altfel, cazul părea să cadă în uitare după ce guvernele implicate declaraseră că nu se pune problema să cedeze şantajului. Căpătă însă deplină amploare în seara de 10 mai, când postul Allah l difuză o

nouă înregistrare video în care puteau fi văzuţi cei şase ostatici îngenuncheaţi şi cât se poate de speriaţi, în jurul lor, bărbaţi mascaţi agitau pistoale şi săbii, atingând cu lamele gâturile prizonierilor. Purtând o pălărie de cowboy, şeful comandoului ieşi în faţă ca să-şi citească declaraţia, pe un ton sec şi nemilos: „Ca răspuns la umilinţa pe care ne-o provoacă atâţia terorişti amatori, atâţia asasini fără credinţă sau lege, afirmăm că luarea de ostatici este o artă. Fiindcă noi credem în meseria noastră şi fiindcă nu l-am uitat pe John Wayne, declar oficial deschisă Martyre Academy".

Rostise acest cuvânt pe un ton mai ridicat, în timp ce acoliţii lui ridicau cu mândrie pistoalele şi săbiile deasupra prizonierilor, răcnind: „Martyre AcademyMartyre Academy.

Începu atunci, într-o engleză cu puternice accente arabe, macabra explicaţie a proiectului: „Timp de şase luni, sub ochiul vigilent al camerelor noastre, cei şase ostatici se vor înfrunta într-un concurs în care vor trebui să cânte, să danseze, să treacă tot felul de probe. Acest program se va difuza pe Internet, iar publicul din lumea întreagă va putea să-şi voteze candidatul ales. La sfârşitul fiecărei luni, jucătorul care va obţine cel mai mic număr de voturi va fi executat – dacă nu cumva guvernele nelegiuite ne satisfac revendicarea".

Se întoarse spre cei patru bărbaţi şi cele două femei înghesuiţi pe jos şi încheie, pe tonul încurajator al unui conducător de stagiu: „Doamnelor şi domnilor, noi o să vă demonstrăm că terorismul este un meşteşug; dumneavoastră trebuie să demonstraţi că orice victimă are o şansă de supravieţuire dacă ştie să se lupte. Pregătiţi-vă, concentraţi-vă, probele încep mâine. Fiecare dintre dumneavoastră îşi ţine propria viaţă în mâini. Să câştige cel mai bun!"

E uşor de imaginat sentimentul de oroare care s-a răspândit în societăţile democratice. Guvernele şi-au exprimat, unanim, indignarea de a vedea viaţa unor nevinovaţi redusă la acest joc cinic. După ce şi-au făcut cunoscută furia, au anunţat că se vor lua toate măsurile pentru a elimina comandoului şi a pune capăt acestor activităţi, salvând viaţa ostaticilor. Fiica lui John Wayne a luat cuvântul pentru a-şi exprima nedumerirea în faţa unei

asemenea apropieri între starul filmelor western şi această sordidă punere în scenă. Preşedinţii principalelor societăţi de televiziune au mers mai departe, declarându-se şocaţi de modul în care o bandă de criminali deturnau inocentele emisiuni de divertisment. Directorul de programe al unui canal de reality-show a vorbit de contrafacere şi chiar de uzurpare comercială, în semn de rezistenţă, tinerii candidaţi de la Star Academy s-au grupat înjurai lui Britney, laureata de anul trecut, pentru a intona, ţinându-se de mâini, un cântec de dragoste dedicat ostaticilor.
Potrivit declaraţiilor oficiale, urmau să fie luate toate măsurile pentru ca Martyre Academy să nu fie difuzată pe Internet. Dificultatea unui asemenea control nu a întârziat să apară. De la generaţie la generaţie, de la sistem la contrasistem, reţeaua mondială devenise cu totul anarhică. Multiplicarea schimburilor, a serverelor, a site-urilor împrăştiate pe toată planeta făcea din web o ţesătură infinită. Părea imposibil, chiar şi pentru cei mai buni experţi, să depisteze circuitul foarte volatil – şi modificat încontinuu -care permitea filmului cu ostatici să circule pe reţea. Primul episod din Martyre Academy a trecut aşadar fără nici o dificultate de cenzura teoretică. Iniţial închise în exigenţele lor morale, principalele canale de televiziune n-au rezistat mult la atracţia audienţei. Cu acordul autorităţilor publice, ele au decis să difuzeze câteva scene „în scop informativ” – cenzurând totuşi imaginile cele mai atroce, accesibile doar utilizatorilor de web.
Pentru prima probă a acestei competiţii morbide, discipolii lui John Wayne organizaseră un concurs de karaoke. Fiecare candidat trebuia să aleagă un cântec din lista oferită de terorişti – alcătuită în principal din şlagăre americane. Trebuia apoi să-l interpreteze în faţa camerei, cu microfonul în mână. Scena, improvizată în locul de detenţie, era sumar delimitată printr-o pânză pe fundal, în culo-90 rile sclipitoare ale miliţiei armate. O proiector lumina centrul, în timp ce membrii comandoului, instalaţi pe scaune, cu pistoalele în mâini, jucau rolul publicului, în aceste condiţii a apărut pe scenă primul ostatic: o infirmieră coreeană afiată în misiune umanitară. Ea nu cunoştea aproape niciunul dintre cântecele propuse, cu excepţia bitului disco/Wâll

Survive – melodie de circumstanţă pe care o intona curajoasă, cu ochii închişi, aproape fără să mişte. Accentul ei ascuţit de asiatică deforma cuvintele, dar ea încerca să susţină refrenul prin câteva legănări ritmice. La mijlocul cântecului, candidata fu cuprinsă de un acces de spaimă şi izbucni în lacrimi, sub fluierăturile cowboy-ilor, înainte să lase locul următorului candidat.
Cu toată modestia mijloacelor materiale, totul era făcut pentru a recrea iluzia unui program de televiziune. După fiecare prestaţie, ostaticul, intervievat într-o lumină intimă, îşi dezvăluia impresiile. Teroriştii înşişi intraseră în joc; se vedeau mâneca uniformei şi mănuşa ce întindea microfonul spre victima care îngăima câteva cuvinte înfricoşate.
Al doilea candidat, un jurnalist german, a arătat mai multă convingere. După ce a cântat Love Me Tender, cu o vibraţie plăcută, el a lansat un apel solemn către telespectatori să voteze pentru el, în numele dreptului la informaţie. Participantul cel mai lamentabil a fost, cu siguranţă, acel şef de raion din Canada, în vârstă de cincizeci şi trei de ani, divorţat, care venise în butoiul cu pulbere al Orientului Mijlociu unde spera să facă avere deschizând magazine de alcool. Arestat mai întâi de un grup islamic, fusese schimbat pe un kalaşnikov şi recuperat de Conştiinţa lui John Wayne. Incapabil de cel mai mic efort de a cânta după ritm, prea puţin conştient de gravitatea situaţiei, el era îngrijorat numai de casa pe care-o cumpărase pe credit şi de sănătatea câinelui său. Din prima săptămână, doi candidaţi s-au detaşat din lot: Kevin, fiindcă era cel mai tânăr şi avea o plăcere inocentă de a intona, ca un star, cântecele pe care le ştia deja pe de rost; Fran9oise, o bătrână creştină de şaizeci şi cinci de ani, fiindcă fredona „pentru copii” cântecele care le-au smuls lacrimi spectatorilor din lumea întreagă. Ea a mai adăugat că, dacă trebuia să moară cineva, ea trebuia să fie prima, din cauza vârstei.
După fiecare difuzare a unui fragment din Martyre Academy, prezentatorul jurnalului îi îndemna pe telespectatori să nu ia parte la vot, pentru a nu legitima odiosul şantaj al răpitorilor. Nenumărate voci, la televiziune, la radio, în ziare, au repetat că

era josnic să participi. Tensiunea a crescut la sfârşitul primei săptămâni, când postul Allah l a dezvăluit rezultatele probei de karaoke. Cu chipul mascat în continuare sub pălăria western, şeful comandoului îl cuprinse cu braţul stâng pe al şaselea candidat, câştigătorul competiţiei: un bucătar kuweitian care fredonase Sex Machine cu grohăituri de bărbat în rut. De cealaltă parte, îngenuncheată şi ţinând capul plecat în semn de supunere, stătea infirmiera coreeană, cea care pierduse această primă rundă. Cum s-a înţeles din analizele care au urmat, publicul occidental şi asiatic respectase consemnul guvernelor, care le cereau să nu voteze; dimpotrivă, internauţii din ţările arabe se repeziseră la calculatoare; ei îl aleseseră pe singurul candidat din religia lor şi o condamnaseră pe femeia aceea, care valora mai puţin decât o cămilă.
N-a fost nevoie de mai mult pentru ca opinia publică occidentală să se trezească şi, în fiecare ţară, un elan de solidaritate naţională să-i împingă pe oameni să voteze masiv pentru propriul candidat, ca într-o competiţie sportivă. Fiecare rundă dura o lună şi cuprindea patru probe. Mai erau trei săptămâni până la prima execuţie. Se putea accepta, în numele unui principiu, ca acest kuweitian să fie singurul supravieţuitor al măcelului programat? Semnalul rezistenţei a fost dat de Deşire Johnson, în cursul emisiunii televizate în care era invitat să-şi povestească ieşirea din închisoare. Pe platou, un grup de copii tocmai îi oferise fostu-92 lui condamnat la moarte un buchet de violete, cu aluzie la florile pe care le culesese el înainte de a-şi fuma ultima ţigară, înconjurat de puşti, el luă microfonul şi lansă un apel în favoarea ostaticilor de la Martyre Academy: „Toţi spectatorii ştiu că eu respect viaţa. Datorită sprijinului lor, am putut ieşi din închisoare. Dar astăzi alte vieţi sunt în pericol şi trebuie să le susţinem votând. Votaţi pentru cine vreţi, dar votaţi. Chiar dacă şansele nu sunt egale, fiecare vot mic pe care-l veţi trimite – pentru unul sau altul -va fi apelul dumneavoastră personal la viaţă”.
Acest mesaj a fost urmat de o adevărată eliberare a conştiinţelor. Din a doua săptămână, numeroşi cetăţeni au început să urmărească deschis, pe calculatoare, episoadele din

Martyre Academy, susţinând un candidat sau altul. Elevii de la Star Academy au trecut oficial de partea lui Kevin: „Nu este mai bun decât ceilalţi, dar este cel mai tânăr şi are dreptul la viaţa care i se deschide în faţă”. O asociaţie a pensionarilor a reacţionat şi a lansat propria petiţie, cerând să fie salvată Fran9oise, „pentru că e cea mai vârstnică, altruismul ei a bulversat lumea, iar societatea noastră nu se poate lipsi de o asemenea calitate umană”.
A treia săptămână a început cu un quiz gigantic în cursul căruia candidaţii trebuia să răspundă la întrebări culturale. Ostaticii păreau la fel de terorizaţi în faţa camerei; dar, în lumea liberă, ei deveniseră de-acum nişte staruri. Ziarele le reproduceau portretele; revistele people primeau despre fiecare confidenţe şi fotografii personale; Martyre Academy ar fi devenit jocul public preferat dacă, la începutul celei de-a patra săptămâni, nu s-ar fi ştiut că, în lipsa unui miracol, unul dintre candidaţi avea să fie decapitat.
De vreo douăzeci de minute bune, duba închisorii patinează în ambuteiajul de pe bulevardul Victoriei. Aşezat între doi agenţi, zăresc trecătorii dincolo de geamul de securitate. Se întorc de la lucru, aşteaptă lumina semaforului şi par destul de satisfăcuţi să locuiască în acest oraş încărcat de istorie – deşi prezentul cere anumite adaptări. Mulţi dintre ei ţin batiste la nas; alţii au optat pentru măştile vândute pe trotuar, la un eurolar bucata: ca nişte filtre de cafea pe care ţi le legi în jurul gurii şi al nasului, cu ajutorul unui elastic. Dominând această forfotă umană, un imens afiş acoperă faţada primăriei, anunţând evenimentul la care toţi cetăţenii vor putea participa până luni: „AL V-LEA WEEKEND AL AERULUI CURAT”
Când eram funcţionar, îmi aduc aminte că am întocmit o scurtă analiză, datorită cifrelor confidenţiale furnizate de centrul de control al toxicităţii. Reieşea, în mod curios, că în timpul weekendurilor aerului curat – când echipa municipală bate cartierele pentru a celebra „oraşul care respiră” – gradul de ozon şi de gaz carbonic creştea, în medie, de l, 5 ori în raport cu restul anului (or, această rată depăşeşte deja maximul acceptabil pentru sănătate). Pentru a marca evenimentul, întâiul

nostru edil a decis, într-adevăr, interzicerea circulaţiei pe vreo zece bulevarde şi căi rapide, ceea ce i-a constrâns pe automobilişti să se înghesuie 94 pe toate celelalte, în ambuteiaje monstruoase. Ar fi putut interzice circulaţia; s-a mulţumit să „nu o recomande”. Acest îndemn n-a avut nici o influenţă asupra celor interesaţi, în special a locuitorilor de la periferie care foloseau tocmai maşina... ca să meargă la serbarea aerului curat!
Organizate pe străzile astfel eliberate, numeroase distracţii se străduiau să sensibilizeze populaţia într-un spirit ludic. Revăd enumerarea lor într-un document tehnic pregătitor:
1) Instalarea de spaţii pentru biciclete, role şi trotinete la intersecţii;
2) Invitarea populaţiilor în „cafenelele cu oxigen”, unde consumatorul va urmări documentare despre aer şi compoziţia lui; va putea, de asemenea, să înveţe să citească şi să analizeze rata de poluare;
3) La fiecare oră, lansarea de către copii a unor baloane multicolore umflate cu aer pur.
Mai urmau şi alte puncte, pe care le-am uitat, culminând cu mitingul de închidere de duminică seara, la care primarul rosteşte ritualic marele său discurs despre aer şi viaţă.
În acest weekend, închiderea bulevardelor determină, aşadar, o formidabilă creştere a poluării; dar serbările aerului duc, totodată, şi la o agravare a poluării atmosferice pe parcursul întregului an, fiindcă întâlnirile organizate în weekend le permit municipalităţii şi presei să neglijeze subiectul începând din lunea următoare. După ce şi-au exprimat angajamentul împotriva degradării condiţiilor de viaţă pe planetă, se pot întoarce la alte preocupări, precum urgenţa relansării economice, indicatorii pozitivi ai producţiei de automobile, „veştile bune” venite din Asia, unde consumul creşte cu viteze de două cifre. S-ar putea obiecta că degradarea mediului este agravată de relansarea economică, de producţia de maşini şi de creşterea cu două cifre din ţările asiatice; dar regula este să rămâi optimist; să te bucuri pe de o parte şi să te îngrijorezi moderat pe de alta, cu măsură şi simţ de răspundere.

Dacă mă gândesc bine, mă întorc în cartier fără pic de nostalgie. Tot ce-mi plăcea în oraşul acesta, când am venit prima dată, pare astăzi dispărut, înlocuit de magazine de firmă: lăptăriile, pescăriile şi atelierele meşteşugarilor, străzile negre şi magazinele de antichităţi prăfuite, cinematografele de cartier… În locul lor, văd aproape numai buticuri de îmbrăcăminte, buticuri de îmbrăcăminte, buticuri de îmbrăcăminte. Oraşul înşiră cu mândrie specialităţile banale pe care le poţi vedea de la un capăt la altul al planetei: restaurante fast-food pentru cei săraci şi mai puţin săraci (în cazul ultimilor, fast-food-ul se deghizează în bucătărie tradiţională); un ritm de viaţă în întregime reglat de weekenduri şi de orarele de lucru; închiderea generală a bistrourilor după miezul nopţii; fumatul interzis peste tot; drepturile tot mai numeroase ale copiilor (în faţa şcolii de lângă mine, în acea mică intersecţie fără maşini, au plantat nu mai puţin de opt semafoare). Pe scurt, confortul vigilent al unui oraş de provincie înfipt peste acest oraş care se credea altădată unul dintre cele mai frumoase din lume. Văd toate acestea din dubă şi-mi spun că nu pierd mare lucru, că va trebui doar să fiu curajos.

Din ce-am înţeles, condiţiile de circulaţie, în acest al cincilea weekend al aerului curat, vor fi şi mai mult agravate de manifestaţia organizată în Piaţa Republicii în favoarea lui Kevin de la Martyre Academy. Presa se teme că se vor produce ciocniri cu cortegiul pensionarilor, care vor s-o salveze pe Franţoise, şi cu cel al jurnaliştilor, care dau prioritate reporterului german… Suporterii lui Kevin se bucură totuşi de un aliat de soi, Deşire Johnson, care va mărşălui în fruntea manifestanţilor. Pentru el, contează în primul rând „să salvăm tineretul, care este viaţa viitoare”. După eliberare, a devenit un fel de profet, iar fotografiile lui umplu zidurile oraşului. Cei doi gardieni, aşezaţi în dubă, în dreapta şi în stânga mea, se numără printre suporterii lui. Cel mai tâ-96 năr, un indonezian cu craniul ras, îi explica adineaori colegei sale, o chiliana masivă care molfăie gumă:

— M-am simţit cu adevărat mai bine când a scris cuvintele alea cu flori: „Trăiască viaţa”. Ce forţă la un tip care urma să moară!

— Eu refuz să cred că Deşire a omorât un poliţai. Numai şi din surâsul lui îţi dai seama că respectă viaţa... Nu ca tine, ticălosule! A răspuns gardiană, dându-mi un cot şi râzând aproape muzical.
Aş fi putut să tac, dar am luat cuvântul: un mod de a mă pregăti pentru şedinţa care urma:
— Măcar cazul lui a permis o reflecţie asupra dreptului de a fuma în ţara asta.
— Asta mi-e greu să pricep! A replicat indonezianul. Cum poate să apere în acelaşi timp dreptul la viaţă şi dreptul la ţigară?
— Dreptul la viaţă, am răspuns eu, înseamnă şi dreptul de a gusta din plăcerile periculoase. Este însă un punct în care îl dezaprob pe Johnson...
— A, da? L-am putea afla şi noi? A întrebat chiliana pe acel ton familiar care-i apropie uneori pe gardieni de prizonieri.
— Da, când afirmă că e mai bine să ucizi un bărbat de cincizeci de ani decât un bătrân, o femeie sau un copil!
Imediat zâmbetul s-a transformat în grimasă:
— Nu mă miră că un pervers ca tine preferă să-i atace pe cei slabi şi nevinovaţi!
— Nu, e numai o chestiune de rigoare. Pentru mine, copiii sunt fiinţe neformate, cu reacţii foarte rudimentare; nu se gândesc decât să mănânce, să plângă, să domine într-un mod aproape mecanic. Cât despre bătrâni, moartea le este deja familiară şi ei îşi aşteaptă odihna. Ca să nu mai spunem despre femei: ele au dobândit egalitatea şi nu văd în numele cui li s-ar putea acorda un asemenea privilegiu... Nu, după părerea mea, tocmai bărbatul adult, bărbatul de patruzeci sau cincizeci de ani are cel mai mult nevoie de susţinere, din cauză că toată lumea îl dispreţuieşte. El încă iubeşte viaţa, dar simte că moartea se apropie; prin facultăţile sale intelectuale, crede că a ajuns la apogeul personal, dar şeful deja se gândeşte să se descotorosească de el; peste tot, persoane mai tinere aşteaptă să-i ia locul. Fosta lui soţie îl consideră deranjant, bun numai să plătească pensia alimentară. Propriii lui copii îl cred complet depăşit. Cât despre secretara lui, îi pândeşte primul surâs ca să-l acuze de „hărţuire sexuală” şi să-l pună să plătească... În viaţa

lui, totul culminează şi totul se năruie. Nu văd vreun simbol mai fragil al condiţiei umane.
— De-aceea preferaţi să faceţi rău copiilor?
— N-am căutat niciodată să le fac rău. Îi ignor. Nimic nu mă atrage la ei. Sunt nişte embrioni, abia confruntaţi cu bogăţia limbii, cu subtilitatea jocului social, cu bucuriile şi suferinţele iubirii. Priviţi-i pe copiii bolnavi care mor consolându-şi părinţii, cu împăcarea celor care nu cunosc încă viaţa. Moartea nu este pentru ei decât o trecere uşoară, aproape inconsistentă, în timp ce pentru adultul la vârsta deplinei forţe, spaima în faţa abisului, intensitatea nostalgiei sunt infinite. Din toate acestea, deduc că, dacă trebuie numaidecât făcut acest gen de alegeri, ar fi preferabil, pentru omenire, să fie ucis un copil – şi, chiar mai bine, un sugar – decât un om matur.
Încă o dată, s-ar fi zis că mi-am pecetluit vinovăţia. Indiferenţa pe care-o exprimam faţă de copii părea, în mod bizar, să se traducă – în mintea frustă a gardienilor mei -printr-o atracţie irezistibilă pentru fetiţe! Logica acestui caz părea imposibil de înţeles; sensibilitatea refuza să admită nevinovăţia mea, deşi raţiunea îi stabilea dovada.
Latifa a constatat şi ea asta, la întâlnirea cu primarul, pe care o solicita de săptămâni întregi. De fiecare dată, de la cabinet i se răspundea că nu o poate primi, demonstrând o totală indiferenţă faţă de acel trecut apropiat când echipa municipală îmi aprecia sfaturile. Nu mai rămâneau, din 98 toate acestea, decât refuzul rece de a vorbi cu un criminal împotriva copiilor şi chiar un ton de reproş în vocea secretarelor, ca şi cum crima mea afecta imaginea oraşului. Totuşi, nimic n-o descuraja pe Latifa, nici măcar acea percheziţie sordidă pentru care fusesem adus în cătuşe la domiciliu; Sarko se agita nefericit printre picioarele mele, în timp ce ofiţerii de poliţie întorceau casa pe jos în căutarea fotografiilor, filmelor sau altor urme ale nelegiuirilor mele. N-au găsit nimic, dar m-am întors la închisoare.
Convinsă că un sprijin de sus m-ar putea salva, Latifa voia să-i demonstreze primarului nevinovăţia mea absolută. Ca să-şi atingă scopul, ea a telefonat până la urmă sub pseudonimul de

jurnalistă şi i-a propus un „mare interviu” pentru o revistă feminină. Uşile s-au deschis de îndată. Trei zile mai târziu, ea obţinea întrevederea cu prietenul femeilor, care venea el însuşi s-o caute în salon şi s-o invite în biroul său.
Fără să se trădeze, Latifa şi-a scos carneţelul şi a început cu întrebări generale. Cu ochii veseli, pe un ton confidenţial, cu o şuviţă căruntă căzându-i artistic pe frunte, primarul părea fericit să-şi descarce sufletul, să dezvăluie câteva secrete ale itinerarului său politic (cinstea, rigoarea, dezinteresul faţă de bani şi, mai ales, „o adevărată dorinţă de a cunoaşte oamenii”). La capătul a vreo cincizeci de minute, în acest climat de prietenie şi încredere, partenera mea a pus în sfârşit întrebarea care-i ardea pe buze:
— Spuneţi-mi, domnule primar, aş vrea să revenim la această supărătoare problemă a „consilierului tehnic” recent arestat…
Chiar înainte ca ea să termine de pus întrebarea, fostul meu şef şi-a luat un aer grav, exprimându-şi opinia inevitabilă:
— E oribil, e dezgustător! Să facă asta unei fetiţe, chiar între zidurile noastre: iau această poveste ca pe un eşec personal. Ştiţi că, după Brigada pentru minori, încă paisprezece copii ar putea fi victimele atingerilor? Municipalitatea a făcut plângere şi voi face totul pentru ca acest tip să nu scape de pedeapsă.
— Când vorbeam de o „problemă supărătoare”, cred, mai degrabă, domnule primar… Că nu există nici o probă serioasă împotriva acuzatului, a cărui viaţă e distrusă de o crimă pe care el o neagă.
— Criminalii neagă întotdeauna! Trebuie să vă amintesc că individul ăsta a fumat o ţigară în interiorul sediului, în detrimentul sănătăţii copiilor? Asta spune multe despre modul lui de a gândi!
— Dar, ca probă, e cam subţire!
Deodată, primarul şi-a dat seama că ea îmi apăra cauza şi tonul conversaţiei s-a schimbat. Ca să nu compromită interviul pentru revista feminină, el a avut grijă să separe lucrurile:
— Ascultaţi, doamnă, nu ştiu de ce vă interesaţi de tipul ăsta, dar o să vă spun ce cred eu – se înţelege că, din acest moment, această conversaţie rămâne între noi, în afara interviului…

După cum mi-a explicat la vorbitor, Latifa a simţit agresivitatea din vocea lui. El a explicat textual:
— Omul ăsta a lucrat aici ani de zile. Îl cunosc şi ştiu că-i un pervers! O să vă dau un exemplu: când eu mă străduiam să purific aerul de pe străzile noastre şi să redau oraşul locuitorilor săi, domnul scotocea şi ticluia analize îndoielnice ca să demonstreze că atmosfera ar fi, de fapt, otrăvită.
— Poate ca să vă facă un serviciu.
— Ei, asta-i! Eu prefer să mi se facă servicii subliniin-du-se laturile bune ale activităţii mele! Încă un lucru: când mi-am dat silinţa să transform o jumătate din centrul administrativ în creşă; când am făcut aceste lucrări, când am demolat apartamentele de serviciu; când am construit săli, când am amenajat spaţii pentru sugari, spaţii pentru copiii mai mari (ascultându-l pe primar, ai fi crezut că făcuse toate astea singur, cu trusa lui de unelte)… pe scurt, când am realizat aceste lucrări pentru binele comun, acest domn – care, 100 în fond, nu-i un idiot!
— N-a găsit nimic mai bun decât să se alăture unei minorităţi de funcţionari care pretindeau că sunt deranjaţi de la lucru de prezenţa copiilor. Aţi auzit bine: DERANJAŢI DE COPII… Când se ajunge aici, ceva nu merge cum trebuie. De altfel, mi s-a raportat că uneori îi insulta pe copii pe culoare. Atunci am început să cred că, poate, individul ăsta e un duşman şi un pericol în sânul propriei mele echipe; ceea ce nu prea pot admite!
— Iar eu vă spun că e nevinovat!
La aceste cuvinte, primarul luă o mină agasată şi făcu un gest cu mâna ca să îndepărteze ipoteza:
— Doamnă, cuvântul unui copil este în joc! Iar scopul meu e să redau cuvântul copiilor. Aşa că o să vă fac o mărturisire: ştiţi că eu reunesc în fiecare lună consiliul municipal al copiilor, care ne lămuresc în ce priveşte dorinţele lor de transformare a oraşului…
Îşi recăpătase tonul de om politic:
— Ei bine, am convocat acest consiliu într-o şedinţă excepţională care le va permite tinerilor noştri cetăţeni să

elimine traumatismul legat de acest caz. Căci copiii vorbesc între ei şi, câteodată, lucrurile se deformează…
— Sugeraţi că ei nu spun întotdeauna adevărul?
— N-am chef de glume, doamnă… O să reunesc deci un „tribunal al copiilor” care se va pronunţa în cazul acestui om; în mod strict simbolic, desigur. Am cerut justiţiei să ne acorde prezenţa acuzatului la şedinţă pentru ca victimele să poată da un chip răului care li s-a făcut.
Latifa era zguduită de violenţa procedeului; dar acest bărbat despre care se spunea că ar fi omenos şi binevoitor se justifica printr-o seriozitate cvasiştiinţifică:
— Un asemenea demers a fost aprobat de celula de ajutor psihologic constituită după agresiunea împotriva Amandinei…
Pronunţase numele Amandinei de parc-ar fi fost vorba de propria lui fiică. Nu mai era nimic de adăugat.
La coborârea din dubă, doi paznici de la centrul administrativ s-au alăturat indonezianului şi chilienei. Aştept acum sub supravegherea lor, în vestibulul situat la intrarea în sala de consiliu. Un ecran de televizor ne permite să urmărim deschiderea dezbaterilor. Cocoţat la tribuna amfiteatrului, primarul e îmbrăcat cu un tricou colorat care reia sloganul lui Deşire: „Trăiască viaţa”. Aşezată lângă el, preşedinta de şedinţă este o fetiţă de vreo zece ani, îmbrăcată cu un taior sobru şi rujată. Pe locurile aieşilor sunt instalaţi vreo sută de puşti între patru şi paisprezece ani. Pe tăbliile din faţa lor sunt puse rucsacuri şi gustări; din când în când, un copil începe să zbiere, iar maică-sa coboară de la tribuna publicului ca să-l calmeze, apoi se întoarce printre adulţi, care nu au dreptul să intervină cât durează adunarea. Câteva preadolescente poartă ţoale sexy; mai ales fetele în tricouri mulate care le subliniază sânii în formare şi lasă să li se vadă buricul, dar să trecem peste asta…
Suntem aici pentru un atentat la pudoare comis împotriva unui copil, şi nu de un copil, după cum explică, grav, întâiul edil al oraşului:
— Dragii mei colegi (a pronunţat cuvintele acestea fără să zâmbească), după cum ştiţi, ne-am reunit în şedinţă excepţională, după oribila agresiune comisă de un funcţionar al

centrului administrativ asupra unei colege de-ale voastre. Aş vrea mai întâi să vă liniştesc, subliniind cu forţă că responsabilul nu mai este angajat al acestei instituţii şi că se află astăzi în spatele gratiilor...
Are privirea înflăcărată şi tonul serios pe care i le cunosc din atâtea reuniuni; şi la fel de multă onestitate în examinarea cazului meu:
— Sunt totuşi conştient că nu este de ajuns. Amandine nu mai vine la cămin de mai multe săptămâni; o sun regulat, dar e încă şocată; drumul va fi lung, pentru ea şi familia ei, până să-şi reia viaţa normală. Din solidaritate cu ei – şi 102 cu cei paisprezece copii care s-ar putea să fi fost victime ale unor atingeri – mi s-a părut necesar să reunesc acest consiliu al celor mici, transformat azi în tribunal al copiilor. Am vrut să vă puteţi exprima şi voi în acest caz; să spuneţi cum aţi trăit acest traumatism; să vorbiţi pentru a vă aminti, să vorbiţi pentru a înţelege, să vorbiţi pentru a uita. Sunt foarte bucuros că am obţinut – datorită relaţiilor mele cu Ministerul Justiţiei – prezenţa inculpatului la această şedinţă, îi veţi putea spune în faţă cât rău v-a făcut. Cât despre mine, n-o să spun mai multe: consiliul acesta este al vostru, nu al meu. O să mă aşez în public, în fundul sălii, şi vă las cuvântul, doamnă preşedintă, pentru a conduce această şedinţă.
Se întoarce cu căldură spre fetiţa care începea să-şi sugă degetul; ea se ridică brusc şi îşi recapătă o alură „ţeapănă:
— Mulţumesc, domnule primar, pentru această introducere.
Fetiţa se apucă atunci să citească meticulos textul pus sub ochi, silabă cu silabă, cu ezitări infantile:
— Aşa cum am decis în co... misia pregătitoare, o să pun să fie introdus omul pe care trebuie să-l judecăm, înainte de a da cuvântul pro... Curorului, apoi avocatului însărcinat să-i asigure a... pararea – căci tribunalul copiilor respectă formele de... Mocratice ale justiţiei.
După această ultimă formulă, ea strigă:
— Gardieni, aduceţi acuzatul!
Cei doi paznici ai primăriei îmi fac semn să mă ridic; ei împing uşa sălii de consiliu şi intră cu mine, fără să mă lase nici un pas

– în caz că m-aş repezi din nou la vreo fetiţă. Un pic zăpăcit, cu cătuşe la încheieturi, arunc o privire circulară asupra adunării, asemănătoare cu orice cameră politică, având locuri pentru deputaţi şi, în partea de sus, încăpătoarea lojă a spectatorilor… Numai că deputaţii au capete de plozi, mutre informe care molfăie dulciuri; guri mâncăcioase care tocmai şi-au pierdut dinţii de lapte; nasuri ca nişte trompete şi mâini neformate care se agită pe carneţele ca să ia notiţe – ca şi cum ar fi fost nişte adevăraţi politicieni în slujba naţiunii. Câţiva băieţi poartă costume gri, cumpărate pentru această ocazie de părinţii lor, care-i pregătesc pentru cariere administrative. Cei mai măricei au obrajii roz, dar cranii rase şi cercei în urechi, înaintând prin faţa lor, mă temeam de un val de fluierături, de radiere şi creioane aruncate, dar ei păstrează o tăcere solemnă, o atitudine adultă care contrastează cu feţele lor puerile.
— Îl chem la tribună pe procurorul Jonathan Leduc, rosteşte preşedinta.
Se ridică atunci un băiat blond de vreo doisprezece ani al cărui craniu – în ciuda vârstei – pare la fel de pleşuv ca şi cel al unui înalt funcţionar. Tunsoarea foarte scurtă îi dă acest cap de ou caracteristic şefilor de cabinet – întărită de ochelarii dreptunghiulari cam largi şi de cravata legată la gât. După ce vine lângă mine la bară, copilul ia cuvântul ca un tânăr as al baroului şi îşi ţine discursul fără citească:
— Dragi colegi, îmi aduc aminte c-am văzut, când eram mic, un episod din Mickey în care Pluto, celibatar înrăit, pretindea că nu-i plac cei mici… La începutul acestei poveşti, el se răsteşte întruna şi se ia de un grup de căţeluşi care nu voiau totuşi decât să se joace cu el. Iar apoi, răsturnare de situaţie: căţeluşii ajung să-l ignore; şi iată că Pluto începe să-i pândească, să-i urmărească plin de o aviditate curioasă şi frustrată. Acest amestec de atracţie şi gelozie se va linişti doar când Pluto va întâlni o căţea şi va deveni tată la rândul lui…
Jonathan Leduc îşi înghite saliva şi continuă:
— M-am gândit de multe ori la acest episod descoperind tristul caz al Amandinei – pe care n-am avut privilegiul s-o cunosc personal, fiindcă e mult mai mică decât mine şi se afla la

grădiniţa de copii, în timp ce eu eram deja la căminul pentru elevi…
Gesturi de orator îi însoţesc cuvintele: 104
— Da, m-am gândit la Pluto studiind cazul acestui om care, când este întrebat de ce a agresat o fetiţă lipsită de apărare, răspunde cu această negaţie grosolană: „Nu-i adevărat. De altfel, nici nu mă interesează copiii”.
Lasă un moment de tăcere înainte să precizeze, pe un ton de bun simţ:
— În mod evident, există o anumită înrudire între cei care nu sunt interesaţi de copii şi cei care sunt prea interesaţi; între cei care fug de noi şi cei pe care-i împinge spre noi un impuls irezistibil, uneori contra naturii.
Odată fixat cadrul psihologic al cazului, acuzatorul trece la probe:
— Veţi găsi poate că exagerez eu când afirm că acuzatul este mânat de o ură patologică faţă de copii. Ca să v-o dovedesc, aş vrea să fac apel la un martor pe care l-am regăsit -cu ajutorul serviciilor de la centrul administrativ – datorită înregistrărilor video păstrate de regia de transporturi. Ştiu bine că vorbele unui adult nu sunt întotdeauna credibile; dar e vorba de o doamnă în vârstă, de un fel de bunică (pronunţă acest cuvânt zâmbind), căreia vă rog să-i acordaţi atenţie.
Preşedinta de şedinţă face un semn şi vedem ridicân-du-se, din fundul sălii, o femeie de vreo şaizeci şi cinci de ani care coboară spre bară. Nu o identific pe loc, dar, când începe să vorbească, îi recunosc vocea răguşită şi o revăd pe doamna asta în compania celeilalte, în spatele autobuzului – într-o zi când mă întorceam de la lucru, deosebit de nervos. Cu faţa spre public, ea declară:
— Oricât de uimitor ar putea să pară, în timp ce copiii erau aşezaţi în linişte în autobuz, acest domn a strigat: „Ia te uită la mitocanii ăştia…” Sau ceva de genul acesta, în vreme ce nimeni nu cerea nimic, s-ar fi zis că voia să-i oblige pe copii să se ridice! De parcă n-ar fi fost obosiţi, îngeraşii, după o zi în parcul dejoacă…
Exclam:

— Când eram mic, dragă doamnă, copiii se ridicau ca să lase locul adulţilor!
— Acuzat, nu aveţi cuvântul, mă întrerupe sec preşedinta. La rândul lui, procurorul Leduc adaugă ironic, adresându-se sălii:
— Nu ştiu despre ce epocă ne vorbeşte acuzatul. Dar aveţi în faţa voastră exemplul ravagiilor făcute de acel gen de educaţie care se practica în acea epocă faimoasăl.
O salvă de aplauze se stârneşte din public. Preşedinta cere să se facă linişte, înainte de a-i da iarăşi cuvântul lui Jonathan Leduc. Acesta, de altfel, nu întârzie să încheie, ţinându-şi ochelarii cu vârfurile degetelor şi punându-i apoi pe nas:
— Nu dorim să ne amestecăm în procedura judiciară. După cum ştiţi, acest tribunal este strict consultativ, iar justiţia adulţilor este singura în măsură să decidă asupra infracţiunilor acuzatului... Sunt totuşi convins că acest om prezintă un adevărat pericol. Pentru a-şi vindeca suferinţa, Amandine şi familia ei (fără să mai vorbim de cele paisprezece victime prezumate) au nevoie ca el să primească o pedeapsă dreaptă. Dar, pentru că sunt copil şi am credinţă în viaţă, aş vrea să spun totodată că nici un adult nu este definitiv pierdut. De aceea recomand ca tribunalul să ia în considerare un tratament adecvat care să-l ajute pe acuzat să scape de coşmarurile sale...
— Voi sunteţi singurul meu coşmar, mucoşilor!
N-am putut să mă abţin, ceea ce-i permite procurorului să încheie zâmbind:
— După cum v-am spus...
O salvă de râsete înfundate străbate adunarea, în timp ce preşedinta îşi scoate din nou degetul dintre buzele roşii şi anunţă intervenţia apărării. O fetiţă de vreo unsprezece ani, în corsaj şi fustă bleumarin, coboară spre bară. Două cozi lungi îi cad pe umeri; are un aer de mironosiţă şi ia cuvântul cu o voce mieroasă: 106
— Din acest interesant desen animat evocat adineaori de procurorul Leduc, eu aş reţine mai degrabă un alt aspect: acel moment când Pluto îşi găseşte în sfârşit seninătatea, după ce întemeiază o familie. Cred, într-adevăr, că ar fi nechibzuit să tratăm cazul învinuitului fără să luăm în considerare durerea de

a nu fi tată, lipsa contactului cu cei mici, care se manifestă până la urmă printr-un fel de aversiune. In această privinţă, ar merita ascultate şi alte mărturii.
Această soră de caritate n-are nici o intenţie să conteste vinovăţia mea; ea caută doar să mă prezinte ca pe un potenţial prieten al copiilor, un tătic dezamăgit că nu-i tătic. Nu mi-aş fi închipuit totuşi la ce metode josnice poate recurge acest tribunal ca să-mi facă greaţă. Căci, în sprijinul teoriei sale, avocata anunţă:
— Persoana care va veni la bară îl cunoaşte pe acuzat mai bine ca oricine; ea ştie acea inimă de tată care se ascunde sub inima de piatră...
Un nod îmi urcă în gât când văd că se ridică, în rundul sălii, frumoasa şi zvelta siluetă a Latifei, cu trăsăturile răvăşite de oboseală şi suferinţă, în timp ce ea mă priveşte cu ochii mari şi trişti, goliţi de energia lor obişnuită, înţeleg la ce şantaj a fost supusă: „Fie depuneţi mărturie, jucaţi jocul de-a tribunalul, ne lămuriţi asupra problemei pe care o are omul ăsta cu copiii, şi atunci vom pleda pentru circumstanţe atenuante; fie refuzaţi şi nu mai răspundem de nimic". Uitând de visurile noastre de fericire, în afara constrângerilor epocii, Latifa a venit să depună mărturie în faţa acestei curţi fiindcă e vorba de ultima şansă.
Vizibil epuizată, ea pune o mână pe bară şi începe să răspundă:
— De cât timp trăiţi cu acest bărbat?
— De zece ani.
— Sunteţi fericiţi împreună?
— Pe deplin fericiţi. Trăim ca doi îndrăgostiţi, cultivân-du-ne gustul plăcerii.
— Nu e ceva oarecum egoist în asta?
— Poate, dar noi suntem fericiţi aşa.
— Şi nu v-aţi dorit niciodată să împărţiţi această fericire cu un copil?
Latifa lasă un moment de tăcere, apoi mă priveşte disperată, ca şi cum ne-ar trăda pe amândoi:
— E adevărat, m-am gândit uneori la asta; dar, oricum, el nu voia!

Un murmur a străbătut asistenţa. Tânăra avocată se întoarce ca să sublinieze această revelaţie esenţială:
— Cred că, acum, curtea începe să înţeleagă că, dincolo de toată această poveste, este drama unui cuplu…
O interoghează din nou pe Latifa:
— Şi, cum să spun… N-aţi remarcat niciodată, la partenerul dumneavoastră, un comportament suspect faţă de copii, de fetiţe, de băieţei?
Partenera mea scoate un ţipăt:
— Nu, niciodată, jur! Sunt sigură că toată povestea asta e o minciună!
Alte ţipete se aud din sală. Mai mulţi părinţi s-au ridicat şi urlă:
— E oribil să afirmi aşa ceva! Ne-au spus copiii noştri! Curvo!
Profit de hărmălaie ca s-o întreb pe Latifa:
— De ce-ai venit în capcana asta?
— E tot ce puteam face, dragul meu. Doamna Pataki m-a asigurat că e bine. Lartă-mă.
Preşedinta bate cu ciocanul:
— Puţină linişte, vă rog…
Latifa îmi şopteşte dintr-o suflare:
— Sunt epuizată, nu mai pot. Trebuie să mă înţelegi, dar o să stau puţin deoparte. Sper că totul o să meargă bine pentru tine.
Avocata a luat din nou cuvântul:
— O ultimă întrebare: mai doriţi să aveţi un copil? 108
— Cred că da, răspunde Latifa.
— Şi doriţi să aveţi un copil… Cu acuzatul?
Drăguţa mea parteneră lasă un nou moment de tăcere, apoi suspină, coborând ochii:
— Cred că nu mai e posibil.
Se îndreaptă spre ieşirea sălii de consiliu fără să privească în urmă. Cu inima sfărâmată, rămân ca un mort, abandonat de toţi, în timp ce tânăra ajunge la concluzia pledoariei:
— Evident, vinovăţia pare greu de contestat, dar aş vrea să invoc circumstanţele atenuante, să amintesc că bărbatul acesta a fost – se pare – un bun partener de viaţă. Cred că experţii ar trebui să se aplece asupra acestui mecanism falsificat care l-a împiedicat să devină tată şi care l-a împins la acest

comportament aberant cu Amandine şi alţi circa cincisprezece copii.
— Cretino!
S-a lăsat tăcere. M-am exprimat cu o voce moderată, dar destul de clar ca să fiu auzit în toată sala. Atunci, ca pentru a confirma ceea ce tocmai spusesem, îmi adun toate forţele, las deoparte tristeţea şi mă întorc spre preşedintă, cerându-i foarte calm:
— Doamnă preşedintă, aş vrea ca această cretină să tacă şi să mi se dea cuvântul la care am dreptul, se pare, pe parcursul şedinţei.
Fetiţa de la tribună face o mutră de copil supărat, îşi caută vizibil cuvintele, până răspunde, pueril:
— Da' nu trebe s-o insultaţi pe colega mea! Apoi continuă cu o voce solemnă, deşi ezitantă:
— Dar tribunalul nostru este demo... Cratic şi aveţi dreptul la cuvânt, câteva minute.
— Mulţumesc, doamnă preşedintă. De altfel, nu voi vorbi mult.
Mă întorc spre asistenţă păstrând un ton cât se poate de politicos şi măsurat:
— Tot ce am să vă spun, gaşcă de zgâmboi ridicoli... La aceste cuvinte, izbucnesc fluierături, în timp ce tânăra preşedintă bate din ciocan:
— Puţină linişte, vă rog.
Reiau, hotărât să merg până la capăt:
— Tot ce am să vă spun, adunătură de mucoşi, morman de larve destinate să nu devină mai nimic; tot ce pretind să vă explic, gaşcă de ţânci jegoşi îndopaţi de televizor, permeabili la toate stupidităţile pe care vi le injectează în urechi, cu ajutorul unor părinţi complici...
Se aud alte fluierături, de astă dată din rândurile asistenţei adulte:
— Tot ce vreau să vă fac să înţelegeţi, mutre de avortoni care aţi face mai bine să tociţi băncile şcolii, să aşteptaţi să vi se dea cuvântul, să ridicaţi mâna pentru a cere permisiunea, să fiţi pedepsiţi pentru măgăriile josnice şi recompensaţi pentru rarele fapte bune...

S-a lăsat iarăşi tăcerea. Curios, câteva zâmbete încep să lumineze feţele copiilor. Acest potop de invective îi impresionează, dar numai ca un număr de circ din altă epocă. Mă ascultă acum, prostiţi, idioţi, încântaţi că îmi continui discursul furios:
— Tot ce am să vă spun e că n-aş fi putut niciodată s-o ating pe idioata aia mică de Amandine, şi cu atât mai puţin pe ceilalţi paisprezece; pentru că nu ştiu nimic mai puţin interesant decât un copil. Pentru mine, nici nu sunteţi încă nişte fiinţe umane, ci mai degrabă nişte animăluţe cărora nu le-aş face nici un rău – cu condiţia să rămână în ţarcul lor şi să nu-mi deranjeze viaţa de adult, infinit mai grea, mai bogată, mai problematică decât a voastră şi, chiar dacă e ratată, infinit mai frumoasă şi mai tragică decât strâmbăturile voastre de plozi. Pentru mine, voi nu existaţi, nu există cei paisprezece mormoloci, nu există Amandine. Pe scurt, mă doare fix în cot de paţachina asta mică de Amandine, şi nici prin gând nu mi-ar trece să mi-o bag în amandina ei. 110
După plecarea Latifei, nu mă mai reţine nici o convenienţă. Vreau numai să le informez pe creaturile astea de nulitatea lor obiectivă; iar copiii se uită acum la mine ca la o vietate cu totul curioasă, în primul rând, un obez de vreo doisprezece ani îşi ţine întredeschisă gura din care îi curg încet bale. Pare atât de stupid încât – acum îmi dau seama – nu merită să-i explici nimic. Mă priveşte ca pe una dintre acele nenumărate atracţii ce i se pun dinainte din fragedă pruncie. Şi, cum această idee mi se arată tot mai clar, îmi întrerup brusc elanul, gândindu-mă la absurditatea acestei situaţii, şi spun oftând:
— Tot ce-am făcut a fost să fumez o ţigară.
Tăcerea se prelungeşte. Avocata mea, care vrea, după cât se pare, să mă înfunde cu orice preţ, remarcă:
— Oricum, nu respectaţi prea mult sănătatea copiilor!
— Dar de ce vreţi ca eu să-i respect pe copii? Ei să mă respecte pe mine!
La aceste cuvinte, hohote de râs străbat sala, deşi eu crezusem că vorbesc cu oarece bun-simţ. Deja tânărul procuror vine la bară ca să încheie:

— Domnule, să trecem peste chestiunea vinovăţiei dumneavoastră care priveşte justiţia adulţilor. Să treceam chiar şi peste ţigară: puteţi să fiţi şi cel mai depravat dintre oameni, asta nu vă împiedică – mi se pare – să arătaţi câteva sentimente umane. Şi încă vă mai puteţi atenua vinovăţia declarându-vă, măcar o dată, respectul pentru copii, sprijinul pentru viaţa care se naşte. De ce nu vă inspiraţi din atitudinea magnifică a lui Deşire, pe care lumea îl considera un criminal şi care a fost capabil să spună aceste cuvinte: „Trăiască viaţa”? Prin acest gest, şi-a meritat libertatea. Ce veţi face ca s-o meritaţi pe-a dumneavoastră?

Asta-i problema. Aş putea să explic pe ce se bazează dezacordul meu cu Johnson: acest cult al nevinovăţiei care constituie, în ochii mei, o eroare de analiză. Dar, prin asemenea teorii, n-aş face decât să mă afund şi mai mult, şi îmi dau seama că nu mai pot face altceva decât să tac. Întorc atunci capul spre preşedintă, care mă priveşte sugându-şi degetul, şi spun cu un aer obosit:

— Vreau să plec!

Încadrat de gardieni, părăsesc sala fără să mai adaug nimic.

Când uşa se închide în spate, recunosc în vestibul silueta avocatei mele – cea adevărată, Maren Pataki. Promisese că vine şi, din nou, întârzie. Or, pentru prima oară, această constatare îmi ridică mai degrabă moralul. Apărat de o incapabilă, n-am nici o şansă să scap; dar, după ce-am pierdut totul (slujba, meseria, femeia, onoarea...), mediocritatea ei îmi apare ca un element obiectiv, un simplu dat al condiţiei umane. Nu sunt victima unei conspiraţii, ci a unei acumulări naturale de prostie. Mai ales că, după obiceiul ei, Maren Pataki nu se simte câtuşi de puţin vinovată. Se mulţumeşte să-mi spună:

— Nu v-aţi descurcat deloc bine!

— Chiar aşa?

— Da, chiar aşa! De-aia nu reuşesc să vă apăr. Copiii au dreptate: ajutaţi-mă, faceţi un gest, ca Deşire!

Adică tot eu să-i fac un serviciu; eu să obţin recunoaşterea nevinovăţiei mele, cum a făcut cel mai ilustru client al ei.

Timp de o lună, ultima ţigară a lui Deşire Johnson îi ţinuse pe telespectatori cu sufletul la gură; pe la sfârşitul lui aprilie, piaţa publicitară îşi atingea punctul culminant datorită imaginaţiei condamnatului la moarte. Totuşi, după graţierea prezidenţială, publicul mondial aproape că recăzuse în letargie. Crainicii se aşteptau deja să li se reducă bugetul, când oribilul mecanism de la Martyre Academy readusese marea masă de cetăţeni în faţa ecranelor, făcând să crească ratingul până la scoruri fără precedent de la ultimul campionat mondial de fotbal încoace. Câţiva polemişti nu au ezitat să agite teoria complotului, deşi ridicau probleme înjositoare: acest neverosimil grup terorist nu rezulta oare dintr-o manipulare? Nu servea el tocmai marilor grupuri de comunicaţii? Imediat, un zid de scuturi respinseseră ideea unui asemenea cinism care să se joace cu viaţa ostaticilor. Alăturându-se campaniei publice în favoarea victimelor şi făcând apel la fiecare să voteze „cu inima”, Deşire le închisese definitiv gura experţilor în dezinformare.
În acest context, la o lună de la lansarea emisiunii, a fost dezvăluit, în fine, numele celui care pierduse în prima rundă. Deşi se arătase foarte în largul lui la proba de dans modern, era vorba, spre surpriza generală, de jurnalistul german – tocmai cel care repeta întruna în faţa camerei: „Am venit în această regiune pentru a informa publicul. A mă ucide înseamnă a ucide libertatea presei”. Indignarea exprimată de confraţii săi (care, în lumea întreagă, militau pentru eliberarea lui, convinşi că, prin meseria lui, merita o indulgenţă deosebită) acţionase oare împotrivă-i? Considerase publicul că acest reporter aflat în misiune ştia ce riscuri îşi asumă? Sau că un bărbat de patruzeci de ani trebuia să fie primul, înaintea unui adolescent, a unei femei sau a unei persoane vârstnice? Specialiştii în opinia publică au fost de acord, în orice caz, că, de data aceasta, originea şi religia candidatului nu jucaseră vreun rol determinant în scrutin. Originari fie din Occident, fie din Lumea a Treia, din Asia sau din ţările arabe, o majoritate de votanţi îl desemnau pe acest bărbat ca perdant, în timp ce tânărul Kevin şi bătrâna Fran9oise conduceau detaşat. După patru săptămâni de probe, opinia publică părea mai „matură”, exercitându-şi propriile

alegeri fără să cedeze consideraţiilor exterioare, în privinţa asta, jocul devenea cu adevărat interesant, dar toată atenţia a fost atrasă de o întrebare teribilă.
Discipolii lui John Wayne aveau să-şi pună ameninţarea în practică sau vor răspunde apelurilor la clemenţă? În fiecare dimineaţă, opinia publică spera să afle ştirea graţierii jurnalistului – deşi ungherele sadice ale conştiinţei umane aşteptau în faţa televizorului să se întâmple ce era mai rău. O săptămână mai târziu, anunţul execuţiei, apoi difuzarea imaginilor au îngheţat înflăcărarea celor care ajunseseră să privească emisiunea ca pe un joc. După ce pusese victima să îngenuncheze, cu mâinile legate la spate, şeful comandoului a decapitat-o el însuşi în faţa camerei, apoi a fluturat capul detaşat şi sângerând. Insuportabila brutalitate a documentului a anunţat marea revenire a scrupulelor. Mai multe colective de internauţi au anunţat că boicotează acest serial morbid; majoritatea canalelor de televiziune au renunţat să mai prezinte Martyre Academy, preferând să lase serviciile secrete să acţioneze discret pentru eliberarea prizonierilor. 114
Totul ar fi căzut poate în uitare dacă nu apărea acest nou comunicat anunţând că un bărbat – încarcerat pentru agresiune sexuală împotriva a cincisprezece minori – dorea „să se predea comandoului în schimbul vieţii unui ostatic”. Depeşa rezuma sordida poveste care-l trimisese pe acest individ în închisoare în aşteptarea judecăţii: un atentat la pudoarea unei fetiţe de cinci ani şi bănuieli legate de organizarea unei reţele perverse ale cărei victime ar fi fost copiii de la centrul administrativ. Nimic care să inspire milă… Sfărâmând visele unei fetiţe, acest om îşi distrusese totodată propria viaţă, îşi pierduse slujba şi partenera, îi transmisese atunci avocatei sale, doamna Maren Pataki, această ofertă în care preciza: „Acţionând astfel, sper s-o susţin psihologic pe micuţa Amandine, să o ajut să alunge demonii şi să mă răscumpăr salvând viaţa unui inocent”.
Era lovitura de teatru pe care n-o mai aştepta nimeni. Când a prezentat comunicatul de presă, avocata Pataki părea cuprinsă de o adevărată jubilaţie. Încă o dată, clientul ei găsise ideea cea bună! Chiar formuiată de un criminal abject, această propunere

putea să modifice evoluţia de la Martyre Academy. Ştirea a fost difuzată de toate posturile, iar opinia publică a reînceput să dezbată. Unii credeau că ar fi trebuit permis schimbul; alţii refuzau încălcarea regulilor judiciare, chiar şi pentru a salva viaţa unui ostatic. Primul punct de vedere prevala net, după cum a rezumat Francois, în vârstă de treizeci şi trei de ani, analist-programator, într-un jurnal televizat: „Tipul ăsta a făcut lucruri oribile. E bolnav. Dar, dacă vrea să se răscumpere salvând un inocent, chiar dându-şi viaţa, asta înseamnă că poate mai există un strop de demnitate umană. De ce să nu-i dăm şansa asta?”. Chestionată de postul U-la-la, mama Amandinei nu era de aceeaşi părere. Furioasă, în pantalonii de scai şi bluzonul violet, ea a spus cu o voce indignată: „Nu asta o s-o ajute pe fiica mea să se elibereze, după tot ce a îndurat! Acum ea nu mai vorbeşte, nu mai vrea să meargă la şcoală. Şi încă n-am primit despăgubirile. Tot micuţii suferă! Important e ca acest individ să-şi plătească datoria faţă de societate, iar Amandine să aibă puţin confort ca să fie îngrijită”.
Ca pentru a răspunde la această cerere, avocata Pataki a anunţat că, înainte de un eventual transfer al condamnatului în Orientul Mijlociu, acesta îşi va încredinţa toate bunurile justiţiei. Mai rămânea poziţia de principiu adoptată de autorităţile politice încă de la începutul afacerii: „Nu negociem cu cei care iau ostatici”; un punct de vedere oficial combătut tot mai deschis de principalele asociaţii ale victimelor: „Un ticălos pentru un inocent, asta da!”, scandau manifestele distribuite la colţ de stradă. Evenimentul hotărâtor, în această dezbatere, a fost declaraţia unui grup ecumenic de episcopi, imami şi rabini, „invitând autorităţile civile şi religioase să facă totul pentru a permite acest gest de caritate care salvează un inocent şi purifică un vinovat”, într-un context în care ponderea diferitelor Biserici câştiga din ce în ce mai multă influenţă asupra statelor, acest mesaj de pace a determinat decizia.
Abia atunci s-a constatat că nimeni nu se sinchisise de părerea răpitorilor. Cum se putea spera că o bandă de asasini va elibera un inocent pentru un criminal? Vor risca ei să se pună în pericol prin acest troc? Întrebarea rămăsese suspendată când un mesaj

al teroriştilor, pe postul Allah l, a făcut în sfârşit cunoscută poziţia lor oficială: ca răspuns la apelul autorităţilor religioase, ei doreau să arate lumii umanismul cauzei lor, menită, în esenţă, să revalorizeze terorismul; acceptau deci principiul unui schimb. Luând în considerare toate aceste date, preşedintele ţării a indicat, într-un interviu televizat, de ce se raliase până la urmă la opţiunea experţilor religioşi; tranzacţia ar putea avea loc în a doua jumătate a lunii iunie.
Câteva luni mai târziu, într-un interviu exclusiv acordat postului Domnul Nostru, părintele El Ghoury a povestit cum s-au derulat aceste ore dramatice. 116
Operaţiunea avusese loc în plin deşert, la câţiva kilometri de graniţa siriană. După aprobarea personalităţilor religioase, o miliţie creştină implantată în regiune acceptase să protejeze expediţia. Serviciile speciale urmau să-l păzească pe cel în cauză până la Beirut, în planul acceptat de diferitele părţi, se convenise ca un reprezentant al Bisericii Maronite să-l însoţească apoi pe deţinut până la punctul de schimb. Părintele El Ghoury, prelat catolic obişnuit cu acest fel de tranzacţii, era însărcinat să asigure reuşita misiunii, una pe gustul său de agent secret pe care-l dezvoltase de ani de zile, sub uniforma ecleziastică.
După sosirea pe aeroportul din Beirut, între doi poliţişti în civil, voluntarul a fost condus, sub escorta poliţiei libaneze, până la o anexă a episcopiei. Automobilul a trecut dincolo de zidul înalt şi alb al clădirii unde se decideau afacerile secrete ale diplomaţiei religioase. Coborând din maşină, cu cătuşe la mâini, prizonierul a avut sentimentul că intră, pentru prima dată de la arestare, într-un loc ocrotit, departe de presiunea interogatoriilor. O fântână curgea în mijlocul grădinii, unde mirosea plăcut a iasomie. Abia coborât din maşină, el văzu apropiindu-se un prelat în costum negru, cu tenul pârlit de soare, o cruciuliţă de argint la reverul vestonului şi o ţigară în gură. Coborând treptele cu un pas de bătăuş bătrân, părintele El Ghoury veni spre oaspetele său ca şi cum ar fi întâmpinat un invitat:
— Bună ziua, sunt foarte bucuros să vă primesc aici, rosti el cu o voce răguşită, rulând fiecare r.

Fără să-i mai salute pe reprezentanţii serviciilor speciale sau pe cei ai poliţiei, el îl îmbrăţişa pe prizonier ca pentru a-i mulţumi că venise, apoi anunţă:
— Vom pleca mâine dimineaţă, dar aş vrea să stăm puţin de vorbă. O să bem o ceaşcă de ceai şi o să ne rugăm. Domnilor, vreţi să-i scoateţi cătuşele?
— Hei! Aici nu-i hotel! Exclamă unul dintre oameni, care nu era deloc de acord.
Preotul se întoarse furios spre el:
— Potrivit acordurilor, prizonierul este acum în mâinile mele. Îl tratez cum îmi convine şi, dacă vreau, ca pe un oaspete de seamă, în zori, voi porni la drum cu soldaţii din miliţia Regelui Hristos ca să ajungem la locul tranzacţiei. Veţi aştepta aici până mă întorc; aveţi la dispoziţie un apartament, de partea cealaltă a curţii, începând de acum, nu mai avem nimic să ne spunem.
Eliberat din cătuşe, prizonierul îl urmă pe prelat într-o încăpere cu plafon înalt, încadrată de portrete religioase care reprezentau mai mulţi episcopi şi patriarhi. Cei doi se aşezară de o parte şi de alta a unei mese de lemn masiv. O măicuţă intră cu un platou şi servi ceaiul, apoi omul Bisericii scoase din buzunar un pachet de Gauloises fără filtru şi îi întinse una interlocutorului său:
— Ştiu bine că, într-un caz ca ăsta, minciuni deşănţate, exagerări penibile pot distruge viaţa unui om. Este o experienţă dureroasă pe care o cunoaştem bine în sânul Bisericii.
Pentru drumul spre Orientul Mijlociu, în arşiţa sfârşitului de iunie, prizonierul îmbrăcase un costum deschis la culoare şi o cămaşă largă. Fusese lăsat să-şi folosească garderoba personală – ca şi cum justiţia însăşi lua în serios alegerea ţinutei lui, care putea avea o anumită importanţă în jocul televizat. Acum, înainte să se arunce în această oroare, fostul funcţionar municipal se simţea totuşi ciudat de liber, pentru prima dată de săptămâni întregi. Fără să spună nimic, el înghiţi câteva fumuri de ţigară şi suflă în juru-i, desenând rotocoale. Preotul vorbea în continuare:
— Mi se pare că, în ţările bogate, copiii sunt tare sensibili astăzi!

Minimalizând crima împotriva copiilor, s-ar fi zis că voia să obţină o mărturie. Deţinutul arătă un semn de enervare:
— Poate… Numai că eu n-am atins niciodată o fetiţă! 118
— Dacă sunteţi nevinovat, de ce vă oferiţi ca ostatic?
— Pentru că nici o clipă n-am fost lăsat să-mi dovedesc nevinovăţia!
— Aţi fi putut aştepta procesul.
— S-ar fi desfăşurat cu uşile închise, ca să n-o „traumatizeze” pe puştoaică. Avocata mea e convinsă că nu mai există nici o speranţă. Să spunem că fac gestul ăsta din onoare!
— Încă vă puteţi răzgândi.
— Oricum, am pierdut totul. Şi apoi… Am o idee în cap. Din pricina cazului Johnson, ştiţi? Când a scris „Trăiască viaţa” cu buchetul lui de flori.
— A fost abil din partea lui, admise preotul. A devenit popular. Cu puţin noroc, va fi în curând declarat nevinovat şi chiar despăgubit.
— Cu atât mai bine pentru el. În orice caz, am vrut să răspund la teoria lui: „Niciodată n-aş face rău unui bătrân, unei femei, unui copil…”
— Nici unui handicapat!” Da, mi-aduc aminte. Este un principiu foarte vechi, ştiţi: „Mai întâi femeile şi copiii!”
— De acord, dar în lumea asta atât de preocupată să-i protejeze pe cei slabi, oare bărbatul, bărbatul obişnuit de patruzeci sau cincizeci de ani, n-ar merita puţină compasiune? La întrebarea asta am ajuns gândindu-mă pe care dintre ostaticii de la Martyre Academy aş vrea să-l salvez, dac-aş avea puterea.
— Cum de-aţi putut să urmăriţi emisiunea?
— Directorul închisorii mi-a permis accesul la Internet, ca să mă pregătesc… Am procedat aşadar prin eliminare, începând cu idiotul ăla de Kevin, care câştigă toate probele exhibându-şi tinereţea. La urma urmei, cel mai tânăr e şi cel mai inconştient şi, probabil, cel care se teme cel mai puţin de moarte… Apoi am eliminat-o pe Fernande, băbuţa aia care vrea să moară prima, de parc-ar fi deja cu un picior în groapă.
— E cam dur ce spuneţi.

— Nu, e logic, aproape ştiinţific, domnule abate. Nici jurnalistul nu mi-a rămas mult în minte. Iată unul care a că-utat-o, umblând pe acest teren pentru a se informa. Evident, antipatia pe care a stârait-o ar fi putut să mi-l facă simpatic, însă execuţia lui nu mi-a mai lăsat timp.
— Aţi fi putut s-o alegeţi pe infirmiera coreeană.
— Desigur, este emoţionantă, în misiunea ei umanitară. Dar pare atrasă de nenorocirile lumii; niciodată nu-i destul de aproape de răni şi suferinţe. De data asta, a fost servită... Şi nu-mi vorbiţi nici despre arabul ăla, convins că va fi cruţat fiindcă teroriştii sunt musulmani ca şi el. Nu, sincer, dacă Dumnezeul lor vrea sânge, să înceapă luându-l pe-al lui!
Păru să reflecteze o clipă, înainte să conchidă:
— În fapt, un singur personaj din grup mi s-a părut demn să mai trăiască: acel canadian destul de stupid încât să spere că se va îmbogăţi deschizând un lanţ de magazine de alcool într-o ţară afiată în plin război islamic. Este candidatul nul ca medie, reprezentantul perfect al speciei umane în ce are ea rudimentar, încăpăţânat, oarecum emoţionant – şi, prin asta, de un sublim misterios... Când ceilalţi încearcă să impresioneze publicul prin sentimentele umane, el vorbeşte de câinele lui – „singurul tovarăş” de când l-a lăsat nevastă-sa. Şi eu aveam un câine... Şi am căpătat o prietenie faţă de acest om fără şarm, acest bărbat între două vârste incapabil să cânte, lipsit de toate calităţile necesare în show-biz. Dacă nu-l aleg eu, n-are absolut nici o şansă să scape.
O luminiţă apăruse în ochii preotului. Ceva ironic şi batjocoritor care se potrivea cu barba lui rasă strâmb, cu ţigara şi degetele lui îngălbenite; ceva care-l apropia de interlocutorul său. Întrebă:
— Cum speraţi să transmiteţi acest mesaj? Voluntarul îşi ridică sprâncenele cu resemnare:
— Din păcate, nu prea puteam să fixez condiţiile. Făcând oferta justiţiei, am exprimat numai această cerinţă care putea să pară de înţeles: ca ostaticul eliberat în locul meu să 120 fie, ca şi mine, un bărbat între patruzeci şi şaizeci de ani. Acum, că l-au omorât pe jurnalist, nu mai rămâne decât negustorul de alcool.

Am trimis un text avocatei, precum şi fostei mele partenere de viaţă, în care explic sensul cerinţei. Şi vă cer să-l repetaţi şi dumneavoastră, după ce voi muri.
— Vă promit.
Se lăsă un moment de tăcere. Cei doi bărbaţi se priviră suflând fumul ţigărilor, apoi preotul puse capăt:
— O să mâncaţi ceva, o să vă odihniţi şi apoi plecăm. Va trebui să ne trezim în zori, căci drumul e lung. Schimbul trebuie să aibă loc exact la orele 15.
Se ridică, în costumul lui negru, şi, cu un mers gârbovit de călugăr bătrân, îl conduse pe prizonier în sala de mese.
*
A doua zi, la ora stabilită, maşina se opri, cum se înţelese-seră, la kilometrul 225, într-un peisaj de stânci şi coline nisipoase pe care se agăţau tufişuri. La vreo sută de metri mai încolo aştepta Mercedesul comandoului. Aşezat pe bancheta din spate, lângă preot, prizonierul simţea că se sufocă. Câteva clipe mai târziu, avea să se arunce în violenţa unui joc absurd. Pe bancheta din faţă, miliţienii Regelui Hristos păreau şi ei nerăbdători să termine. Cu umeri largi ca ai eroilor din filmele de acţiune, cu mitraliera pe genunchi, ei tuşeau ca nişte tuberculoşi. Cu toate protestele lor, părintele El Ghoury fumase fără întrerupere de la plecare, iar aerul condiţionat din maşină – sub soarele de plumb – îi obligase să ţină ferestrele închise. Ca să respire puţin aer curat, ei întredeschi-seră până la urmă portierele şi-i făcură prizonierului semn că venise momentul. Acesta primi o ultimă îmbrăţişare de la preot, apoi îi urmă pe gardieni pe nisipul fierbinte.
Purtând pălării de cowboy, teroriştii veneau spre ei. Împietrit de frică, prizonierul voluntar înainta ca un automat. Cu ochii larg deschişi, el nu părea să vadă nimic şi se împleticea la fiecare pas. În fine, cele două grupuri se opriră, iar gardienii schimbară, de la distanţă, câteva cuvinte în arabă. Apoi miliţienii creştini îi ordonară prizonierului să mai facă douăzeci de paşi drept în faţă, în timp ce ostaticul eliberat trebuia să se apropie în sens invers. Condamnatul porni închizând ochii, pentru a număra metodic ultimii metri care-l despărţeau de supliciu. La zece, se

opri ca să vadă din nou unde era. Deodată, ca şi cum şi-ar fi recăpătat conştiinţa, scoase un strigăt:
— Nu, nu asta mi s-a promis! Nu sunt de acord!
În faţa lui, alergând deja spre maşina creştină, îl recunoscu pe Kevin, cel mai tânăr dintre ostatici. Teroriştii îl aleseseră pe acest tânăr dinamic, votat de public, în locul şefului de raion canadian pe care voia el să-l salveze. Se întoarse, descumpănit; dar unul dintre gardienii creştini îl ameninţa acum cu un revolver, ordonându-i:
— Mergi mai departe!
Sub ameninţare, făcu ultimii paşi care-l separau de terorişti, exclamând cu o voce trădată:
— Nu asta cerusem, nu asta spusesem!
Un membru al comandolui, cu pistolul în mână, îl prinsese deja cu pumnul său brutal şi-l grăbea spre maşină, precizând într-o engleză sumară:
— Avem şi noi o morală.
Deşi contrară voinţei prizonierului, această iniţiativă a fost bine primită de opinia publică. Singura uimită de această trădare, fosta lui parteneră a publicat într-un ziar textul în care el expunea motivele gestului său şi alegerea unui ostatic „de sex masculin, între patruzeci şi şaizeci de ani”. Această profesiune de credinţă i-a pătat şi mai mult reputaţia. Unii au văzut în ea o provocare; mulţi s-au indignat că un om suspectat de crime împotriva copiilor şi sortit unei condamnări severe are pretenţia să dicteze alegerea victimei salvate. Lumea greşise transformându-l într-un erou; acum se felicitau chiar că teroriştii, în abjecţia lor, arată un simţ moral de care noul lor prizonier pare lipsit. 122
Invitat după eliberare pe platourile de televiziune, tânărul Kevin le-a ţinut isonul. Departe de a-i mulţumi binefăcătorului său, el se declara liber de orice fel de recunoştinţă faţă de un om care nu făcuse nimic pentru a-l salva personal, ba chiar dorise să salveze pe altcineva! A mai adăugat că, după răpire, voia să devină artist; în duet cu Britney de la Star Academy, el a cântat un cântec, drept omagiu adus ostaticilor alături de care trăise

mai multe săptămâni, în special pentru Franţoise, bătrâna care-i transmisese „o minunată lecţie de înţelepciune”.
În săptămânile următoare, Martyre Academy a cunoscut o evoluţie neprevăzută a desfăşurării. De la începutul rundei a doua, internauţii au descoperit că prizonierul voluntar îi surclasa pe toţi ceilalţi prin abilitatea la diferitele probe. A câştigat concursul de cultură generală şi – la proba de teatru – s-a arătat deosebit de captivant în monologul lui Hamlet. Ceva mai puţin convingător la proba cântecelor, părea să se bucure totuşi de un considerabil aport de voturi -provenite, poate, de la toţi cvadragenarii şi cincagenarii activi cărora le luase apărarea în testamentul său şi care, pare-se, se repeziseră la calculatoare să-l voteze.
Disconfortul creştea în instituţiile judiciare. Desigur, prizonierul salvase viaţa unui adolescent, dar se aşteptau ca el să aibă prestaţii mediocre, pentru a nu compromite supravieţuirea celorlalţi. Părea de la sine înţeles, tacit, că el urma să moară primul, în aşteptarea unei eventuale acţiuni în forţă care să-i elibereze pe supravieţuitori; se spera chiar că şi alţi condamnaţi îi vor urma exemplul şi se vor preda teroriştilor, permiţând eliberarea tuturor inocenţilor şi transformând Martyre Academy în reglare de conturi între răufăcători.
Dejucând această speranţă, prizonierul se ţinea tare. De la o probă la alta, el a câştigat a doua lună de competiţie, care s-a soldat cu execuţia bătrânei – cum, de altfel, ea şi ceruse, invocând oboseala şi necesitatea de a-i salva pe cei mai tineri. Ponderea numerică a pensionarilor de pe planetă nu a fost suficientă pentru a înclina balanţa în favoarea ei; căci ei erau mai puţin pricepuţi la folosirea calculatorului decât clasa muncitoare a oamenilor activi. Atunci când, după fiecare probă, camera se apropia să culeagă impresiile prizonierului voluntar, acesta ţinea, invariabil, acelaşi discurs. I se vedea faţa bărbierită strâmb şi prost luminată, în penumbra pivniţei transformate într-un mic salon. Aşezat pe un fotoliu vechi de spumă sintetică roşie, el declara: „Vreau numai să-i spun Latifei că mă gândesc la ea, la clipele de fericire pe care le-am trăit împreună, împreună, am gustat plăcerile vieţii fără să ne

gândim prea mult la bani, la putere, la copii ori la mărcile de îmbrăcăminte; n-am simţit nevoia să salvăm specia, nici să transformăm umanitatea; am cunoscut plăcerea mâncărurilor delicioase şi a vinului bun, a lecturii, a cinematografului, a plimbării şi a dragostei! Şi, de vreme ce acea fericire nu mai e posibilă, iată-mă aproape mulţumit că voi sfârşi…" în cursul rundei a treia, soarta a părut mai puţin favorabilă noului ostatic. Lumea se întreba totuşi dacă nu era vorba de o răsturnare deliberată; căci o întreagă serie de probe îl opunea acum lui Daniel M., fostul şef de raion dintr-un hipermarket de la periferia oraşului Toronto. Cât a durat această înfruntare, s-ar fi zis că voluntarul se străduia să-şi distrugă şansele, în ciuda nivelului foarte scăzut al adversarului său. Departe de a căuta să se impună, el i se adresa challanger-ului cu respect:

— Ştii, Daniel, eu nu mai am nimic de pierdut. Şi chiar îmi face plăcere că te vei putea întoarce la căsuţa ta, la whisky-ul şi mai ales la câinele tău…

Deloc atins de vorbele lui, Daniel îl privea cu neîncredere pe concurentul acesta cu un comportament bizar. Uitându-se la cameră cu un aer de imbecil desăvârşit, el se întreba cu voce tare:

— E tâmpit ăsta?

Dar prizonierul răspundea: 124

— Nu, Daniel, nu-s tâmpit. Şi eu am avut un câine; îl chema Sarko şi ţineam mult la el. Sper că e şi acum cu Latifa!

Acest dialog fu urmat de o întrebare din geografie, enunţată de şeful comandoului:

— Flandra se află în Europa, Asia sau America?

Fără să ezite, Daniel răspunse „în Asia". Adversarul lui păru să reflecteze îndelung, apoi răspunse şi el: „în America". Astfel, de la o zi la alta, el îi lăsa avantajul canadianului. Cei doi au ajuns curând la egalitate de puncte, cu toate eforturile făcute de Daniel ca să câştige şi de adversarul său ca să piardă. A trebuit atunci să se recurgă la un nou vot al publicului, iar voluntarul a profitat de asta ca să lanseze un apel în favoarea lui „Daniel, care s-a luptat din răsputeri şi care are dreptul să-şi recapete viaţa, serile în faţa televizorului, câinele. El are cu adevărat locul

său în lume... Eu, în punctul la care am ajuns, nu văd la ce-aş mai fi bun". Convins, publicul îi urmă îndemnul şi îl declară perdant al celei de-a treia runde. Comandoul anunţă că execuţia va avea loc săptămâna următoare, în timp ce Daniel explica în faţa camerei, confidenţial:
— Nu prea-mi place tipul ăsta, nu-i sănătos. Dar sunt într-adevăr bucuros că am câştigat azi.
A ridicat pumnul strâns ca un bărbat mândru că a luptat bine.
Ziua execuţiei a coincis cu vizita lui Deşire la centrul administrativ. Primit oficial de primar după prânz, el trebuia să inaugureze primul Fumoar pentru viaţă – un nou tip de spaţiu pentru fumători, finanţat de Compania Tutunului, în interiorul căruia persoanele intoxicate primeau informaţii, sfaturi şi îngrijiri pentru a renunţa la ţigări. După ce tăiase panglica, Deşire sări la pupitru şi se apropie de microfoane în compania întâiului edil, urmat de avocata Maren Pataki. El îi mulţumi primarului pentru iniţiativă, apoi adăugă:
— Vedeţi dumneavoastră, domnule primar, eu nu uit c-am devenit celebru datorită ultimei mele ţigări. Şi, ca să rămână ultima, am hotărât să mă las de fumat!
În timp ce din mulţime izbucni un ropot de aplauze, el aminti că singura cauză importantă era astăzi salvarea inocenţilor de la Martyre Academy. După ce lansă un nou apel către terorişti, el adăugă un gând pentru omul care urma să fie decapitat chiar în ziua aceea:
— Merită compasiunea noastră, în ciuda greşelilor pe care le-a comis în trecut.
Primarul aprobă şi lăsă câteva secunde de tăcere.
În acelaşi moment, milioane de internauţi încercau să se conecteze pentru a urmări imaginile execuţiei. Şeful comandoului îl apucase de păr pe prizonier, care – cu privirea îngrozită în faţa camerei – părea să-şi fi pierdut detaşarea obişnuită. Rămânând înţepenit în această atitudine teatrală, ca şi cum ar fi pozat pentru telespectatori, şeful commandou-lui trecu un cuţit lung şi tăios peste gâtul victimei, care răcni:
— Nu, vă implor...

Plângerea sa nu avu nici un efect. Se scurseră câteva secunde, apoi călăul tăie gâtul ostaticului, în timp ce sângele ţâşnea, iar trupul se zbătea ca acela al unei raţe. Cu o metodă de chirurg sadic, asasinul termină de decupat capul şi îl flutură ţinându-l de păr. Doi ochi încă holbaţi păreau să ceară milă camerei.

SFÂRŞIT